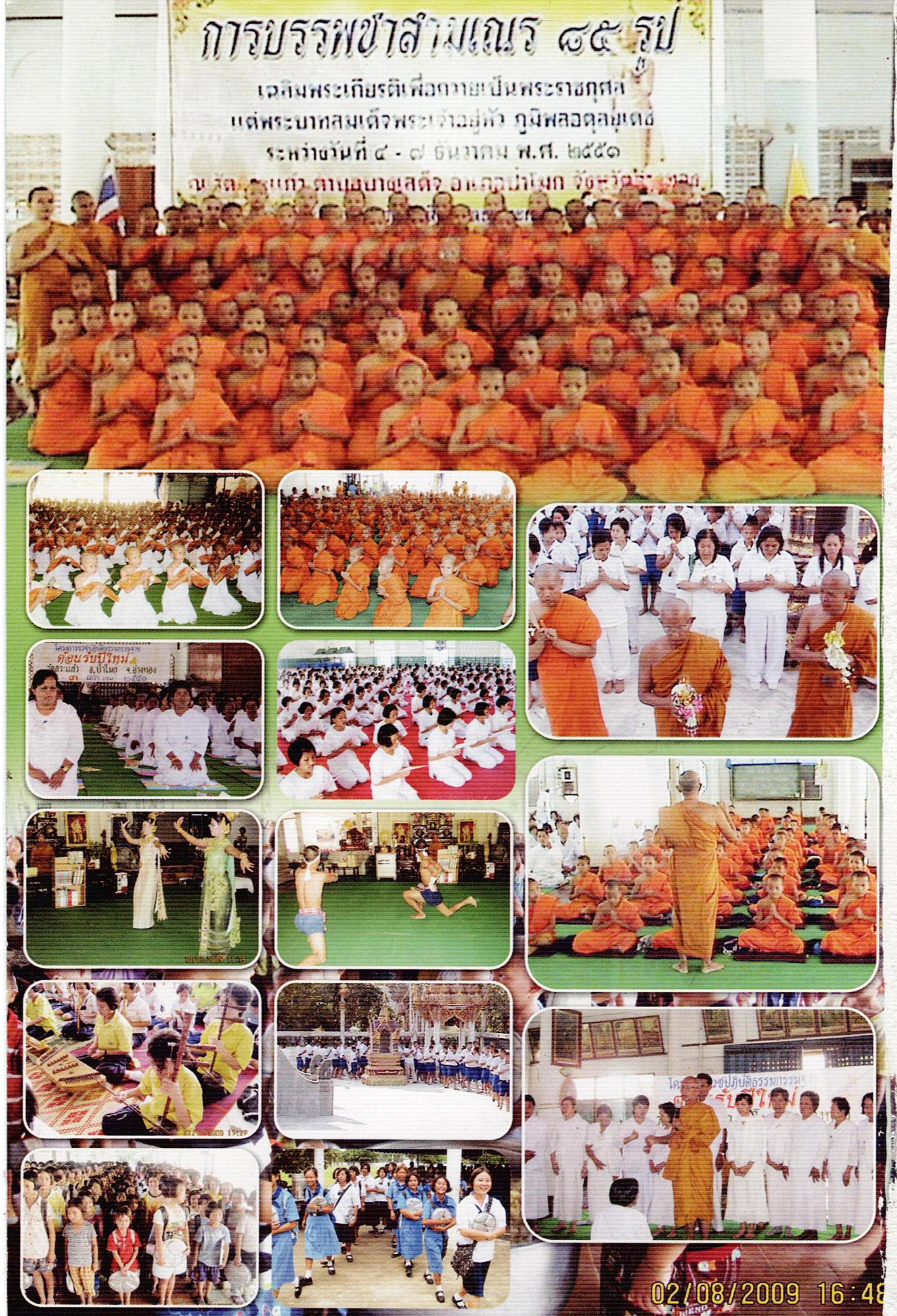
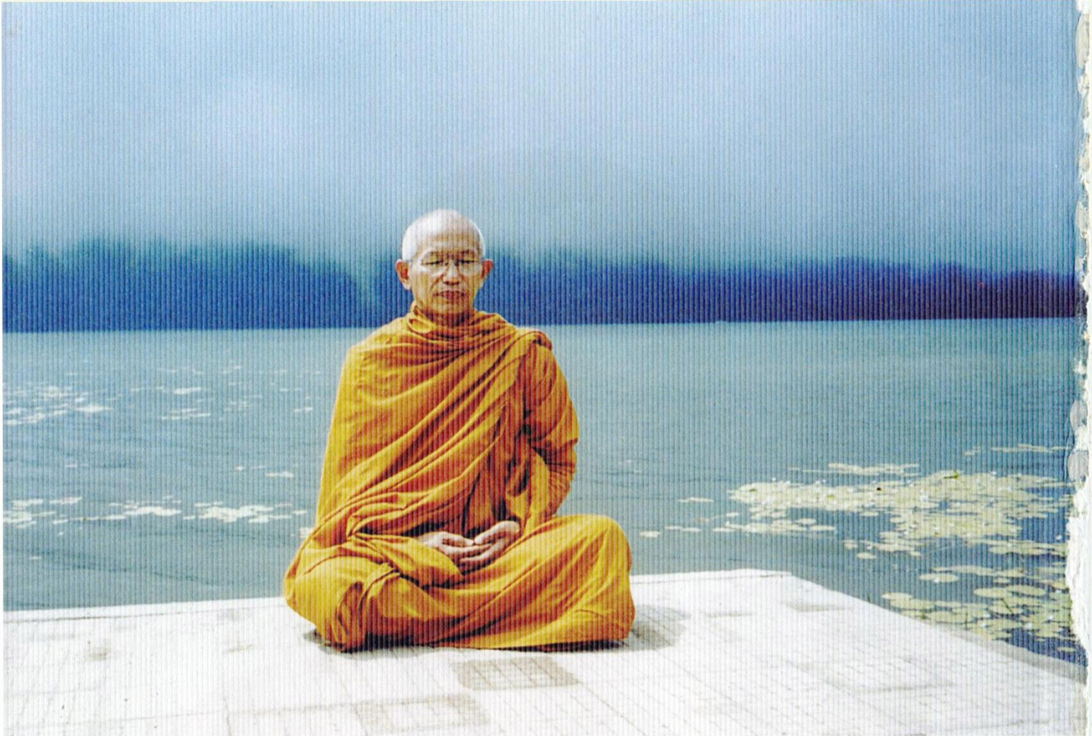
ฝากลมหายใจ
ไว้กับลายสือ

ดร.พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล
เจ้าอาวาสวัดสระแก้ว อ.ป่าโมก จ.อ่างทอง

การบรรพชาสามเณร ๘๕ รูป
เฉลิมพระเกียรติเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล
แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช
ระหว่างวันที่ ๔ - ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑
02/08/2009 16:48

ฝากลมหายใจ
ไว้กับลายสือ
ดร.พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล
เจ้าอาวาสวัดสระแก้ว อ.ป่าโมก จ.อ่างทอง

คำนำ

โหมโรง...ออกแขก

เอ..สลัม มา น้า ... อะ อา... อิ อี... อุ อู

ถึงวันเกิดหวลคำนึงถึงพ่อแม่
ผู้มีแต่ให้กับให้ ไม่มีเหลือ
ให้ความรักความอบอุ่นความจุนเจือ
คนอื่นเหนือพ่อแม่นี้...ไม่มีเลย

หนังสือชื่อ "ฝากลมหายใจไว้กับลายสือ ๖๙" นี้ พิมพ์แจกเป็นธรรมวิทยาทาน ในวันคล้ายวันเกิด มี ๓ เรื่อง

๑. แม่ของฉัน...ในวันนี้

๒. ธรรมะกับชีวิตปัจจุบัน

๓. พระไตรปิฎก (ย่อ)

คิดไปเขียนไป... บ่นไปเขียนไป ฝากให้ผู้อ่านได้สารประโยชน์โสตถิผล ทดแทนกับชีวิตที่หมดไปแต่ละวัน ทดแทนกับลมหายใจเข้า-ออกไปแต่ละวัน และยังได้ฝากชื่อเสียงไว้กับตัวอักษรทุกตัว... เผื่อว่าจะมีใครเอาอย่างบ้าง...เป็นขุมทรัพย์ทางปัญญา เป็นดวงตาแห่งชีวิต ... อนิจจัง

เจริญพรขอบคุณ... คุณกานดา ไพบูลย์พูนผล ที่ช่วยพิมพ์ต้นฉบับ และเป็นธุระจัดพิมพ์ให้จนสำเร็จเป็นรูปเล่ม พร้อมทั้งศิษยานุศิษย์ที่แสนดีทุกคน ที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนพระอาจารย์ด้วยดีเสมอมา ขอให้ลูกศิษย์ทุกคนและผู้อ่านทุกท่าน อยู่ดี กินดี ขับถ่ายดี นอนหลับดี มีความสุขดี สวยรวยนานๆ แก่ช้าๆ อายุยืน โดยทั่วหน้ากันนะจ๊ะ

อนุโมทนาขอบคุณ...สวัสดี

ดร.พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล (กฤษณาวดี)

พ่อแม่ของฉัน ชื่อว่า...

นายผ่อน นางส้มแป้น กฤษณา มีบุตร ๕ คน คือ

๑. นางสาวบัวเผื่อน กฤษณา แต่งงานกับครูง่วน สว่างศรี เป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสมเด็จพระวันรัต ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอสามชุก มีบุตร ๕ คน รับราชการทุกคน

๒. นายจำลอง กฤษณา แต่งงานกับนางสาวทองหล่อ มีบุตร ๑ คน เป็นพยาบาล

๓. ดร.พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล (กฤษณา) นธ.เอก ปธ.๔ B.A., M.A., Ph.D.

๔. พระครูโกศลสุวรรณาทร (นายชำเลือง กฤษณา)

๕. นายวิเชียร กฤษณา แต่งงานกับนางสาวจำเนียร มีบุตร ๓ คน รับราชการทุกคน

ตั้งแต่จำความได้ พ่อเป็นคนเจ้าปัญญา มีกระดานดำเล็กๆ เอาไว้เขียนหนังสือสอนลูกทุกคน ทุกวิชาหลังจากลูกกลับจากโรงเรียนมาถึงบ้าน... ยังไม่ทันได้เปลี่ยนเสื้อผ้า...และยังไม่ทันได้กินข้าวเย็นเลย พ่อจะรีบสอนให้ทำการบ้านก่อนเลย... จะหาพ่อแบบนี้ได้ที่ไหน?

เหมือนว่า...ลูกที่ถูกดุ ถูกตีมากกว่าลูกทุกคน เห็นจะเป็นพระครูโกศล สุวรรณาทร... เพราะไม่ค่อยพูด... เวลาพูดก็ไม่ค่อยรู้เรื่อง พ่อก็เลยตี ...

ฝ่ายแม่ก็บอกว่า *"จะไปตีมันทำไม... อยากเป็นครูก็ต้องสอนไปซิ !"*

พ่อก็ตอบว่า *"ก็สอนแล้ว มันก็ไม่รู้เรื่อง"*

แม่ก็บอกว่า *"มันไม่รู้ ก็บอกมันซิ จะไปตีมันทำไม"* แล้วแม่ก็ลุกหนีไป คงจะทนดูลูกถูกตีไม่ได้ อาตมาเห็นอย่างนี้อยู่บ่อยๆ .... ก็ไม่รู้จะช่วยน้องอย่างไร... พูดอย่างนี้ อย่าโกรธกันนะครับ... หลวงพี่ (พระครูโกศลฯ)

พ่อจะแตกฉานในวิชาคณิตศาสตร์ พ่อจะสอนเรื่อง ค.ร.น., ห.ร.ม., ทศนิยม, บัญญัติไตรยางศ์ ฯลฯ วิชาอ่าน คัด เขียน ภาษาไทย ลายมือสวยมาก

พ่อจะสอนลูกทุกคนให้ ...

ขยัน เรียน

ขยัน อ่าน

ขยัน ท่อง

.... จะได้ไม่ต้องเป็นขี้ข้าใคร

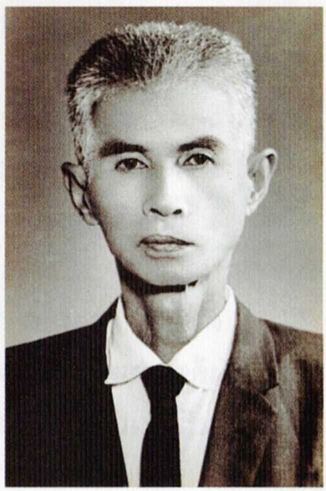
ไปไหน... มาไหน... ก็ให้หมั่น

สังเกต

จดจำ

นำไปใช้

.... จะได้ดี (คิดแล้วก็เป็นจริงอย่างที่พ่อว่า)

พ่อเป็นคนรูปหล่อ สูงราว ๑๗๕ เซนติเมตร บุคลิกดี รักความสะอาด มีระเบียบเรียบร้อย พูดจาไพเราะ... ใครเห็นเป็นต้องชม มีรสนิยมสูง

พ่อจะทำงานช้า แต่ชัวร์ มั่นคงไม่ผิดพลาด สอนลูกทุกคนว่า...

"เดินไปไหนกลับมาเจอะกิ่งไม้...ขอนไม้แห้ง ก็ให้แบกกลับมาบ้าน เพื่อเอาไว้จุดไฟไล่ยุงให้วัวควายที่บ้านบ้าง... อย่าเดินกลับมามือเปล่า"

"ไปเจอะญาติพี่น้องที่ไหน ต้องยกมือไหว้ อ่อนน้อมถ่อมตน จะมีคนเขาเมตตา"

พ่อไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่เล่นการพนัน ... และสอนลูกว่า...

"อย่าไปเกี่ยวข้อง เดี๋ยวจะต้องตาย จะขายหน้า ขายนา ขายไร่ ที่อยู่อาศัยไม่มีเหลือ... เชื่อพ่อเถอะ"

พ่อบอกว่า ...

"คบเพื่อนดีเป็นศรีแก่ตัว คบเพื่อนชั่วพาตัววอดวาย" มีให้เห็นรอบๆ ตัวเราเป็นตัวอย่าง

พ่อรักลูก สอนลูกด้วยเหตุผล ชี้ถูกชี้ผิด... พ่อจึงเป็นต้นแบบที่ดีของลูก

แม่ของฉัน .... ในวันนี้

แม่...ไม่ได้เล่าเรียนหนังสือ แต่แม่เป็นคนฉลาดปราดเปรียวมาก แม่ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ อดทน เป็นคนกตัญญู เคยได้รับการบอกเล่าจากพี่น้องของแม่ว่า...

"แม่ของคุณมหาฯ...ขยันมาก ตั้งแต่เป็นสาวๆ ทำนา ทำไร่ ทำงานบ้าน งานนอก งานใน การบ้าน การเรือน เก่งมาก" จนเป็นที่กล่าวขานยกย่องทั้งตำบลในหมู่บ้าน

พวกผู้ชายพายเรือทั้งหลายหมายปองกันมาก ขนาดนายช่างทองมาขอแต่งงาน...ยังไม่ใจอ่อนเลย... อะไรจะขนาดนั้น แต่มาเสียท่าหนุ่มบ้านไกล ชื่อนายผ่อน ซะนี่ ... คงจะเห็นว่ารูปหล่อ ริมฝีปากหนาละกระมั้ง...

ตระกูลแม่เป็นตระกูลใหญ่ มั่งคั่ง มั่นคง มีวัวควายไร่นามาก แม่เล่าว่า... สมัยเป็นสาวแม่ขี่ม้าไล่ต้อนวัวฝูงเป็นร้อยๆ ตัว โดยไม่ต้องมีเชือกบังคับม้าถือไว้ในมือ แม้ม้าจะวิ่งเร็วขนาดไหน แม่ไม่หวาดกลัวจะตกจากหลังม้าเลย ...

แม่ทำงานไม่มีคำว่าเหน็ดเหนื่อย ทำทั้งวันทั้งคืน...

ไหนแม่จะหุงข้าวหาปลา

ไหนจะเลี้ยงลูก ๕ คน

ไหนจะปลูกผักหักฟืนเผาถ่าน ฯลฯ

เคยเห็นแม่เอาน้องคนเล็กใส่กระจาดหรือเปล ผูกแขวนไว้กับต้นไม้กลางทุ่งนา แม่ถอนกล้าดำนา ได้ยินลูกร้องก็รีบมาดู ให้ดื่มนมจากเต้า..ที่เลี้ยงลูกจนเติบโตจนทุกวันนี้ลูกของแม่โตงเตง...ใกล้จะตายกันหมดแล้วคะร๊าบ

แม่ฉลาดเลี้ยงลูก ลุกทุกคนดูจะรักแม่มาก ทั้งๆ ที่แม่ดุ จู้จี้ ตีลูกมากกว่าพ่อ... มีอะไรกินก็แบ่งให้ลูกเท่าๆ กัน และแม่สอนว่า...

"เราเป็นพี่ต้องเสียสละให้น้อง... อย่าเอาเปรียบน้อง"

บางครั้งลูก ๕ คน ซนเล่นรังแกกัน แม่ก็เอาเชือกด้ายเย็บผ้ามาผูกข้อมือลูกคนละเส้น แต่ละเส้นก็ไปผูกไว้กับเสาเรือนคนละต้น แล้วพูดว่า... *"ถ้าคนเล่นกันจนด้ายขาด... แม่จะตี"*

ลูกทุกคนก็ต้องคอยระวัง กลัวเส้นด้ายที่ข้อมือของตนเองจะขาด... ก็เลยใช้เท้าแหย่กันเล่นกันอีกจนได้ ... มานึกดูก็ขำดี ... แม่มีกุศโลบาย

แม่จะสอนลูกทุกคนให้...

ขยัน

ประหยัด

ซื่อสัตย์

อดทน

เป็นคนกตัญญู

ตัวของแม่เองจะ....

ขยันหา

รักษาดี

มีกัลยาณมิตร

เลี้ยงชีวิตชอบ

และแม่จะเป็นตัวอย่างที่ดีของลูก คือ

แนะให้จำ

ทำให้ดู

อยู่ให้เห็น

เย็นให้สัมผัส

ระมัด ระวัง ระไว อยู่ตลอดเวลา

แม่เป็นคน

ขยันพูด

ขยันทำ

ขยันจำ

ขยันจัดแจง

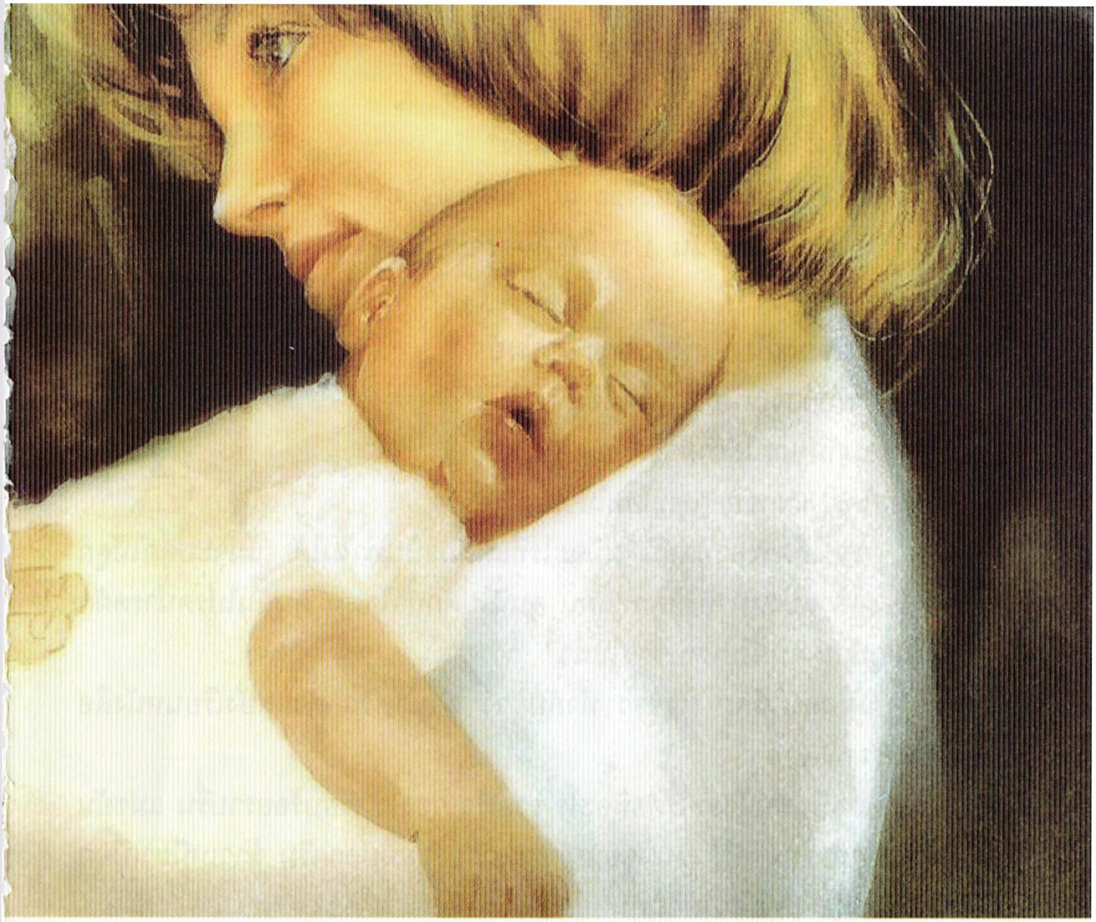
แม่ทอผ้านุ่ง ผ้าขาวม้า ไว้ใช้เองในครอบครัว

แม่ทอเสื่อใช้เอง

แม่สีข้าว ตำข้าว หุงกินเอง

แม่ทำกับข้าว แกง ต้ม ได้สารพัด แถมยังอร่อยมากซะด้วย จิบเดียวก็จับใจ ใครลิ้มลองเป็นต้องติดอกติดใจไม่รู้ลืม เวลาชาวบ้านมีงานบวชพระหรือแต่งงาน ก็จะมาไหว้วานคุณแม่ให้ไปเป็นหัวหน้าแม่ครัวคอยนั่งบอก จะแกงต้มอะไร จะต้องใส่อย่างนั้นอย่างนี้ เท่านั้นเท่านี้ จึงจะพอดีโดยเฉพาะแกงบวนแกงบอน ต้องฝีมือแม่ส้มแป้น... อาร้อย อร่อย อย่าบอกใครเชียว

แม่ยังเป็นหมอตำแย ทำคลอดลูกมานักต่อนัก ไม่ต้องใช้มีดหมอ ใช้มีดแม่ก็พอ เด็กก็คลอดคล่องเหมือนลอดช่องลม บางครั้งดึกๆ ดื่นๆ ค่อนคืนมีคนมาเรียกหาแม่ ว่าเมียเจ็บท้องให้ไปช่วยทำคลอด แม่ก็ต้องปลุกเด็กชายไพเราะให้ช่วยจุดตะเกียงเดินนำหน้าไปกับแม่ จึงทำให้รู้เห็นการทำคลอดแบบโบราณมาตั้งแต่เด็ก บางครั้งป้าๆ ยายๆ ที่อยู่ในบ้านนั้นบอกว่า *"มึงเป็นผู้ชายอย่าจ้องมองดู"* ก็เลยนั่งหลับซะอย่างงั้นแหล่ะ

แม่เป็นคนอารมณ์ขันอารมณ์ดี เจ้าบทเจ้ากลอน ร้องรำทำเพลงได้เก่ง เพลงรำวง เพลงพวงมาลัย เพลงอีแซว เพลงเกี่ยวข้าว เพลงกล่อมลูก...แม่จะพูดเป็นคำกลอน

แม่อายุ ๙๗ ปี ตอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลศิริราช อาตมาพาโยมถือศีลอุโบสถ ๑๕ คนไปเยี่ยมคุณแม่ที่โรงพยาบาล โยมถือศีลพูดว่า *“คุณแม่ช่วยว่ากลอนสดให้ฟังหน่อยจ้า”*

แม่หันหน้ามาทางอาตมา แล้วพูดว่า... *“คุณมหาขึ้นมาก่อนซิ”*

อาตมาว่า *“แม่ส้มแป้นแขนอ่อนนอนไม่หลับ”*

แม่ว่า *“กระส่ายกระสับคิดถึงลูกเคยปลูกฝัง”*

อาตมาว่า *"ให้ลูกเป็นคนดีมีพลัง"*

แม่ว่า *"เป็นความหวังของแม่ อย่างแท้จริง"*

ทุกคนอยู่ในที่นั้น ปรบมือ หัวเราะ เฮฮา ไปนาน...ว่าเก่งจริงๆ

แม่ของฉัน.... เก่งอย่างน่าอัศจรรย์ แม่หุงข้าวกับข้าวเหนียว ในหม้อเดียวกัน ให้สุกพร้อมกัน แถมใส่ถั่วดำ ใส่มันเทศ อร่อยอย่าบอกใคร... (เผลอบอกคุณโยมไปซะแล้ว!)

ภายใต้ดวงอาทิตย์นี้ ไม่มีอะไรที่แม่ส้มแป้นทำไม่ได้.... แม่จะปลุกให้ลูกตื่นตี ๔ แล้วแบ่งหน้าที่ให้ลูกทุกคน คนนี้ไปตักน้ำใส่ตุ่ม คนนั้นไปรดน้ำรดผัก คนโน้นถูบ้าน คนนี้ไปนาบข้าวในนา

แม่สอนให้ลูก หุงข้าว ทำกับข้าว ตำน้ำพริก ตั้งแต่ยังเรียนหนังสือชั้นประถม ๓-๔

แม่เป็นคนทำอะไรต่อมิอะไร รวดเร็ว ว่องไว เรียบร้อยราบรื่น แม่ขยันทำขนมตาล ขนมใส่ไส้ ขนมขุยหนู ขนมถ้วย ขนมปลากริม ข้าวเหนียวเปียกน้ำกะทิ ให้ลูกๆ ทุกคนได้กินกันบ่อยๆ

แม่บอกว่า...อย่าไปซื้อขนมกินนอกบ้านเลย มันแพง เก็บเงินไว้ตัดผมซื้อเสื้อผ้าดีกว่า อยากกินอะไรบอกแม่ แม่จะทำให้กิน อิ่มกว่า อร่อยกว่า

แม่จะเย็บปะชุนเสื้อผ้ากางเกงที่ขาดให้ลูกทุกคน บางทีปะเย็บเป็นรูปใบโพธิ์ที่ก้นกางเกง ใส่นุ่งแล้วสวยดี เท่ห์อย่าบอกใคร

น่าแล้งหยุดทำนา แม่จะไปหาปลา พาลูกไปขึ้นเก็บฝักมะขามแห้งตามทุ่งไร่ทุ่งนา เอามาแกะเอาเมล็ดออก เก็บใส่ไหเอาไว้กินนานๆ

แม่จะปลูกแตงกวา เพาะถั่วงอก ทำน้ำปลา ทำปลาร้า ทำปลาเค็มตากแห้ง สมัยก่อนปลาชุกชุมมาก

แม่จะเป็นผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต เพราะแม่ขยันทำมาหากิน ประหยัดกิน ประหยัดใช้ ทำให้นึกถึงกลอนสุนทรภู่ว่า...

❖ มีสลึงพึงบรรจบให้ครบบาท
อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
เมื่อมีน้อยใช้น้อยค่อยบรรจง
อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน

❖ ไม่ควรซื้อก็อย่าไปพิไรซื้อ
ให้เป็นมื้อเป็นคราวทั้งคาวหวาน
เมื่อพ่อแม่แก่เฒ่าชรากาล
จงเลี้ยงท่านอย่าให้อดรันทดใจ

● แม่...รักษาอุโบสถศีลที่วัดทุ่งสามัคคีธรรม วัดใกล้บ้าน

● แม่เป็นคนมีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลญาติข้างพ่อ ญาติข้างแม่ และคนทั่วไป

● แม่เป็นคนมีหัวทางธุรกิจ อะไรที่เป็นเงินเป็นทอง แม่ไม่เคยเกี่ยงทำมาค้าขาย ไปขายถ่าน ขายหญ้าให้วัวกิน ทำนาของตนเสร็จแล้วก็ไปรับจ้างดำนาเกี่ยวข้าว พูดเดี๋ยวนี้ก็เหลือเชื่อ เคยไปรับจ้างดำนา ๑๐๐ ตารางวา ได้ ๑.๕๐ บาท อาตมาดำนาได้วันละ ๔๐๐ ตารางวา

บั้นปลายชีวิต แม่ส้มแป้นจะอยู่กับบุญทาน ศีล ภาวนา ใส่บาตรพระทุกวัน คำอธิษฐานที่แม่สอนก่อนใส่บาตร...

● *ทานของข้าพเจ้า ขาวเหมือนดอกบัว ยกขึ้นเหนือหัวใส่บาตรพระสงฆ์ ด้วยจิตจำนง ตรงต่อพระนิพพาน ขอให้พบดวงแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้ได้มรรคผลนิพพานเทอญ*

นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญูกตเวทิตา
ความกตัญญู เป็นเครื่องหมายของคนดี

แม่รักลูกปลูกฝังทางศึกษา
อีกจรรยาแม่อบรมบ่มนิสัย
แม่รักลูกแม่ปกป้องคุ้มครองภัย
ลูกรักแม่ก็จงได้กตัญญู
แม่..คำเดียวเป็นคำที่ศักดิ์สิทธิ์
สูงส่งทรงศักดิ์ศรี
ลูกทุกคนต้องซาบซึ้งให้ถึงที่สุด

พระคุณของแม่ ยิ่งใหญ่นัก

เมื่อ พูดถึง พ่อ ก็เท่ากับพูดถึงแม่ไปด้วย พูดถึงแม่ก็เท่ากับพูดถึงพ่อด้วย เราจะแยกพระคุณพ่อแม่ออกจากกันไม่ได้

คำโบราณว่า

ขาดพ่อเหมือนถ่อหัก
ขาดแม่เหมือนแพแตก
ขาดทั้งพ่อทั้งแม่
ถ่อและแพก็เหลวแหลก

คนล่องแพไปตามน้ำต้องมีถ่อสำหรับค้ำถ่อแพหรือคัดแพให้ไปตามร่องน้ำหรือทิศทางที่พึงประสงค์ ไม่ให้แพ ชนเกาะแก่ง โขดหิน ต้นไม้ แต่ถ้าเกิดถ่อหักเสียกลางคัน บัดนั้นแพก็ชนเกาะแก่ง โขดหิน ต้นไม้ หรือไปค้างเติ่งอยู่ ก็ลำบากไปไม่ถึงจุดหมายปลายทาง

แต่ถ้าเกิดแพนั้นถูกกระแสน้ำพัดไปชนกับเกาะแก่ง โขดหินแรงๆ แพก็แตกหักกระจัดกระจาย ทุกอย่างก็ล่มสลาย คนบนแพก็แตกกระเด็น ถูกพัด

ล่องลอยไปตามกระแสน้ำอันไหลเชี่ยว บ้างก็อาจจะจมน้ำตาย บ้างก็อาจจะพิกลพิการ บ้างก็อาจลอยคอไปถึงฝั่งได้ นี่เป็นความหมายย่อๆ ของ ถ่อหัก....แพแตก

ส่วนที่ยังมีพ่อมีแม่ก็เหมือนมีทั้งถ่อทั้งแพ ก็นับว่า เป็นครอบครัวที่อยู่เย็น เป็นสุข ด้วยลาภ ยศ สุข สรรเสริญ ตามฐานะ

ในธรรมนิติว่า....

ปฐวี เวฬุกํ ปตฺตํ
จกฺกวาลํ สุจิปฺผลํ
สิเนรุ วมฺมิกํ ขุทฺทํ
สมุโท ปาติกํ ยถา

เมื่อเปรียบเทียบสิ่งเหล่านี้ กับพระคุณแม่แล้ว

แผ่นดินก็เท่ากับใบไผ่
จักรวาลว่าใหญ่ก็เท่าผลอินทผลัม
เขาสิเนรุก็เท่าจอมปลวกที่ต่ำ
ทะเลกว้างล้ำก็เท่ากับถาดเท่านั้นเอง

"แม่เป็นผู้มีพระคุณสูงสุดของลูก เป็นผู้ให้กำเนิด เท่าเทียมกับพ่อ มีความรับผิดชอบอย่างสูงต่อชีวิตของลูก เพราะลูกเจริญเติบโตภายในท้องของแม่เป็นเวลา ๘-๙ เดือน ตลอดเวลาที่ท้องก็ประคองร่างกายจนกระทั่งครรภ์แก่ เปรียบประดุจฟันฝ่าภัยอันตรายเหมือนอยู่ในสนามรบจนได้ชัยชนะ เมื่อลูกถือกำเนิดออกมาแล้ว แม่ยังต้องถนอมกล่อมเกลี้ยงให้เติบโตแข็งแรง จนสู้ชีวิตได้"

ด้วยเหตุนี้ พระสงฆ์ผู้เป็นที่เคารพในด้านธรรมะสูง จึงให้ข้อคิดแก่สาธุชนว่า

"แม่เป็นพระอรหันต์ของลูก คนที่เที่ยววิ่งเพื่อกราบไหว้พระอรหันต์ อย่าลืมว่า พระอรหันต์ อยู่กับตัวแล้ว ควรปฏิบัติต่อแม่อย่าให้บกพร่องได้"

ดังนั้น จะขอพูดถึง **"แม่"** ของคนเรา

เพื่อเป็นเครื่องเตือนจิตใจแก่ผู้ที่ยังมีพ่อแม่ ดังนี้

แม่.....คำเดียว เป็นพลัง คนทั้งโลก
แม่.....ดับโศก สูญสิ้น หมดสงสัย
แม่....รักลูก แม่ปกป้อง คุ้มผองภัย
แม่.....ยิ่งใหญ่ เหนือกว่า ฟ้าแผ่นดิน
แม่.....คือพลัง ที่สร้างชาติ
แม่.....คืออำนาจดัง ภูผาหิน
แม่.....คือ แม่ทัพ แห่งชีวิน
แม่.....คือ เพชรนิล และจินดา
แม่.....คือ แบบอย่างทางสร้างสรรค์

แม่.....คือ ดวงตะวัน แห่งโลกหล้า
แม่.....คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ในชีวา
แม่.....คือ ดวงตา และดวงใจ
แม่.....คือ สูรย์จันทร์ อันสุขสม
แม่.....คือ พระพรหมเทพครูเป็นผู้ให้
แม่.....คือ พระอรหันต์ อันอำไพ

ขาด "แม่" ไป โลกและชาติ ขาดชีวี

คำว่า "แม่" เป็นคำคำเดียว ที่ศักดิ์และสูงส่ง ทรงศักดิ์ศรี ฟัง แล้วซาบซึ้งตรึงใจ ไม่รู้เบื่อ

คำว่า "พ่อ" ก็เช่นเดียวกัน เมื่อพูดถึงแม่ก็หมายถึงพ่อด้วย เมื่อพูดถึงพ่อก็หมายถึงแม่ด้วย ทั้งพ่อทั้งแม่ฟังแล้ว จับใจ มีอำนาจ มีความขลัง และอาถรรพ์ มือแม่ที่ไกวเปล ทำให้โลกเลื่อนลั่นสั่นสะเทือน จนแผ่นดินแทบถล่มทลาย แม่ทัพทัพนายกองผู้ยิ่งใหญ่ นโปเลียน หรือ ผู้ชนะสิบทิศที่รบชนะข้าศึกมามากต่อมาก แต่ต้องมาศิโรราบให้กับแม่ทูนหัว มือก็ไกว เปลก็แกว่ง แห่งผู้ชนะสิบเอ็ดทิศ คือ "แม่"

แม่.....จึงเป็นผู้ชนะใจพลโลกอย่างชนิดไม่มีวันแพ้ ดังคำกลอนว่า

แม่ คือมารดาคนทั้งโลก
แม่ คือโชคแห่งคนทั้งหล้า
แม่ คือแผ่นดินแผ่นน้ำแผ่นฟ้า
แม่ คือดวงตาแห่งโลกสวรรค์

ส่วน "พ่อ" นั้น ก็เคย ได้ยินได้ฟังท่านผู้รู้ให้คำนิยามคำว่าพ่อ ไว้อย่างน่าฟังว่า

คำว่า "พ่อ" มาจากคำว่า "พอ" มีความหมายว่า

- *พอควรแก่ความต้องการ*
- *พอเท่าที่ต้องการ*
- *พอเหมาะพอควร*
- *พอเต็มตามที่ต้องการ*
- *พอทำได้ = ไม่ยากนัก*
- *พอใช้ได้ = นับว่าใช้ได้*
- *พอดิบพอดี = เหมาะเจาะ*

- พอดู = พอประมาณ
- พอดี = เหมาะสม
- พอฟัดพอเหวี่ยง = พอสู้กันได้
- พอประมาณ = เพียงปานกลาง
- พอหอมปากหอมคอ = พอสมควร, นิดๆ หน่อยๆ
- พอมีพอกิน = มีฐานะปานกลาง

ดังนั้น คนเป็นพ่อคนจะต้องมีพอหลายๆ พอ จึงจะเลี้ยงครอบครัวได้และเป็นผู้นำครอบครัวที่ดี

พ่อคือผู้นำครอบครัว

ในสังคมไทยจะยกย่องให้พ่อเป็นผู้นำครอบครัว เป็นช้างเท้าหน้า จะทำกิจการใหญ่โตอะไรต้องให้พ่อบ้านเป็นผู้ตัดสินใจเรียกว่า เป็นใหญ่ในครอบครัว ดูจะเป็นเหมือนกันทุกชาติ ทุกภาษา ยกย่องให้พ่อเป็นผู้นำ แม่บ้านเป็นทั้งผู้ช่วยและเป็นเลขานุการส่วนตัว

ดังนั้นถ้าพ่อบ้านมีสติปัญญาดี เอาการเอางาน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรับผิดชอบสูง ครอบครัวนั้นก็โชคดีไป ลูกเมียก็จะสุขสบาย มีหน้ามีตาในสังคม

ฐานะตำแหน่งของพ่อแม่

แม่....เป็นผู้ให้กำเนิดลูกก็ถือว่าหนักหนาเอาการเป็นผู้อดทนและทนทานทั้งทนทุกข์ หาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ ต้องอดเปรี้ยว อดหวาน อดมัน อดเผ็ด ตั้งแต่ลูกอยู่ในท้องตั้ง ๘-๙ เดือน ต้องต่อสู้กับความเย็น ร้อน หนาว ต้องสู้กับความอยากนานัปการของตนเอง เพื่อปกป้องคุ้มครองลูกในท้องให้ปลอดภัย เป็นภารกิจอันยิ่งใหญ่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนตัว

เมื่อสร้างลูกมาแล้ว ก็ต้องสร้างชีวิตลูกให้อยู่ดีกินดี มีความสุข ให้มีการศึกษา โบราณจึงเรียกแม่ว่าเป็นผู้สร้างโลก เมื่อเจริญเติบโตทั้งกายและใจทั้งความรู้ ก็หาคู่ครองให้ ประเพณีโบราณจึงอวยพรให้คู่บ่าวสาวว่า

ให้ยืนยง คงอยู่ เป็นคู่สร้าง
อย่าแรมร้าง ห้างเห เสน่หา
ต้องหนักเอา เบาสู้ อยู่ทุกครา
ภายภาคหน้า เกียรติสูงส่ง วงศ์ตระกูล

พ่อแม่ ที่อยู่กันยืนยาวและยิ่งยงได้สร้างความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาแก่วงศ์ตระกูล เพราะต่างหล่อหลอมกายใจให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นคู่สร้างคู่สม คู่นิยมชมชิด เป็นมิตรในเรือนใจ ต่างถ้อยทีถ้อยอาศัย รู้จักให้อภัยแก่กันช่วยกันสร้างขวัญและกำลังใจ อบรม บ่มนิสัยเพื่อให้ลูกสืบเชื้อสาย เป็นคนดีมีศีลธรรมประจำใจ

พ่อแม่ คือพระประจำตัวของลูก

เปรียบดังพรหม ดังพระ เทพเจ้า
เปรียบครูเรา อบรม บ่มนิสัย
เปรียบพระ อรหันต์ ป้องกันภัย
พ่อแม่ไซร้ คือพระ ประจำตัว

บางทีพวกเราเที่ยวหาพระทำบุญตักบาตร เที่ยวหาพระแสดงธรรมที่ไหนๆ ไกลแสนไกล แต่ลืมพระที่บ้าน ลืมพระประจำตัวคือ พ่อแม่ ลูกควรพากันไปกราบไหว้พระบิดา พระมารดา คือพ่อแม่เรา ลูกควรนำเสื้อผ้าอาภรณ์ท่อนสไบไปบูชาสักการะพระพ่อแม่......ลูกควรเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่นั่นก็คือฟังพระอรหันต์แล้วปฏิบัติตาม ลูกจะมีความเจริญ อย่างเดียว ไม่มีความเสื่อมเลย

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ใน...สพรหมกสูตร ว่า

ภิกษุทั้งหลาย **คำว่า พรหม.....เป็นชื่อของพ่อแม่**

คำว่า เทวดา.....เป็นชื่อของพ่อแม่

คำว่า บูรพาจารย์....เป็นชื่อของพ่อแม่

คำว่า อาหุไนยบุคคล.(อรหันต์)....เป็นชื่อของพ่อแม่

๑. พ่อแม่ คือ พระพรหมของลูก

ทุกท่านคงจะเคยเห็น พระพรหมที่โรงแรมเอราวัณ หรือตามสถานที่ต่างๆ พระพรหมมี 4 หน้า 4 กร เป็นสิ่งเคารพสักการะอันสูงของชาวฮินดู ว่า พระพรหม เป็นผู้สร้างโลก เป็นผู้ลิขิตชีวิตคนเราได้ทั้งดีทั้งร้าย

แต่พระพรหม คือ แม่ พระพุทธองค์ตรัสว่ามี 4 หน้า เหมือนกัน แต่เป็นหน้าของคุณธรรมที่เรียกว่า พรหมวิหารธรรม คือ

๑. หน้าเมตตา : รัก ปรารถนาดีต่อลูกด้วยความบริสุทธิ์ใจ

ปราศจากราคะ อคติ ปรารถนาให้ลูกอยู่อย่างร่มเย็น เป็นสุขในที่ทุกถาน จนความ พยาบาทไม่สามารถจะแทรก แซงเข้าไปในหัวในของคนเป็นพ่อเป็นแม่ได้ พ่อแม่ปลูกต้นรัก บานสุพรั่งกับลูกเสมอ ด้วยชีวิต โดยไม่คิดถึงความเหนื่อยยากลำบากใดๆ ของตนเองเลย ความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูกไม่มีผู้ใดเสมอเหมือน พ่อแม่อดตาหลับขับตานอน ป้อนข้าวน้ำ กล่อมเห่ไกวเปลอยู่กับลูกทุกลมหายใจ

๒. หน้ากรุณา : รัก สงสาร ปรารถนาให้ลูกพ้นจากทุกข์ภัย

ไม่อยากให้ลูกประสบความเดือดร้อนตกระกำลำบาก ด้วยภยันตรายต่างๆ อันมาจาก วิหิงสา ยามลูกเจ็บปวด ป่วยไข้ ถึงแม้ไม่มาก พ่อแม่ก็หวั่นวิตกอกสั่นขวัญแขวนอยู่ตลอดเวลา อะไรที่พ่อแม่คิดปลดเปลื้องทุกข์ได้ ก็ยินดีจัดการให้ทันที แม้ชีวิตก็เสียสละเพื่อแลกกับความทุกข์ยากของลูกได้ ข้อนี้จะไม่มีในคนอื่นเลย

๓. หน้ามุทิตา : รักปรารถนาดี

เมื่อทราบว่าลูกได้ดี มีจิตใจ เยือกเย็น ชุ่มชื่น เบิกบาน สดใส ก็ปราศจากความริษยาใดๆ ทั้งสิ้น ยามใดลูกประสบความสำเร็จ ไม่ว่า การศึกษา การทำงาน การดำเนินชีวิต พ่อแม่จะเอิบอิ่มใจ ร่าเริงยินดี อันนี้ถือเป็นหน้าตาในสังคม และเป็นเกียรติของวงศ์ตระกูล

๔. หน้าอุเบกขา : รักและวางใจ

เมื่อยามลูกรักได้ดี พ่อแม่ก็มีความสุข เมื่อเห็นลูกได้รับทุกข์อันตราย เกินสติปัญญาที่พ่อแม่จะช่วยได้ ก็ไม่คิดอคติซ้ำเติมใส่ร้ายป้ายสี หรือเหยียดหยามประณามใดๆ ที่ทำให้ลูกต้องเสียในยิ่งขึ้น โดยรู้เห็นตามความเป็นจริง จึงต้องวางใจเป็นกลาง ดังคำกลอนว่า

พ่อแม่ เลี้ยงลูก ด้วยเมตตา
กรุณา ให้พ้นทุกข์ มีสุขสม
มุทิตา ยินดี ลูกอุดม
วางอารมณ์ เรื่องร้าย กลายเป็นดี

ที่ลูกมีชีวิตเจริญเติบโต ลืมตาอ้าปากได้ เพราะแม่มี คุณธรรม สี่ประการนี้ ถ้าแม่ไม่มีพรหมวิหารธรรม ที่ไหนเลยลูกจะมีโอกาสลืมตาอ้าปากมาดูโลกได้

ความรักของแม่ที่ประกอบด้วยเมตตา เป็นความรักที่บริสุทธิ์ เที่ยงแท้แน่นอน ดัง คำกลอนว่า

รักใดเล่า รักแน่ เท่าแม่รัก
ผูกสมัคร รักลูกมั่น มิหวั่นไหว
ห่วงใดเล่า เท่าแม่ห่วง ดังดวงใจ
ที่แม่ให้ กับลูก อยู่ทุกครา

ยามลูกขื่น	แม่ขม	ตรมหลายเท่า
ยามลูกเศร้า	แม่โศก	วิโยคกว่า
ยามลูกหาย	แม่ห่วง	คอยดวงตา
ยามลูกมา	แม่หมด	ลดห่วงใย

๒. พ่อแม่ คือ เทพยดาของลูก

พ่อแม่ของเราเป็นเทพด้วยสมมุติ ด้วยคุณสมบัติ ทั้งกายและใจ ท่านเป็นเทวดาที่คอยปกป้องคุ้มครองเรามาตลอดชีวิต ทำให้เราอยู่รอดปลอดภัย เพราะท่านคอยคุ้มเกล้า คุ้มกระหม่อนลูกทุกคน พ่อแม่เป็นมนุษย์ที่เหนือมนุษย์ มีจิตใจสูงส่งและบริสุทธิ์ ลองนึกคิดดู ท่านเลี้ยงดูเราด้วยความยินดี ปรีดา ถ้าเกิดลูกออกมาพิการ แขนขา ตา หู คอจมูก พ่อ แม่ ก็รับภาระเลี้ยงดู ไปจนตายด้วย วามรักทะนุถนอม และสงสาร จับจิต จับใจ คนอื่นใครเล่า จะมาเลี้ยงดูเราที่พิกล พิการ ไม่มีแล้วในโลกนี้

ดังนั้น พระคุณพ่อแม่จึงเหนือกว่า แผ่นฟ้า แผนดิน ดังที่มีคำพูดว่า....

คุณแม่ เท่าภู เขากล้า
คุณพ่อ เท่าฟ้า เท่าแผ่นดิน
รักลูก ให้ลูก ไม่โรยริน
จวบชีวิน พ่อแม่สบาย ไม่คลายคืน

โคลงโลกนิติว่า....

คุณแม่หนาหนักเพี้ยง พสุธา
คุณบิดาดุจอา กาศกว้าง
คุณพี่ผ่างศิขรา เมรุมาศ
คุณพระอาจารย์อ้าง อาจสู้ สาคร

ดังคำกลอนว่า...

ร่มไม้เย็น พักผ่อน หายร้อนอาตม์
ร่มเงาญาติ เย็นสบาย หายเงียบเหงา
ร่มพ่อแม่ เป็นสุข ทุกข์บางเบา
เกิดเย็นเกล้า เคล้าคลุก อยู่ทุกยาม
ร่มอาจารย์ กันเขลา เกิดเชาว์กล้า
ร่มราชา กันศัตรู ให้รู้ขาม
ร่มพระพุทธ กันร้อน ผ่อนลุกลาม
ให้โลกสาม เย็นชื่น กว่าอื่นใด

ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ก็เป็นเทวดาผู้คุ้มครองโลกไว้ทั้งสี่ทิศ คือ

๑. ท้าวธตรฐ - ประจำทิศตะวันออก
๒. ท้าววิรุฬหก - ประจำทิศใต้
๓. ท้าววิรูปักษ์ - ประจำทิศตะวันตก
๔. ท้าวเวสสุวรรณ - ประจำทิศเหนือ

เทวดาผู้คุ้มครองโลกทั้งสี่ทิศนี้ คอยปกป้องคุ้มครองป้องภัยให้ชาวโลกอยู่ร่มเย็นเป็นสุขฉันใด แม่...เป็นเทวดาในบ้าน เป็นเทวดาประจำบ้านคอยปกป้องลูกทุกคน ปกป้องทั้งยามตื่นยามหลับ

เราจะคอยคุณแม่...คอยถือโคมไฟหรือตะเกียงในยามค่ำคืนที่ลูกหลับแล้วคอยส่องดูยุงไม่ให้ไต่ ไรไม่ให้ตอมลูกรัก คอยปัด คอยบี้ ลูกนอนติดมุ้งก็ผลัก - กันมุ้งให้ออกห่าง (สมัยเป็นไฟฟ้าหมดแล้ว คงหาภาพดังที่กล่าวมาดูได้ยาก)

บางครั้งลูกขออนุญาตไปเที่ยวงานกลางคืน แม่ก็จะคอยพะวง ห่วงใยนอนไม่หลับจนกว่าลูกจะกลับมาถึงบ้าน มิ่จะสวดมนต์ภาวนาขอให้เหล่าเทพยดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องคุ้มครองภัยแก่ลูกที่จากไปไกล แม่จะห่วงหาอาลัยจนหลับไม่ลง จะมีลูกอย่างนี้บ้างไหม ยามพ่อแม่หลับแล้วคอยไปสอดส่องดูยุงริ้นไรคอยกันมุ้งให้พ่อแม่ หายากมากนะ

๓. พ่อแม่...เป็นครูอาจารย์คนแรกของลูก

คำว่า “ครู” หมายถึง ผู้มีความหนักแน่น คือผู้มีความรู้ดี เพียบพร้อมในวิชาการนั้นๆ อีกอย่างหนึ่งหมายถึง ผู้มีจิตใจหนักแน่นคลอดกาล

คำว่า “อาจารย์” หมายถึง ผู้ดูแลความประพฤติกิริยามารยาททุกอย่างของศิษย์ มิให้ประพฤตินอกรีตนอกรอย อันนำมาซึ่งความทุกข์และมีโทษ

ดังนั้น พ่อแม่จึงเป็นทั้งครูทั้งอาจารย์ สอนให้ลูกพูดคำว่า “แม่” คำว่า “พ่อ” บอกทางดี ชี้ทางชั่วแก่ลูกก่อนครูที่โรงเรียน การสอนของพ่อแม่สอนด้วยจิตและวิญญาณของนักสอน สอนไม่รู้เบื่อหน่าย จนปากเปียกปากแฉะ สอนโดยทำตัวเองเป็นตัวอย่างที่ดีของลูก

กินอย่างนี้นะลูก นั่งอย่างนี้นะลูก
นอนอย่างนี้นะลูก เดินอย่างนี้นะลูก
พูดอย่างนี้นะลูก ฯลฯ

บางครั้งเห็นพระมาบิณฑบาตที่บ้าน แม่จะบอกให้ลูกไหว้พระ ธุพระลูก แต่ลูกยังเล็ก ไม่รู้เรื่อง แม่จะจับมือประนม แล้วกดหัวให้ธุพระ...ธุ..ธุ ลูกพอทำบ่อยๆ ก็จำได้ทีหลังเห็นพระมา แม่ไม่ต้องบอก ลูกเห็นยกมือขึ้นไหว้..หรือธุเอง

การสอนลูกของพ่อแม่ต่างกับครูที่โรงเรียน พ่อแม่สอนลูกไม่มีเงินเดือน สอนด้วยจิตวิญญาณที่ประกอบไปด้วยเมตตา...ประกอบด้วยประโยชน์ สอนให้ลูกมีหูตากว้างไกล แม่สอนให้ลูกมีความพร้อมทั้งความรู้ ทั้งศีลธรรม

สิ่งที่พ่อแม่สอนนั้นทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ตัวต่อตัว ให้เห็นจะๆ ตาดูหูฟัง แล้วปฏิบัติตามได้เลย และการสอนของพ่อแม่ สอนด้วยจิตวิญญาณที่บริสุทธิ์ นักปราชญ์ท่านจึงเปรียบพ่อแม่ว่า

เปรียบประทีป โคมทอง สาดส่องฟ้า
เปรียบจันทรา สุรีย์ มณีแสง
เปรียบเข็มทิศ ชี้ทาง อ้างแสดง
เปรียบร่มแห่ง พฤกษา คำว่า "พ่อแม่"

ดังนั้นจึงมีผู้เรียกแม่ว่า แม่ใจสิงห์ ๕ ส.

ส.ที่หนึ่ง แม่เป็น "ผู้สร้าง" ให้ลูกเกิด สร้างชีวิตลูกที่เรามักพูดว่า "พรหมลิขิต" ก็คือพระพรหม คือพ่อแม่เป็นผู้ลิขิตชีวิตลูก

ส.ที่สอง แม่เป็น "ผู้สอน" สอนทุกอย่างที่ดี สอนด้วยความรัก เมตตา พ่อแม่เป็นครูที่เสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง

ส.ที่สาม แม่เป็น "ผู้ส่ง" คือส่งให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียนแม่ต้องการให้ลูกมีอนาคตที่ไม่น้อยหน้าใคร ถ้าลูกตั้งใจเรียนพ่อแม่จะลำบากจากการทำงานหาเงินทองส่งลูกเรียนมากน้อยเท่าไรก็ยอมได้

ส.ที่สี่ แม่เป็น "ผู้เสริม" คือเสริมสร้างให้ลูกได้ดี เสริมส่งให้ลูกเรียนสูงๆ เสริมสวยให้ลูกมีเสน่ห์ความงาม เสริมอนาคตให้มีศักดิ์ศรี เสริมศักดิ์ศรีให้ลูกมีเกียรติยศยิ่งขึ้น

ส.ที่ห้า แม่เป็น "ผู้เสีย" คือแม่เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างก็เพื่อลูก แม่เสียสละแรงกาย แรงใจ ทำทุกอย่างก็เพื่อลูก แม่เสียสละความสุขส่วนตัวก็เพื่อลูก แม่เสียน้ำตา แม่เสียเหงื่อก็เพื่อลูก แม่เสียสละได้แม้กระทั่งชีวิตเพื่อลูก

ดังนั้น...แม่ใจสิงห์ ห้าสอ แม่ต่อสู้
เพื่อเชิดชู ลูกรัก เสริมศักดิ์ศรี
แม่สร้าง แม่สอน ส่งเสริมชีวี
แม่เสียสละ ทุกสิ่งมี...เพื่อลูกรัก

๔. พ่อแม่...เป็นอาหุไนยบุคคล

พระพุทธเจ้าทรงยกย่องแม่ผู้เป็นบุพการี อันเป็นบุคคลที่หาได้ยากว่า...มีบุญคุณมากต่อลูก คำว่า อาหุไนยบุคคลก็คือพระอริยบุคคล หรือพูดอีกนัยหนึ่งก็คือ พระอรหันต์นับว่าสูงสุด จะมีลูกสักกี่มากน้อยที่รู้เห็นว่าพ่อแม่คือพระอรหันต์ที่มีจิตใจสูงส่ง เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างแม้กระทั่งชีวิตเพื่อลูก พ่อแม่ทำคุณเลี้ยงดูลูก มิหวังการตอบแทน แต่คนอื่นนั้นทำคุณแก่ใครก็หวังการตอบแทน หวังบุญคุณ

ดังนั้น...ในโลกนี้ไม่มีใครรักเราเท่าพ่อแม่
ในโลกนี้ไม่มีใครเสียสละเพื่อลูกได้เท่าพ่อแม่
ในโลกนี้ไม่มีใครรักเรา หวงแหนเรา
เมตตาเรา และให้อภัยเราเท่าพ่อแม่
นักปราชญ์...ท่านประพันธ์เป็นบทเพลงว่า

"...จะเอาโลกมาทำปากกา
จะเอานภามาแทนกระดาษ
เอาน้ำหมดมหาสมุทรแทนหมึกวาด
ประกาศพระคุณไม่พอ..."

ลูกโดยมากเมื่อพ่อแม่มีชีวิตอยู่ไม่ค่อยเลี้ยงดู ปล่อยให้อดอยากลำบากยากแค้น ดอกไม้สักดอก เงินร้อยครึ่งร้อย อาหารสักนิดก็มองไม่เห็น...เวลาพ่อแม่ตายไปแล้ว เอาดอกไม้มาประดับเสียสวยงาม แล้วไปเคาะโลงศพว่าแม่กินข้าว...โอ้...อนิจจา! ลูกหนอลูก...

ดังนั้นพ่อแม่จึงเป็นพระอรหันต์ควรที่ลูกต้องนอบน้อมบูชาด้วยของกินของใช้ ผ้านุ่งห่ม เตียงตั่ง ฟูกหมอน น้ำอบ น้ำหอม สบู่ และเครื่องอำนวยความสะดวกสบายให้ทุกอย่างลูกก็จะได้บุญญาบารมี จะได้รับแสงทองแสงธรรมแห่งชีวิต จะทำให้จิตชื่นบาน ปานแสงจันทร์ทอแสงนวลใยมาสู่ภาคพื้นดิน ฉันใดก็ฉันนั้น

๕. พ่อแม่คือพระที่อยู่ในบ้าน

ทุกๆ ครอบครัวมีพระประจำบ้านอยู่สององค์คือ พระพ่อ พระแม่ พ่อแม่คือพระของลูก พระที่อยู่ใกล้ชิดลูกตลอดเวลา ที่ลูกทุกคนจะต้องเอาใจใส่ ดูแลรักษา ทำบุญกุศลกับท่าน เพราะท่านเป็นพระอันประเสริฐของลูก คือ

เป็น พระอรหันต์ ของลูก

เป็น พระพรหม ของลูก

เป็น เทพยดา ของลูก

เป็น ครูคนแรก ของลูก

ท่านเป็นที่รวมบุญกุศลของลูกทุกคน ลูกคนไหนอุปถัมภ์บำรุงท่านด้วยความเคารพเอื้อเฟื้อ ลุกคนนั้นก็มีแต่ความเจริญรุ่งเรือง ด้วยลาภ ยศ สุข สรรเสริญ และมีภูมิธรรมสูงยิ่งขึ้น

ลูกอย่ามัวไปบวงสรวงพระพรหมนอกบ้าน พระภูมิ ต้นไม้ใดๆ ให้เสียเวลาเลย เสียเงินเสียทอง เสียเวลา บางทีถูกหลอกให้ไปสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาเสียเวลาเปล่าๆ มาบวงสรวงพระในบ้านสององค์เถิด มาสะเดาะเคราะห์ต่อชะตากับพระในบ้านเถิด จะเกิดประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่ายบุญกุศลก็ได้เป็นการแสดงด้วยความกตัญญูกตเวทีอีกด้วย

พระอาจารย์ไพเราะ เมื่อครั้งยังเป็นวัยรุ่น อายุ ๒๖ ปี

๖. พ่อแม่เป็นผู้นำที่ดีของลูก

พ่อแม่เป็นผู้นำครอบครัว คือนำครอบครัวไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

- นำหน้า คือนำไปข้างหน้า เช่น นำขบวน นำทัพ นำเที่ยว นำไปทัศนศึกษา นำสวดมนต์ไหว้พระ
- นำพา คือเอาใจใส่ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- นำทาง คือพาไปสู่ที่หมาย นำไปให้ถูกทาง
- นำสมัย คือมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทันสมัย ใหม่เสมอ
- นำแสดง คือแสดงบทบาทสำคัญในละครชีวิต แสดงเป็นตัวพ่อตัวแม่ แสดงเป็นเจ้า แสดงเป็นเสนา แสดงเป็นลูก แสดงเป็นคนใช้ แสดงเป็นนายจ้าง สรุปแล้วแม่นำแสดงได้ทุกบท เรียก...ตีบทแตก (ได้รับตุ๊กตาทองทุกปี)

การเป็นผู้นำของพ่อแม่...ลูกเป็นผู้ตาม ถ้าผู้นำไปตรงผู้ตามก็ไปตรง ถ้าผู้นำไปคด ผู้ตามก็ไปคด

พระพุทธเจ้าทรงเปรียบโคที่กำลังข้ามฟากแม่น้ำว่า "...ถ้าถ้าโคตัวนำฝูงไปคด โคทั้งฝูงก็ไปคดตาม ถ้าโคตัวนำฝูงไปตรง โคทั้งฝูงก็ไปตรงตาม"

จะเห็นได้ว่าผู้นำคือผู้ให้แบบอย่าง คือเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ อาจนำให้ผู้เอาเยี่ยงอย่างขึ้นสวรรค์และลงนรกก็ได้และสิ่งแวดล้อมนั้นก็มีอยู่สองประเภท

๑. สิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ

๒. สิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคล

๑. สิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ คือสถานที่อยู่อาศัย ดินฟ้าอากาศ น้ำ ทะเล และปัจจัย ๔ ย่อมเปลี่ยนแปลงนิสัยคนได้คนเรากินดี อยู่ดี อากาศดี ทำให้สุขภาพดี จิตใจปลอดโปร่ง ถ้าที่อยู่อาศัยไม่ดี อากาศเป็นพิษ อาหารการกินไม่ดี ทำให้คนมีสุขภาพเสื่อมทราม สมองมึนงง สุขภาพจิตเสื่อม

ดังนั้นการกินอาหารดี มีประโยชน์ กินแต่พอควรไม่มากไม่น้อย ก็ทำให้สุขภาพดี จิตใจดี จึงเน้นสิ่งสำคัญ

๒. สิ่งแวดล้อมที่เป็นบุคคล ก็หมายถึงคนทั่วไปสำคัญกว่าสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุจะเห็นได้ว่าบางคนกินดีอยู่ดีมีตระกูลสูงแต่อยู่ในแวดล้อมของคนพาลอยู่ในดงของอบายมุข ก็อาจเปลี่ยนนิสัยเป็นคนพาล เป็นนักเลง เป็นโจรได้ มีภาษิตฝรั่งว่า

"ถ้าท่านไปอยู่ในฝูงสุนัขจิ้งจอกต่อไปท่านจะหอนได้เหมือนสุนัขจิ้งจอก"

มีภาษิตใน หิโตปเทศ ว่า

"ถ้าท่านมีคนใช้เพียงคนเดียว แล้วให้เลี้ยงลูกของท่านต่อไปท่านจะมีคนใช้ถึงสองคน"

ดังนั้นเมื่อผู้นำคือพ่อแม่ ครูอาจารย์ จะให้แบบอย่างแก่ผู้ที่จะเอาย่างควรฝึกฝนตัวเองให้ดี อบรมตัวเองให้ดี ปรับปรุงตัวเองให้ดี แล้วครอบครัวและสังคมจะดี จะเข้าหลักที่ว่า...เมื่อคนแก่ไม่ดี คนหนุ่มสาวจะดีได้อย่างไร

๗. พ่อแม่เป็นนักปกครองที่ดีของลูก

การปกครองชาติบ้านเมืองยากกว่าการปกครองลูกเสียอีก พ่อแม่ปกครองลูกด้วยความรัก ความห่วงใย และเป็นการยากที่จะปรับความรักกับการปกครองให้เข้ากันได้เพราะความรักตัวนี้แหละเป็นศัตรูของการปกครอง

ความผิดทางบ้านเมืองมองเห็นง่าย และจับมาลงโทษกันก็ง่าย แต่ความผิดที่เกอดกับลูกนั้น จะมีความรักมาเป็นเครื่องบังตาบังใจ ร้อยทั้งร้อยพ่อมามักจะเข้าข้างลูก ลูกผิดมาก พ่อแม่ก็ว่าผิดเล็กน้อย ลูกผิดน้อยพ่อแม่ก็ว่าไม่ผิดเลย พ่อแม่จะให้อภัยแก่ความผิดของลูกเสมอ ดังคำโคลงของวชิรญาณว่า

รักบุตรสุดเสน่ห์เอื้อ เอาใจ
ปางผิดบ่แสดงภัย เพื่อห้าม
เยี่ยงนี้หากนับใน ฐานเกลียด บุตรแฮ
ผิวควรให้คร้าม ผิดตอง ตีสอน

พ่อแม่ที่ดี เมื่อลูกทำผิดก็รีบชี้โทษแล้วลงโทษ อย่าปล่อยปละละเลยให้ลูกต้องทำผิดแล้วผิดเล่า พ่อแม่พึงปฏิบัติหน้าที่ที่มีต่อลูกให้ถูก ดังนี้

๑. ห้ามไม่ให้ลูกทำชั่ว

๒. แนะนำให้ทำแต่ความดี

๓. ให้ศึกษาศิลปวิทยา

๔. หาคู่ครองที่เหมาะสมให้ตามโอกาสอันสมควร

๕. มอบทรัพย์มรดกให้ตามโอกาสอันสมควร

๘. พ่อแม่...มีหนึ่งเดียว

เราสังเกตดูสิ่งที่เป็นความจริงอย่างหนึ่ง คือพระอาจารย์ดีๆ ดังๆ ที่มีความเคารพนับถือมากๆ เวลาท่านมรณภาพไปแล้วก็มีพระอาจารย์ดีๆ ขึ้นมาให้กราบไหว้เคารพสักการะแทน สิ่งของสำคัญอื่นๆก็ทำนองเดียวกัน มีตัวตายตัวแทน

แต่...พ่อแม่ของเราไม่มีตัวตายตัวแทน สมมุติว่าแม่เราตาย จะหาแม่คนอื่นมาทดแทนไม่ได้ จะมีแม่ใหม่ แม่บุญธรรมก็ไม่เหมือนแม่ตัวเองที่เคยให้เนื้อให้เลือดเรามา...จะไปเอาพ่อคนอื่นมาแทนพ่อตัวเองก็ไม่ได้ เพราะไม่เหมือนพ่อจริงๆของเรา ไม่เหมือนแม่จริงๆของเรา

ดังนั้นลูกจะต้องหวงห่วงพ่อแม่ดุจไข่ในหินลูกจะต้องอุปถัมภ์บำรุงพ่อแม่ด้วยปัจจัยสี่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค คอยรับใช้ แม้จะแยกเหย้าแยกเรือนไปก็ต้องหมั่นมาดูเยี่ยมเยียน มาให้กำลังใจ มีของกินของใช้นำมาบูชาสักการะ โดยไม่เกี่ยงกันว่าให้พ่อแม่อยู่กับลูกคนนี้เถอะ คนนั้นเถอะ...ขอพูดตรงๆ ว่า *ผัวไม่ดี...เราหาใหม่ได้ เมียไม่ดี เราหาใหม่ได้ แต่พ่อแม่...*ลูกจะหา*ใหม่ไม่ได้เพราะมีคนเดียว*

ลูกทุกคนต้องรีบทำคุณงามความดีกับพ่อแม่ รีบใช้หนี้เก่าให้พ่อแม่และสร้างบุญกุศลด้วยการแสดงความกตัญญูกตเวที โดยเชื่อฟังแล้วทำตาม ช่วยเหลือกิจการของพ่อแม่อย่าให้เข้าทำนองว่า "ยามเป็นปล่อยให้ท่านอดอยาก พอเวลาท่านตายจาก เอาเครื่องเซ่นไปไหว้ให้ท่านกิน"

ลูกทุกคนต้องคิดเสมอว่า...

เมื่อพ่อแม่ แก่เฒ่า ชรากาล
จงเลี้ยงท่าน อย่าให้อด รันทดใจ
อันชนก ชนนี มีพระเดช
ได้ปกเกศ เกศา มาจนใหญ่
อุ้มอุทร ป้อนข้าว มาเท่าไร
หมายจะได้ พึ่งพา ธิดาดวงฯ

การบำรุงพ่อแม่

ลูกต้องบำรุงพ่อแม่ตามหน้าที่ ในขณะที่ท่านมีชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีที่สุด การบำรุงนั้นมี ๒ วิธี

๑. รู้จักบุญคุณท่านที่เลี้ยงดูเรามา

๒. รู้แล้วประกาศเกียรติคุณด้วยการทำการตอบแทน

ประการแรก

ลูกต้องรู้จักบุญคุณที่พ่อแม่เลี้ยงเรามาตั้งแต่อ้อนแต่ออกดังคำกลอนว่า

แม่รักลูก ปลูกฝัง ทางศึกษา
อีกจรรยา แม่อบรม บ่มนิสัย
แม่รักลูก แม่ปกป้อง คุ้มผองภัย
ลูกรักแม่ ก็จงได้ กตัญญู

ลูกจะต้องรู้ว่า

พ่อแม่ห้ามไม่ให้ลูกทำชั่ว

พ่อแม่สอนให้ลูกทำแต่ความดี

พ่อแม่จะหาภรรยา- สามีที่ดีและเหมาะสมให้ตามโอกาสสมควร พ่อแม่จะให้ทรัพย์มรดกแก่ลูกตามโอกาสอันสมควร ดังคำกลอนทิพากรว่า

คือนางฟ้า ที่แสนดี มีแต่ให้
ป่วยกายใจ สวมบทบาท หมอรอรักษา
เบิกเงินใช้ ย่อมได้ ทุกเวลา
เป็นครูสอน หนูมา อย่าให้พาล
รีดอบซัก ทันใจนัก ได้เร็วรี่
เป็นแม่ครัว ฝีมือดี ที่อาหาร
เป็นทุกสิ่ง เป็นทุกอย่าง ตลอดกาล
พระในบ้าน... รักแท้ แม่หนูเอง

ประการที่สอง

ประกาศเกียรติคุณด้วยการตอบแทนคุณพ่อแม่ เลี้ยงดูท่านด้วยอาหาร ผลไม้ เสื้อผ้าอาภรณ์ ที่อยู่อาศัย อบ นวด และพาไปหาหมอยามที่เจ็บป่วยไข้ พ่อแม่จะดีมากดีน้อยดูที่ลูก ถ้าลูกประพฤติตัวดีด้วยกาย วาจา ใจ คนจะถามว่าคนนี้ลูกใคร นามสกุลอะไร ถ้าลูกประพฤตติไม่ดี ก็เท่ากับเป็นการประจานพ่อแม่ว่าเลี้ยงลูกไม่ดีเป็นลูกที่พ่อแม่ไม่สั่งสอน หรืออาจถูกเรียกว่าเป็นลูกเนรคุณ ลูกอกตัญญู

ดังนั้น ลูกทุกคนต้องเลี้ยงดูตอบแทนที่ท่านเลี้ยงเรามาก่อน เราต้อง...

๑. เอาใจ ดูแลท่าน อย่างใกล้ชิด
๒. ช่วยทำกิจ ของท่าน ไม่หวั่นไหว
๓. ดำรง วงศ์ตระกูล ทำบุญไป
๔. วางตนให้ เหมาะสม รักษาทรัพย์
๕. ท่านดับสูญ ทำบุญ อุทิศให้
๖. อยู่ใกล้ไกล ไม่ลืมคุณ บุญกระชับ
๗. หมั่นทำดี ในที่แจ้ง ในที่ลับ
๘. จึงจะนับ ว่าลูกนั้น...กตัญญู

ลูกทุกคนควรคิดดังคำกลอนของท่านผู้รู้ว่า

ตักบาตร กี่พันครั้ง ก็ยังด้อย
ถ้าหากปล่อย...แม่ให้...กินไม่อิ่ม
สร้างพระเครื่อง เข้าพิธี กี่หมื่นพิมพ์
บุญไม่เท่า สร้างรอยยิ้ม แม่อิ่มใจ
แม่คือผู้ นิรมิต ชีวิตลูก
รักพันผูก ตั้งแต่ต้น จนเล็กใหญ่
"วันแม่" ปีละวัน สั้นเกินไป
เพียงแค่นี้ ก็ขอให้ ได้แทนคุณ

รักพ่อแม่มีแต่ได้...ได้อะไร?

๑. ได้ชีวิต
๒. ได้อาหารรับประทานทุกอย่าง
๓. ได้เสื้อผ้าอาภรณ์

๔. ได้ทรัพย์สินเงินทอง

๕. ได้ศึกษาเล่าเรียน

๖. ได้บวช

๗. ได้แต่งงาน

๘. ได้อนาคตสดใส

๙. ได้ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ

๑๐. ได้รับความส่งเสริมจากพ่อแม่

๑๑. ได้รับความสุขทุกอย่าง

๑๒. ได้รับความอบอุ่น

รักคนทั่วไปมีแต่เสีย...เสียอะไร?

๑. เสียทรัพย์สินเงินทอง

๒. เสียเวลา

๓. เสียอนาคต

๔. เสียเนื้อเสียตัว

๕. เสียใจ เสียน้ำตา

ลูกพึงตอบแทนคุณพ่อแม่อย่างไร?

ลูกหญิงชายพึงเคารพรักเชื่อฟังพ่อแม่ น้อมรับคำสั่งสอนของพ่อแม่ คำสั่งสอนของพ่อแม่เปรียบเหมือนอาหารทิพย์ ลูกไม่กินอาหาร ลูกก็ต้องตาย ลูกไม่รับฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ลูกก็ตาย คือตายจากการเป็นคนดี

ดังนั้น ลูกทุกคนควรนึกถึง ควรคิดอยู่เสมอว่าพ่อแม่รักลูก เลี้ยงดูลูกประกอบด้วย 6 ป.

๑. **ปกครอง** ดูแลลูกให้อยู่เย็นเป็นสุข

๒. **ปกคลุม** ยามลูกหนาวเย็น ก็จะใช้อ้อมแขน อ้อมกอดปกคลุมไว้ หรือหาเสื้อผ้ามาปกคลุมให้ลูกได้รับไออุ่น

๓. **ปกป้อง** คุ้มครองป้องกันภยันตรายให้ลูก

๔. **ปกปิด** ความไม่ดี ความลับ ความด้อยของลูก

๕. **ปกปักรักษา** ดูแลรักษาให้สุขสบาย ยามเจ็บไข้ก็รักษา

๖. **ปกเกศ** ปกเกล้า คุ้มครองชีวิตให้ร่มเย็น

ลูกรักพ่อแม่ สำนึกในบุญคุณของพ่อแม่ ลูกต้องรีบตอบแทนด้วยฐานะ 5 ประการ

๑. เมื่อท่านเลี้ยงดูเรามา เราก็ต้องเลี้ยงท่านตอบแทนด้วยข้าวปลาอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และให้เงินทองไว้ใช้

๒. ช่วยทำกิจการงานน้อยใหญ่ของท่าน ช่วยดูแลรักษา

๓. รักษาวงศ์ตระกูลของพ่อแม่ ไม่ประพฤติผิดนอกลู่นอกทาง

๔. ประพฤติตนให้เป็นคนดี ควรที่จะได้รับทรัพย์มรดก

๕. ทำบุญอุทิศให้เมื่อท่านล่วงลับไปไม่ลืมเลือน

เมื่อลูกรู้ว่าพ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก...

- ลูกทุกคนจะต้องนำปัจจัยสี่มาปรนนิบัติพ่อแม่ด้วยของกินของใช้ให้มีความสุข

- ลูกทุกคนจะต้องยินดีต้อนรับพ่อแม่ทุกลมหายใจ

- ลูกทุกคนควรกราบไหว้พ่อแม่ทุกวันคืน ก่อนนอนและตื่นนอน หรือออกจากบ้านเรือนไป

- ลูกทุกคนจะต้องนำของกินของใช้มาบูชาสักการะพ่อแม่ อย่าให้ขาดตกบกพร่อง ไม่ว่าพ่อแม่จะอยู่แห่งหนตำบลใด

- พ่อแม่จึงเป็นเนื้อนาบุญเทียบเท่าพระอรหันต์ ที่ลูกนั้นควรทำบุญกุศลบูชาสักการะท่านอยู่เป็นนิตย์

ลูกควรตอบแทนพ่อแม่ด้วย อริยทรัพย์ ดังนี้

๑. ชักนำพ่อแม่ไม่มีศรัทธา ให้มีศรัทธาในพระรัตนตรัย

๒. ชักนำพ่อแม่ไม่มีศีล ให้มีศีล ๕ รักษาอุโบสถศีล

๓. ชักนำพ่อแม่ไม่เคยถวายทาน ให้ถวายทาน

๔. ชักนำพ่อแม่ไม่เคยฟังธรรม ให้ได้ฟังธรรม

๕. ชักนำพ่อแม่ไม่เคยปฏิบัติธรรม ให้ปฏิบัติธรรม

ถ้ามีบุญวาสนา พ่อแม่อาจได้ดวงตาเห็นธรรม จนถึงมรรค ผล และนิพพาน ก็ได้

ลูกจะได้ชื่อว่าตอบแทนพระคุณพ่อแม่ ดีที่สุดกว่าสิ่งใด และได้บุญกุศลอย่างยิ่งใหญ่สุดหาใดปาน

ลูก ๕ ประเภท (๕ ก.)

ลองเทียบเคียงต่อไปนี้ว่า เราเป็นลูกประเภทไหน

๑. **ลูกแกะ** คือลูกที่แกะทรัพย์พ่อแม่เอาไปขาย เอาไปจำนองจำนำ เอาไปเล่นการพนัน แกะตู้เซฟ แกะโฉนดที่ดิน แกะสร้อยเพชร กำไลเพชร เอาไปขายกินหมด

๒. **ลูกเกาะ** คือลูกที่เกาะพ่อเกาะแม่กิน ทำมาหากินไม่เป็น คอยอาศัยเลือดเนื้อของพ่อแม่กิน เปรียบเหมือนต้นกาฝาก เกาะกิ่งไม้ต้นใดกิ่งไม้นั้นก็จะตาย เนื่องจากถูกแย่งอาหารกินหมด ลูกบางคนแยกเหย้าแยกเรือนไปแล้วก็ยังพึ่งพ่อแม่ เป็นลูกที่อ่อนแอ เลี้ยงไม่รู้จักโต

๓. **ลูกกัด** คือลูกที่เถียงพ่อเถียงแม่ ด่าพ่อด่าแม่ ทุบตีพ่อแม่ เป็นลูกที่โหดร้ายใจทราม สร้างความเจ็บช้ำให้กับพ่อแม่อยู่ตลอดเวลา บางคนก็ใช้แม่เยี่ยงคนใช้เยี่ยงทาส บางคนก็กักขังพ่อแม่ ทรมานพ่อแม่ กดขี่ข่มแหงพ่อแม่ ดูหมิ่นดูแคลนพ่อแม่ ลูกประเภทนี้ ตัวเป็นคนแต่ใจเป็นสัตว์

๔. ลูกแก้ว คือลูกที่เป็นแก้วตาดวงใจของพ่อแม่ ว่านอนสอนง่าย เชื่อฟัง แล้วปฏิบัติตาม ช่วยเหลือพ่อแม่อยู่ตลอดเวลา และตั้งใจประพฤติดี ลูกประเภทนี้ ทำดวงตาพ่อแม่ให้สดใส ทำดวงใจพ่อแม่ให้เบิกบาน ใสเหมือนแก้ว

๕. ลูกกตัญญู คือลูกที่ระลึกถึงอุปการะคุณของพ่อแม่แล้วคิดตอบแทนคุณท่านโดยประพฤติตนเป็นคนดี รักษาชื่อเสียงวงศ์ตระกูล และรักษาทรัพย์สมบัติที่พ่อแม่สร้างไว้ได้

สรุปลูก ๕ ประเภท

ลูก ๓ ประเภทแรก คือ ลูกแกะ ลูกเกาะ ลูกกัด เป็นลูกที่พ่อแม่ไม่ปรารถนาเป็นลูกที่ชักนำพ่อแม่ให้ขึ้นโรงขึ้นศาลเข้าโรงพยาบาลอยู่ตลอดเวลา สร้างแต่ความทุกข์ความเดือดร้อนให้กับพ่อแม่และวงศ์ตระกูล ลูกอย่างนี้เป็นลูกอกตัญญูชีวิตจะมีแต่ความหายนะ

ส่วนลูกอีก ๒ ประเภท คือ ลูกแก้ว ลูกกตัญญู เป็นลูกที่ดีที่พ่อแม่ปรารถนา ลูกทำให้พ่อแม่สุขกายสบายใจ ชื่นใจ นอนตาหลับ เป็นลูกที่รู้จักคุณพ่อแม่ แล้วช่วยทำกิจการงานน้อยใหญ่ ไม่ทอดทิ้งพ่อแม่ ยกย่องเทิดทูน บูชาสักการะพ่อแม่อยู่ตลอดเวลา ทำตัวให้สมกับปณิธานของพ่อแม่ว่า

เมื่อแก่เฒ่า หวังเจ้า เฝ้ารับใช้
เมื่อเจ็บไข้ หวังเจ้า เฝ้ารักษา
เมื่อถึงยาม จะตาย วายชีวา
หวังให้ลูก ช่วยปิดตา...เมื่อสิ้นใจฯ

ธรรมะกับชีวิตปัจจุบัน

วันไหนๆ ไม่สำคัญเท่าวันนี้
จงพูดดีทำดีสติตั้ง
ทำวันนี้เดี๋ยวนี้มีพลัง
วันอื่นหวังไม่ได้ ไม่แน่นอน

ทุกชีวิตที่เกิดมาในโลกนี้ จะต้องมีสุขทุกข์คลุกเคล้ากันไปทุกคน และหนีไม่พ้นความ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทุกคนจะต้องประสบอย่างแน่นอน สิ่งใดที่เราไปยึดถือเกี่ยวเกาะ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สมบัติ สามีภรรยา และลูก แม้กระทั่งลาภ ยศ สุข สรรเสริญ ก็จะต้องประสบกับความทุกข์อยู่ร่ำไป

เมื่อใดเรามีสติรู้เท่าทันต่อสิ่งเหล่านั้นว่ามันไม่เที่ยงแท้แน่นอนสักวันหนึ่งมันต้องจากเรา หรือไม่เราก็จากมัน เราจะต้องพลัดพรากจากกัน ทั้งรัก ทั้งชอบ ทั้งชัง ทั้งหวานและขมขื่น

ดังนั้น เราจะต้องเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ไม่ประมาทด้วยกาย วาจา ใจ จงรีบทำความดี ทำหน้าที่ ทำประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนรวมให้สมบูรณ์ ก็จะเป็นชีวิตที่สุขสมบูรณ์มาก คือ อยู่กับความทุกข์แล้วไม่ทุกข์ อยู่กับความเกิดแก่เจ็บตายอย่างรู้เท่าทัน ว่ามันไม่เที่ยง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป เป็นอย่างนี้เหมือนกันหมด

ดังนั้น ทุกคนจะต้อง**มีสติอยู่กับปัจจุบัน อย่างรู้เท่าทัน**กับทุกสิ่งที่มาสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ โดยวางใจไว้เป็นกลาง ไม่หลงชอบและหลงชัง คือ ไม่ปรุงแต่งให้เกิด...ความโลภ ความโกรธ ความหลง **จงระวัง**ความอยากมี อยากเป็น และอยากได้ ที่จะเป็นตัวชงให้เราเกิดหลงยึด หลงชอบ หลงชัง ขังใจให้อยู่กับความทุกข์ตลอดเวลา

การใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างง่าย ๆ

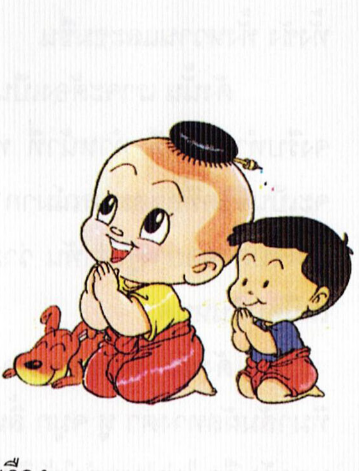
จึงขอเสนอแนะให้ทุกคนใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันอย่างง่าย ๆ จะไม่ทุกข์ ไม่เดือดร้อนมาก โดยทำเหตุที่อยู่ใกล้ตัวให้ดีที่สุดในชีวิตประจำวัน เช่น

๑. **ก่อนจะนอน** ให้ไหว้พระ กราบพระ สวดมนต์ทุกวัน ดังคำพูดว่า....

** **ไหว้พระก่อนนอน** พระจะให้พร*
หลับนอนเป็นสุข ทุกคืนทุกวัน

การไหว้พระสวดมนต์ บูรพาจารย์โบราณท่านเล่าว่า...ไม่ต้องสวดมาก ขอให้สวด **อิติปิโส** ๓ ห้อง วันละ ๙ จบ หมายความว่า จบหนึ่ง ๓ บทนั้นคือ ๑.อิติปิโส... ๒.สวากขาโต... ๓.สุปฏิปันโน... เป็น ๑ จบ ถ้า ๙ จบก็คือ ๒๗ บท แล้วตามด้วยกรวดน้ำแผ่เมตตา นั่งสมาธิ ๕-๑๐ นาที แค่นี้ก็จะสมประสงค์ทุกประการภายใน ๖ เดือน จะได้อานิสงส์ ....

๑. หลับเป็นสุข
๒. ตื่นเป็นสุข
๓. นอนไม่ฝันร้าย
๔. เทวดาก็ชม พรหมก็สรรเสริญ
๕. ศาสตรา ยาพิษ ทำอันตรายไม่ได้
๖. แคล้วคลาดจากอันตรายทั้งปวง
๗. ดวงหน้าสดใส ดวงใจเบิกบาน
๘. จิตใจเป็นสมาธิ มั่นคง
๙. ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ เจริญมา
๑๐. ทำมาค้าขาย ธุรกิจอันใด ร่ำรวย รุ่งเรือง
๑๑. ใกล้จะตายมีสติอยู่กับเนื้อกับตัว ไม่หลงตาย
๑๒. ตายไปแล้ว ไปสู่สุคติโลกสวรรค์

ข้อควรระวัง ก่อนไหว้พระสวดมนต์ ต้องทำกาย วาจา ใจ ให้สะอาด ตั้งใจ ตั้งสติให้มั่นคง ตั้งใจกราบพระให้งาม บางคนสวดมนต์แบบขอไปที กราบแว่บๆๆๆ แล้วขอโน่นขอนี่ ถ้าพระพุทธเจ้าท่านพูดได้ คงบอกว่า.. *ลูกเอ๋ย ตั้งใจกราบหลวงพ่อหน่อยซิลูก* แหม ... นอนหงายกราบพระเลยเชียวหรือ ? บางคนก็กราบไหว้พระแบบสลึมสลือ สวดผิดสวดถูก แล้วก็พูดกับหลวงพ่อว่า หลวงพ่อเจ้าขา... สวดมนต์คืนนี้ก็เหมือนกับคืนที่แล้วน๊ะเจ้าคะ

แต่ถ้าเรามีศรัทธาอยากสวดมาก ว่าครบตามสูตร แถมท้ายด้วยคาถาชินบัญชร และยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎก ก็ขอเจริญพรอนุโมทนาด้วย

๒. ตื่นนอนเช้าขึ้นมา ให้ใส่บาตรพระทุกวัน อย่างน้อยวันละ ๑ รูป จะเป็นมงคลชีวิตตลอดกาล

คำอธิษฐานก่อนถวายทาน และทำบุญใส่บาตร

● *แบบที่ ๑* ข้าว(ทาน)ของข้าพเจ้า ขาวเหมือนดอกบัว ยกขึ้นเหนือหัว ถวายพระสงฆ์ ด้วยจิตจำนง ตรงต่อพระนิพพาน ขอให้พบดวงแก้ว ขอให้แคล้วบ่วงมาร ขอให้พบศาสนาพระศรีอารย์ ขอให้ได้มรรคผลนิพพานเทอญ

● *แบบที่ ๒* **สุทินนัง วะตะ เม ทานัง อาสะวักขะยาวะหัง นิพพานัง มัยหัง โหตุ**

คำแปล.. ทานที่ข้าพเจ้าถวายดีแล้วนี้ จงเป็นไปเพื่อความสิ้นอาสวะกิเลส จนถึงมรรคผลนิพพานเทอญ

● *แบบที่ ๓* ขอความยากจน อย่าได้มีแก่ข้าพเจ้า คำว่า “ไม่มี” ขอ **อย่า**ได้มีแก่ข้าพเจ้า ทุกภพทุกชาติ ด้วยผลแห่งการถวายทานครั้งนี้เทอญ

คำอธิษฐานทั่วไป (พิเศษ)

ขอบุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้ไหว้พระ สวดมนต์และถวายทาน รักษาศีล เจริญภาวนาฯ

ขอจงเป็นพลวะปัจจัย เป็นนิสัยตามส่งสู่สุคติโลกสวรรค์ และมรรคผลนิพพาน

หากยังต้องเวียนว่ายตายเกิด ขอให้เกิดภายใต้ร่มเงาพระพุทธศาสนา เกิดมาในตระกูลสัมมาทิฏฐิ ตระกูลมหาเศรษฐี มีรูปร่างดี มีผิวพรรณวรรณะดี มีทรวดทรงสมส่วน มีเสียงดี มีสติปัญญาดี มีสุขภาพกายสุขภาพใจดี ได้พ่อแม่ดี ได้ครูบาอาจารย์ดี

ได้พบพระพุทธเจ้า.... พระปัจเจกพุทธเจ้า... พระอรหันตสาวกของพระพุทธเจ้า

ขอให้ได้นั่งใกล้ท่าน ขอให้ได้ฟังธรรมของท่าน ขอให้รู้ทั่วถึงธรรมของท่านจนถึงมรรคผลนิพพานเทอญ

การกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล

การกรวดน้ำ จะ*กรวดน้ำ* ณ ที่ที่ตักบาตรหรือที่บ้านก็ได้

ขณะกรวดน้ำให้กล่าวคำกรวดน้ำอย่างย่อ ดังนี้

อิทัง เม ญาตีนัง โหตุ สุขิตา โหนตุ ญาตะโย

คำแปล *"ขอส่วนบุญนี้ จงสำเร็จ แก่ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายของข้าพเจ้า จงมีความสุขเถิด"*

การทำบุญสุนทานที่จะได้บุญมาก จะต้องประกอบด้วยเจตนาทั้ง ๓ ดังนี้ คือ

๑. *ปุพพเจตนา* คือ ก่อนให้ ตั้งใจดี ทำใจให้ผ่องแผ้ว

๒. *มุญจนเจตนา* คือ ขณะกำลังให้ ตั้งใจดี ทำใจให้เลื่อมใสในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

๓. *อปราปรเจตนา* คือ หลังให้ทานแล้ว เกิดปีติ ปลื้มจิต ปลื้มใจในบุญทานที่เราทำ

..... เช่นนี้จะได้บุญมาก

และสิ่งของที่จะถวายทาน จะต้อง

๑. ได้มาด้วยความบริสุทธิ์ ไม่ได้ไปลักขโมยเขามา

๒. ไม่ได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเอามาทำบุญ

๓. ผู้รับและผู้ให้ มีศีลมีธรรม

....เช่นนี้จะได้บุญมาก

เราลองคิดดูซิ ถ้าเราใส่บาตรวันละองค์ทุกวัน ปีหนึ่งเราได้ทำบุญกับพระสงฆ์ถึง ๓๖๕ องค์ ถ้า ๑๐ ปี ก็ ๓,๖๕๐ องค์ แล้วถ้าเราอายุ ๖๐ ปี ก็จะได้ ๒๑,๙๐๐ องค์.... ได้บุญมหาศาล เพราะฉะนั้นใส่บาตรให้ถึง ๖๐ ปี น๊ะโยม รับรองว่า... ไม่มีคำว่าเจ็บ ไม่มีคำว่าจน ไม่มีคำว่าเจ๊ง แน่นอน

● ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ... คุณโยมแกใส่บาตรพระวันละองค์เป็นประจำ วันหนึ่งในขณะแกนำขนมจีนน้ำยาไปใส่บาตร ปรากฏว่าวันนั้นพระมา ๒ องค์ โยมตกใจมาก เพราะมีของถวายอย่างเดียว ....พลางคิดว่า "ตายแล้วกู จะทำอย่างไรดี"

จึงตัดสินใจอย่างเร็วพลัน เอาขนมจีนใส่บาตรหลวงตาวัดเหนือ แล้วเอาน้ำยาใส่บาตรพระหลวงตาวัดใต้... พอกลับมาถึงบ้านพูดกับลูกสาวว่า

อีหนู...วันนี้แม่ใส่บาตรพระหนักใจมาก...

ลูกถามว่า ... เป็นอะไรหรือแม่

แม่ตอบว่า... ทุกครั้งใส่บาตรตั้งแต่ไหนแต่ไรมา พระมาองค์เดียว วันนี้ดันมาแม่มัน ๒ องค์เลย ก็เลยไม่รู้จะทำยังไง เพราะของใส่บาตรมีอย่างเดียว แต่โชคดีที่เป็นขนมจีนน้ำยา จึงตัดสินใจ เอาขนมจีนใส่พระวัดเหนือ แล้วเอาน้ำยาใส่พระวัดใต้

ลูกถามแม่ว่า... *อ้าวแม่ แล้วพระท่านจะฉันอย่างไร*

แม่ตอบว่า... *กูก็ไม่รู้เหมือนกัน*

ต่อมาปรากฏว่า พระหลวงตา ๒ องค์ตกเป็นข่าว ที่รับบาตรจากคุณโยมว่า หลวงตาวัดเหนือเป็นพระไม่มีน้ำยา .... เป็นอย่างงั้นไปโยม

๓. วันพระวันอาทิตย์หรือวันหยุดวันสำคัญทางชาติ ศาสนา ให้นำ**อาหารไปถวายพระที่วัดใกล้บ้าน แล้วสละเวลาไปฟังธรรมเทศนาและปฏิบัติธรรมนั่งสมาธิวิปัสสนา**บ้าง ก็จะทำให้ชีวิตสมบูรณ์

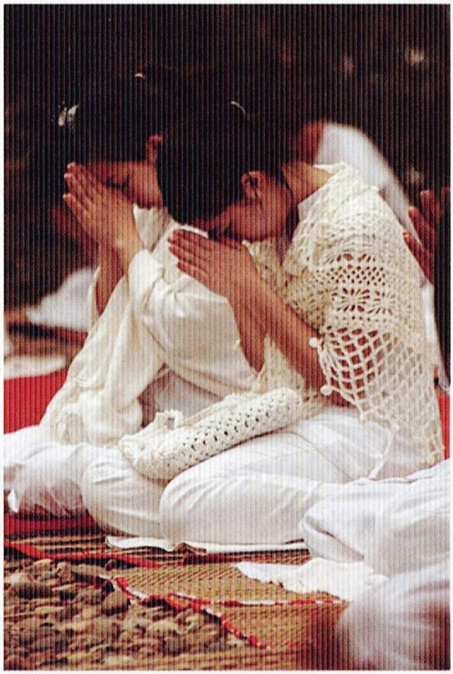
การฟังธรรมปฏิบัติธรรม เป็นหน้าที่ที่ทุกคนควรศึกษาปฏิบัติให้เข้าใจและทำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ โดยทุกคนต้องคิดอยู่เสมอว่า ....

ในโลกนี้มีอะไรที่เที่ยงแท้แน่นอนถาวรมั่นคง มีหรือไม่? ...

ไม่มีเลย .... ดังคำกลอนว่า...

วันนี้รุ่ง พรุ่งนี้ร่วง ดวงไม่แน่
วันนี้แย่ พรุ่งนี้ยัง กลับดังได้
วันนี้ดัง พรุ่งนี้ดับ กลับเปลี่ยนไป
โปรดจำไว้ ทุกชีวิต อนิจจัง

ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่มีอะไรยับยั้งต้านทานได้ ดังนั้นเราจะต้อง **ไม่ประมาท** ในการทำคุณงามความดีประจำวัน ทุกลมหายใจ

พระพุทธเจ้าตรัสว่า...

ขโณ โว มา อุปจฺจคา

แปลว่า อย่าปล่อยเวลาให้ผ่านพ้นไปแม้ชั่วขณะหนึ่ง หมายความว่า เราจะต้องมีสติ ตื่นตัว ตื่นกาย ตื่นใจ อยู่ตลอดเวลาทุกลมหายใจ หายใจเข้า หายใจออกก็มีสติกำหนดรู้ และตาดู หูฟัง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส กายสัมผัส ต้องมีสติรู้เท่าทัน อย่าให้ปรุงแต่งรัก ชอบ ชัง ดี ไม่ดี วางใจไว้เป็นกลาง ไม่ยึดมั่นถือมั่น แม้กระทั่งใครติฉินนินทาเรา ก็ควรคิดอย่างนี้ว่า...

- ใครชอบ ใครชัง ชั่งเถิด
ใครเชิด ใครแช่ง ชั่งเขา
ใครด่า ใครบ่น ทนเอา
ใจเรา ร่มเย็น เป็นพอ

ในโลกนี้ไม่มีอะไรยิ่งใหญ่กว่ามนุษย์
ในตัวมนุษย์ไม่มีอะไรยิ่งใหญ่กว่าจิตใจ
ในจิตใจไม่มีอะไรยิ่งใหญ่กว่าอารมณ์
ในอารมณ์ไม่มีอะไรยิ่งใหญ่กว่าสติ

เบื้องต้นทุกคนต้องให้ความสำคัญ **"จิตใจ"** พระพุทธเจ้าตรัสว่า ....

ใจเป็นหัวหน้า ใจเป็นประธาน ใจเป็นใหญ่ ใจประเสริฐที่สุด จะพูดจะทำสำเร็จอยู่ที่ใจ

ดังนั้น ทุกคนต้องรักษาใจ อย่าให้ใจเสีย อย่าให้ใจมืด อย่าให้ใจบอด อย่าให้ใจโลภ โกรธ หลง

ถ้า**ใจโลภ** ใจก็จะมืดบอดไม่รู้ดีไม่รู้ชั่ว ทำตามอำเภอใจ ต้องแก้ด้วยการ**ให้ทาน** เสียสละสิ่งของต่างๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เพื่อกำจัดความตระหนี่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ ...ก็จะสบายๆ

ถ้า**ใจโกรธ** ใจก็จะมืดบอดไม่รู้ดีไม่รู้ชั่ว ทำตามอำเภอใจ ก็จะทำร้ายผู้อื่น ด่าว่าผู้อื่นฯ ต้องแก้ด้วย**ขันติเมตตา** มีการให้อภัยกัน มีน้ำใจให้แก่กัน ไม่ถือโทษโกรธกัน ..ก็จะสบายๆ

ถ้า**ใจหลง** ใจก็จะมืดบอดไม่รู้ดีไม่รู้ชั่ว ทำตามอำเภอใจ จะเป็นคนหูเบา โง่เขลา เบาปัญญา และอกตัญญู ต้องแก้ด้วย**ภาวนาปัญญา** คือ การเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐาน โดยพิจารณาสังขารให้เป็นไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ..ก็จะสบายๆ

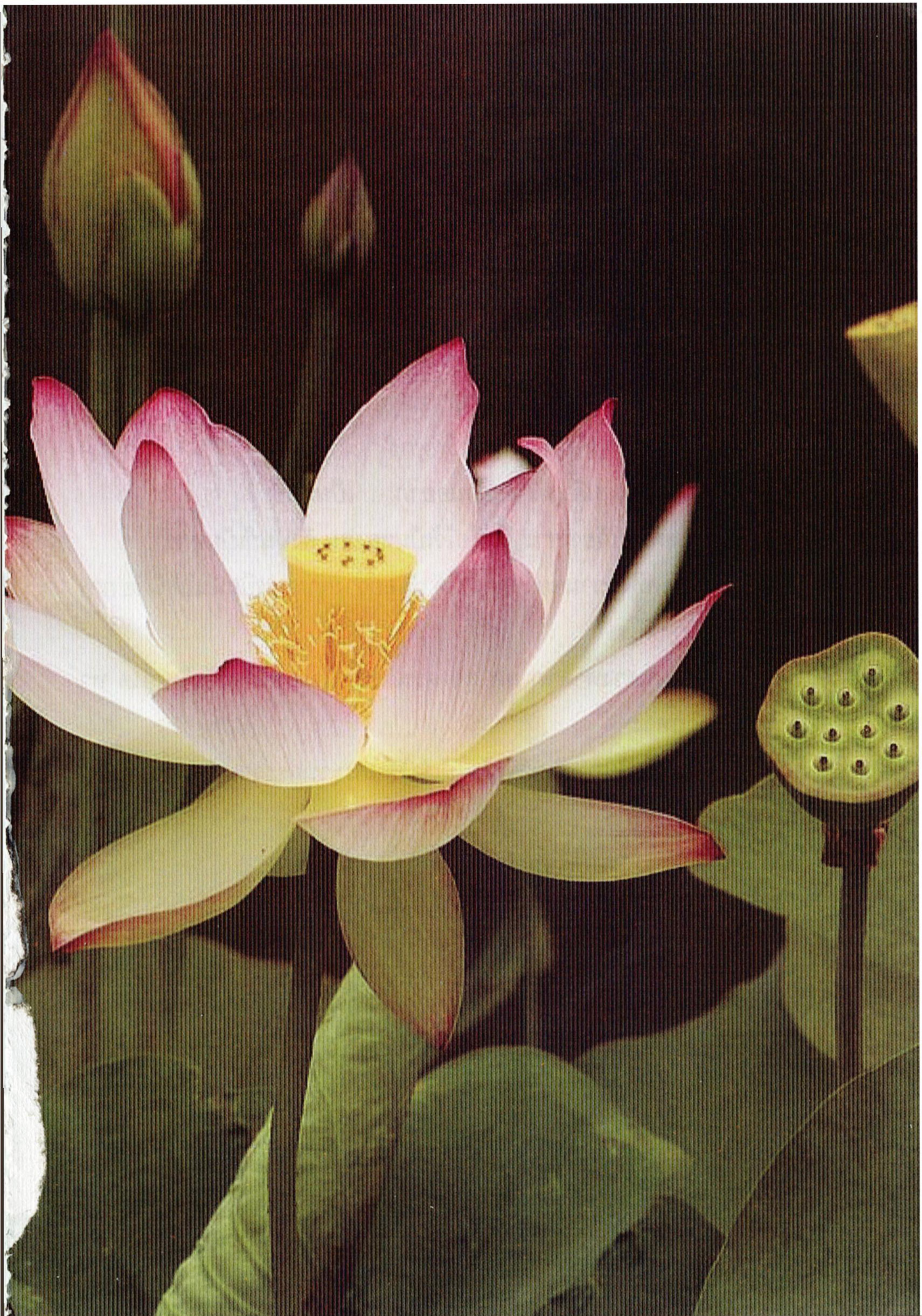
โดยทั่วไปคนเราชอบแต่งตัว แต่งหน้า แต่งตา แต่งผม มากกว่าแต่งใจ โดยลืมแต่งใจ โบราณจึงพูดว่า จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว หมายความว่า ใจเป็นใหญ่กว่าร่างกาย แล้วทำไมเราไม่แต่งใจกันเล่า ! ถ้าเรารู้จักแต่งใจทุกๆ วันดังกล่าวข้างต้น

๑. ก่อนนอนไหว้พระอย่าให้ขาด

๒. ทำบุญใส่บาตรทุกเช้า

๓. เข้าวัดฟังธรรม เจริญสมาธิวิปัสสนา

จะพาชีวิตให้สุขสมบูรณ์ พูลสวัสดิ์ พิพัฒนผล เป็นมงคลชีวิต นิจนิรันดร์

โอวาทของพระพุทธเจ้า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราตถาคตกล่าวว่า

ความทุกข์ทั้งมวล สืบเนื่องมาจากเหตุ...

❖ *การเกิด แก่ เจ็บ ตาย .... เป็นทุกข์*

❖ *ตัณหา ความดิ้นรน ทะยานอยาก .... เป็นทุกข์*

❖ *สิ่งใดที่เราเกี่ยวเกาะ ยึดถือไว้เป็นของตน สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์*

ถ้าเราสลัดทิ้งความอยากต่างๆได้ ปล่อยวางจากการยึดมั่นได้ นี่คือ การดับทุกข์ เรียกว่า “นิโรธ”

ที่ใดมีการแสวงหาลาภ ยศ สุข สรรเสริญ แก่งแย่งกันเป็นใหญ่โต หาทางร่ำรวยทุกวิถีทาง

นี่คือ กองไฟใหญ่ ที่เผาจิตใจให้เร่าร้อนกระวนกระวาย หาทางสงบไม่ได้เลย

โลกามิสํ ปชเห สนฺติเปกโข.

ผู้หวังความสงบ พึงละเหยื่อของชาวโลก

● **เหยื่อของชาวโลก** ก็คือ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ ที่คนดิ้นรนแสวงหา เหมือนปลาที่แย่งกินเหยื่อ มองไม่เห็นเบ็ดอยู่ภายในเหยื่อ ย่อมถูกเบ็ดเกี่ยวดิ้นทุรนทุราย

● ถ้า มนุษย์โลกนี้ ลด ความโลภ โกรธ หลง
ลด ตัณหา มานะ ทิฏฐิ

● โลกก็จะเกิดความสดสวย งดงาม มีเมตตา ปรารถนาดีต่อกัน

● จิตใจที่ไม่หวั่นไหวด้วยโลกธรรม เป็นจิตใจที่ประเสริฐ

● ผู้ที่ฝึกตน ให้อดทนอดกลั้นต่อคำล่วงเกินของผู้อื่นได้เป็นผู้ประเสริฐ และเป็นที่รักของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นประตูแห่งความสงบสุข **ศีล สมาธิ ปัญญา** ย่อมงอกงาม

● ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เป็นวาระสุดท้ายของเราแล้ว เราขอเตือนเธอทั้งหลายว่า

* สิ่งทั้งปวงมีความเสื่อมสลายไป

ความพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักที่พอใจทั้งหลาย ย่อมเป็นธรรมดา

เธอทั้งหลาย...จงอยู่อย่างไม่ประมาทเถิด

● การแก่งแย่งแข่งขันกันใหญ่โต ด้วยโลภโมโทสัน เพราะตัณหา คือกองไฟ เผาตัวเรา ร้อนอุรา

● เชิญท่านมา **ปฏิบัติ** กาย วาจา ใจ รู้จักละวาง ลด ละ เลิก เสียบ้าง จะยืน เดิน นั่ง นอน สบาย

● ชีวิตที่ยุ่งยาก เพราะมีความอยากมากเกินไป

ชีวิตที่เรียบง่าย สุขสบายและประหยัด

มหาสติปัฏฐาน

เอกายโน อยํ ภิกฺขเว มคฺโค สตฺตานํ วิสุทฺธิยา, โสกปริเทวานํ สมติกฺกมาย, ทุกฺขโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมาย, ญายสฺส อธิคมาย, นิพฺพานสฺส สจฺฉิกิริยาย, ยทิทํ เอกายโน จตฺตาโร สติปฏฺฐานา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **สติปัฏฐาน ๔ นี้ เป็นทางสายเดียว** เพื่อความบริสุทธิ์ของเหล่าสัตว์ เพื่อระงับความโศกเศร้าและความคร่ำครวญ เพื่อดับทุกข์และโทมนัส เพื่อบรรลุอริยมรรค และรู้แจ้งพระนิพพาน

มหาสติปัฏฐาน ๔ คือ

๑. กายานุปัสสนาสติปัฏฐานา สติตามกำหนดดูกายทั้งหลายตามความเป็นจริงเป็นอารมณ์

๒. เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐานา สติตามกำหนดดูเวทนาทั้งหลายตามความเป็นจริงเป็นอารมณ์

๓. จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐานา สติตามกำหนดดูจิตคือ ความนึก คิดฟุ้งซ่านเป็นอารมณ์

๔. ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐานา สติตามกำหนดดูธรรมทั้งหลาย ทั้งที่เป็นกุศล อกุศล และกลางๆ เป็นอารมณ์

จากคัมภีร์ ทีฆนิกาย มหาวรรค หน้า ๓๒๕-๓๕๑ และมัชฌิมนิกาย มูลปัณณาส เล่มที่๑๒ หน้า ๑๐๓-๑๒๗ แห่งพระสุตตันตปิฎก

ที่มาของแคว้นกุรุ

พระพุทธเจ้าเสด็จโปรดประชาชนชาวกุรุ หรือ กุรุรัฐ , กุรุชนบทใกล้นิคมของชาวกุรุชนบท ชื่อ กัมมาสธัมมะ

- แคว้นกุรุ เมืองหลวงชื่อ กรุงอินทปัฏฐ์ หรือ อินทรปรัสถ์ เป็น ๑ ใน ๑๖ แคว้น อยู่ในเมืองหลวงคือเมืองนิวเดลลีในปัจจุบัน
- คำว่า “กุรุ” เป็นชื่อของพระราชกุมาร
- “ราชากุรุ” เป็นบรรพบุรุษของกษัตริย์ธฤตราษฏร์ และราชกุมารปาณฑุ แต่คนทั่วไปเรียกว่า “เการพ” เป็นผู้สืบเชื้อสายของราชากุรุ
- นครอินทปัฏฐ์ อยู่ติดกับนครเดลี มีแคว้นปัญจาระอยู่ทางตะวันออก เมืองหลวงชื่อ กัมปิลละ และ กาโนช มีแคว้นมัจฉะ(มัตสยะ) อยู่ทางใต้

สรุปสติปัฏฐาน ๔

ผู้ปฏิบัติตามรู้สติปัฏฐาน ๔ คือ กาย เวทนา จิต และธรรม จัดว่าเจริญอริยมรรคมีองค์ ๘ เหล่านี้คือ

๑. ศีล อริยมรรค ได้แก่ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ

๒. สมาธิ อริยมรรค ได้แก่ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ

๓. ปัญญา อริยมรรค ได้แก่ สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ

พระองค์ใกล้เสด็จดับขันธปรินิพพานได้ตรัสกับพระอานนท์ว่า

*"อานนท์ เพราะเหตุนั้น พวกเธอจงมีตนเป็นที่พึ่ง มีตนเป็นสรณะ หาใช่มีผู้อื่นเป็นสรณะ จงมี**ธรรม**เป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นสรณะ หาใช่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะ"*

*"อานนท์ ภิกษุในศาสนานี้ มีตนเป็นที่พึ่ง มีตนเป็นสรณะ หาใช่มีผู้อื่นเป็นสรณะ จงมี**ธรรม**เป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นสรณะ หาใช่มีสิ่งอื่นเป็นสรณะ ได้อย่างไร?"*

"อานนท์ ภิกษุในศาสนานี้ ตามรู้ในกายว่าเป็นกายอยู่..ตามรู้ในเวทนาว่าเป็นเวทนาอยู่..ตามรู้ในจิตว่าเป็นจิตอยู่..ตามรู้ในธรรมว่าเป็นธรรมอยู่..จะกำจัดอภิชฌาและโทมนัสในโลกได้

ผู้หมั่นเจริญสติปัฏฐานเป็นนิจ ... จะเป็นทางพ้นทุกข์ จนถึงมรรค ผล นิพพาน

- *ปฏิบัติ สติปัฏฐานสี่ อาตาปี สัมปชาโน สติมา*
กายเวทนา จิตธรรม นำอุรา สู่มรรคา คือมรรคผลและนิพพาน

บุญที่ทำ กรรมที่สร้าง ไม่ห่างหาย
ติดใจกาย เป็นสุข ทุกสถาน
ถึงตัวตาย บุญไม่หาย ไปตามกาล
คอยบันดาล ความสุข ทุกเวลา

พระไตรปิฎก (ย่อ) น่าศึกษา

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงตรัสกับพระอานนท์ว่า..

"โยโว อานนฺท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญตฺโต โส โว มมจฺจเยน สตฺถา"

"ดูก่อนอานนท์ พระธรรมวินัย ที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากที่เราล่วงลับไปจะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย"

ครั้นแล้วพระพุทธเจ้าตรัส**ปัจฉิมโอวาท** ครั้งสุดท้ายว่า ...

"ภิกษุทั้งหลาย! บัดนี้เราขอเตือนพวกท่านให้รู้ว่า สิ่งทั้งหลายที่เกิดมาในโลกมีความเสื่อมสลายเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงทำหน้าที่อันเป็นประโยชน์แก่ตน และคนอื่นให้สำเร็จบริบูรณ์ด้วย**ความไม่ประมาท**เถิด"

ครั้งแรกพระพุทธองค์ ทรงตรัสเรียกพระพุทธศาสนา ว่า **"พรหมจรรย์"** คือ หลักการประพฤติอันประเสริฐ ในคราวส่งสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนาครั้งแรก ทรงตรัสถึงพรหมจรรย์ว่า

"ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นมนุษย์ แม้พวกเธอก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นมนุษย์

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์

- อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป
- จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น คือ ศีล มีความงามในท่ามกลาง คือ สมาธิ มีความงามในที่สุด คือ ปัญญา
- จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ บริบูรณ์ครบถ้วน
- สัตว์ทั้งหลายที่มีธุลีในดวงตาน้อยมีอยู่ ย่อมเสื่อมเพราะไม่ได้ฟังธรรม

ภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม"

และตรัสคำว่า "ศาสนะ" ในวันที่ทรงตรัสโอวาทปาติโมกข์ แก่พระสงฆ์ที่มาประชุมกันโดยมิได้นัดหมาย ๑,๒๕๐ รูปว่า

๑. *การไม่ทำบาปทั้งปวง*

๒. *การทำกุศลให้ถึงพร้อม*

๓. *การทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว*

.....นี้เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย

และทรงตรัส นวังคสัตถุศาสน์ คือคำสอนของศาสดามีองค์ ๙ คือ

๑. *สุตตะ* คือ ระเบียบแห่งคำ บรรยายธรรม

๒. *เคยยะ* คือ ระเบียบแห่งคำ ประเภทร้อยกรองและร้อยแก้ว

๓. *เวยยากรณะ* คือ ระเบียบแห่งคำ ประเภทร้อยแก้วล้วนๆ

๔. *คาถา* คือ ระเบียบแห่งคำ ประเภทร้อยกรองล้วน ในเถรคาถาและเถรีคาถา

๕. *อุทาน* คือ ระเบียบแห่งคำ ที่ทรงเปล่งออกมาโดยมิได้ทรงนึกไว้ก่อน

๖. *อิติวุตตกะ* คือ ระเบียบแห่งคำ ที่กล่าวอ้างข้อความอื่นมาประกอบ

๗. *ชาตกะ* คือ ระเบียบแห่งคำ ที่มุ่งเล่าเรื่องในอดีต

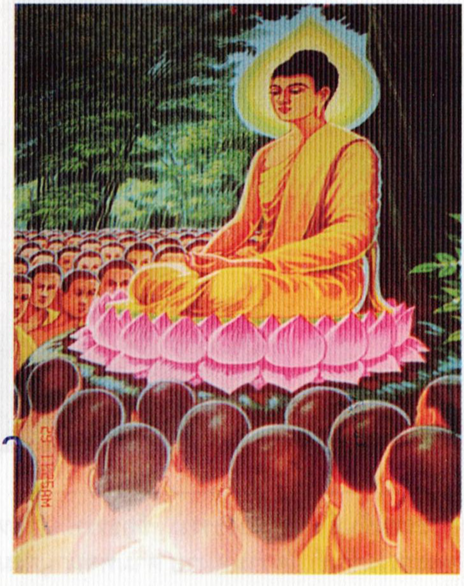
๘. *อัพภูตธรรม* คือ ระเบียบแห่งคำ ที่ทรงแสดงเรื่องที่น่าอัศจรรย์

๙. *เวทัลละ* คือ ระเบียบแห่งคำ ถามและตอบเพื่อความรู้

พระไตรปิฎก จัดเป็น **ไตรสิกขา** ได้แก่

๑. *พระวินัยปิฎก*	จัดเป็น	*"อธิศีลสิกขา"*
๒. *พระสุตตันตปิฎก*	จัดเป็น	*"อธิสมาธิสิกขา"*
๓. *พระอภิธรรม*	จัดเป็น	*"อธิปัญญาสิกขา"*

พระสัทธรรม ๓

เมื่อพระองค์ทรงปรินิพพานแล้ว ได้มีการวางหลักพระพุทธศาสนาเป็น ๓ ประการ

๑. ปริยัติศาสนา คือ การศึกษาเล่าเรียน ท่องจำ ธรรมวินัย บาลี และพระไตรปิฎก

๒. ปฏิบัติศาสนา คือ การนำศีล สมาธิ ปัญญา มาปฏิบัติ เป็นสมถะและวิปัสสนา

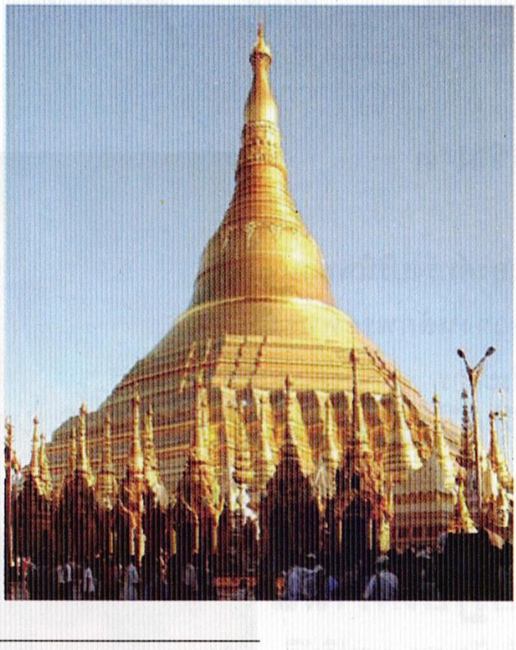
๓. ปฏิเวธศาสนา คือ การปฏิบัติ จนสำเร็จ มรรค ผล นิพพาน

๑) **"ปริยัติศาสนา"** คือ การศึกษาพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคัมภีร์หลักของพระพุทธศาสนา มี ๓ คัมภีร์

๑. พระวินัยปิฎก ว่าด้วยเรื่องศีลของภิกษุและภิกษุณีฯ มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์[๑]

๒. พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยเรื่องพระธรรมเทศนาทั่วๆ ไป และเป็นนิทานชาดกประกอบสุภาษิต มี ๒๑,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

๓. พระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยเรื่องจิต เจตสิก และนิพพาน มี ๔๒,๐๐๐ พระธรรมขันธ์

[๑] ธรรมขันธ์ คือ กองธรรม, ข้อธรรม, (กำหนดข้อธรรมในพระไตรปิฎกว่ามี ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์). (ความหมาย ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานหมวดธรรม)

"พระไตรปิฎก" (Tripitaka) เป็น*คัมภีร์*ที่บรรจุคำสอนของพระพุทธศาสนา

คำว่า "พระไตรปิฎก" มาจาก*ภาษาบาลี* **ติปิฎก** แปลว่า ***ตะกร้าสามใบ*** หรือคำสอนสามหมวด (ติ หมายถึง สาม ปิฎก หมายถึง **ตำรา คัมภีร์** หรือ **กระจาด**) หรือ คัมภีร์ที่รวบรวม คำสอนของพระพุทธศาสนาไว้ มี ๓ คัมภีร์ คือ

๑. พระวินัยปิฎก ว่าด้วยศีลและขนบธรรมเนียมประเพณีของภิกษุและภิกษุณี มี ๕ คัมภีร์

๑. *อาทิทัมมิกะ* สิกขาบทที่เกี่ยวกับอาบัติหนัก ตั้งแต่ปาราชิก ถึงอนิยต

๒. *ปาจิตตีย์* สิกขาบทที่เกี่ยวกับอาบัติเบา ตั้งแต่ นิสสัคคีย์ถึงเสขิยะ

๓. *มหาวรรค* วรรคใหญ่ สิกขาบทนอกปาฏิโมกข์ ตอนต้นมี ๑๐ ขันธกะ

๔. *จุลวรรค* วรรคเล็ก ว่าด้วยสิกขาบทนอกปาฏิโมกข์ ตอนปลายมี ๒๑ ขันธกะ

๕. *ปริวารวรรค* คัมภีร์บรรจุคำตอบ เกี่ยวกับพระวินัย

๒. พระสุตตันตปิฎก คือ รวบรวมพระธรรมเทศนา และชาดกต่างๆ มี ๕ นิกาย

๑. *ทีฆนิกาย* ได้แก่ พระสูตรขนาดยาว มี ๓๖ สูตร

๒. *มัชฌิมนิกาย* ชุมนุมพระสูตรที่มีขนาดปานกลาง มี ๑๕๒ สูตร

๓. *สังยุตตนิกาย* ชุมนุมพระสูตรที่รวมไว้เป็นหมวดๆ มี ๗๗๖๒ สูตร

๔. *อังคุตตรนิกาย* ชุมนุมพระสูตรที่รวมเป็นหมวดๆ มี ๙๕๕๗ สูตร

๕. *ขุททกนิกาย* ชุมนุมพระสูตร ข้อธรรม คำอธิบาย เรื่องเบ็ดเตล็ด มี ๑๕ คัมภีร์

๓. พระอภิธรรมปิฎก ประมวลหลักธรรม เป็นปรมัตถธรรม ว่าด้วยจิต เจตสิก รูป นิพพาน มี ๗ คัมภีร์

๑. *ธัมมสังคณี* หรือ *สังคณี* เป็นคัมภีร์ที่รวบรวมปรมัตถธรรมไว้เป็นหมวดหมู่

๒. *วิภังค์* เป็นคัมภีร์ที่แจกหรือกระจายปรมัตถธรรมเป็นส่วนๆ

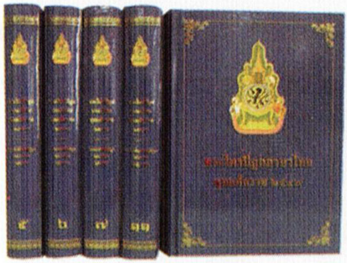
๓. *ธาตุกถา* เป็นคัมภีร์ที่แสดงปรมัตถธรรมด้วยมาติกา ๕ ประการ

๔. *ปุคคลบัญญัติ* เป็นคัมภีร์ที่แสดงปรมัตถธรรม โดยบัญญัติ ๖

๕. *กถาวัตถุ* เป็นคัมภีร์ที่แสดงอภิธรรมด้วยวิธียกวาทะขึ้นโต้ตอบโดยทำนองปุจฉาวิสัชนา

๖. *ยมก* เป็นคัมภีร์ที่ยกปรมัตถธรรมขึ้นแสดงเป็นคู่ๆ มีอนุโลมปุจฉาและปฏิโลมปุจฉาฯ

๗. *ปัฏฐาน* หรือ *มหาปัฏฐาน* เป็นคัมภีร์ที่แสดงปัจจัย ๒๔ โดยยกปรมัตถธรรม ที่อยู่ภายในมาติกาบท ที่เรียกว่า ติกะ ทุกะ ขึ้นแสดงอย่างพิสดาร

โครงสร้างพระไตรปิฎก

แบ่งได้ดังนี้

พระไตรปิฎก

- **พระวินัยปิฎก**
  - **วิภังค์**
    - ภิกขุวิภังค์ เล่ม ๑-๒
    - ภิกขุณีวิภังค์ เล่ม ๓
  - **ขันธกะ**
    - มหาวรรค เล่ม ๔-๕
    - จูฬวรรค เล่ม ๖-๗
  - **ปริวาร เล่ม ๘**
- **พระสุตตันตปิฎก**
  - ทีฆนิกาย เล่ม ๙-๑๑
  - มัชฌิมนิกาย เล่ม ๑๒-๑๔
  - สังยุตตนิกาย เล่ม ๑๕-๑๙
  - อังคุตตรนิกาย เล่ม ๒๐-๒๔
  - ขุททกนิกาย เล่ม ๒๕-๓๓
- **พระอภิธรรมปิฎก**
  - สังคณี เล่ม ๓๔
  - วิภังค์ เล่ม ๓๕
  - ธาตุกถา เล่ม ๓๖
  - ปุคคลบัญญัติ เล่ม ๓๖
  - กถาวัตถุ เล่ม ๓๗
  - ยมก เล่ม ๓๘-๓๙
  - ปัฏฐาน เล่ม ๔๐-๔๕

พระไตรปิฎก พิมพ์ด้วยอักษรไทย มี ๔๕ เล่ม คือ

๑. พระวินัยปิฎก ๘ เล่ม (เล่มที่ ๑-๘)

๒. พระสุตตันตปิฎก ๒๕ เล่ม (เล่มที่ ๙-๓๓)

๓. พระอภิธรรมปิฎก ๑๒ เล่ม (เล่มที่ ๓๔-๔๕)

พระไตรปิฎกมีเนื้อหารวมทั้งสิ้น ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ฉบับพิมพ์ภาษาไทยนิยมจัดแยกเป็น ๔๕ เล่ม เพื่อหมายถึงระยะเวลา ๔๕ พรรษาแห่งพุทธกิจ

*พระพุทธเจ้า*ได้ตรัสไว้ครั้งหนึ่งว่า

- พระธรรมวินัยจะเป็น*ศาสดา*แทนพระองค์ภายหลังที่พระองค์ล่วงลับไปแล้ว พระไตรปิฎกจึงเปรียบเสมือนตัวแทนของพระพุทธองค์ และ
- เป็นที่ที่*ชาวพุทธ*สามารถเข้าเฝ้าพระศาสดาของตน
- พุทธศาสนิกชนสามารถศึกษา*ปริยัติศาสน์*จากพระไตรปิฎก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ*ปฏิบัติ*ตนให้พ้นจาก*ความทุกข์* อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิตตามนัยแห่งพระพุทธศาสนาสืบไป

พระไตรปิฎกมีจุดเริ่มต้นมาจากการจัดรวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ และซักซ้อมทบทวนกันจนลงตัว ในระยะแรกพระไตรปิฎกถ่ายทอดต่อกันมาโดยการท่องจำปากเปล่า เรียกว่า มุขปาฐะ จนกระทั่งราว *พ.ศ.๔๖๐* จึงมีการจารึกลงเป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนาสืบทอดมาพร้อมกับพระไตรปิฎก จากสมัย*พุทธกาล*จนถึงวันนี้เป็นเวลากว่า ๒,๕๐๐ ปี พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีของ*พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาท*เป็นที่ยอมรับกันว่า เป็นบันทึกคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เก่าแก่ที่สุด ดั้งเดิมที่สุด สมบูรณ์ที่สุด และถูกต้องแม่นยำที่สุด ที่ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน

๒) "ปฏิบัติศาสนา" คือ การปฏิบัติสมถะและวิปัสสนา โดยนำ ศีล สมาธิ ปัญญา หรือพระไตรปิฎกทั้ง ๓ ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาแล้วในเบื้องต้น มาฝึกปฏิบัติทางด้านจิตใจ ในรูปแบบกัมมัฏฐาน

๑. สมถกัมมัฏฐาน คือ กัมมัฏฐานที่ทำให้จิตใจสงบสงัดจากนิวรณูป

กิเลส และอารมณ์ของกัมมัฏฐาน ๔๐ อย่าง

๑. อสุภะ ๑๐

๒. กสิณ ๑๐

๓. อนุสติ ๑๐

๔. พรหมวิหาร ๔

๕. อรูปฌาน ๔

๖. อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑

๗. จตุธาตุววัฏฐาน ๑

ผล จากการปฏิบัติสมถกัมมัฏฐานสูงสุดได้ถึงฌานเท่านั้น ยังเป็นโลกียฌาน เหมือนก้อนหินทับหญ้า สงบสงัดได้เป็นพัก ๆ เท่านั้น

๒. วิปัสสนากัมมัฏฐาน คือ กัมมัฏฐานที่ทำให้เกิดสติปัญญา รู้เท่าทันต่อสังขารและทุกสิ่งทุกอย่างว่าเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา โดยมีอารมณ์ ๖ อย่าง

๑. ขันธ์ ๕

๒. อายตนะ ๑๒

๓. ธาตุ ๑๘

๔. อินทรีย์ ๒๒

๕. อริยสัจจ์ ๔

๖. ปฏิจสมุปปาท ๑๒

ผล ที่ได้จากการเจริญวิปัสสนากัมมัฏฐานสูงสุดคือ มรรคผลนิพพาน ถ้ายังไม่ถึงนิพพาน ก็ได้เข้าถึงธรรม เป็นพระอริยบุคคล ตั้งแต่โสดาปัน สกทาคามี อนาคามี สูงสุดถึงพระอรหันต์ พ้นจากอบายภูมิ อันได้แก่ สัตว์นรก เปรต อสุรกาย เดรัจฉาน

๓) "ปฏิเวธศาสนา" คือ ผลอันเกิดจากการปฏิบัติตาม ปริยัติ ปฏิบัติ จนสำเร็จ มรรค ผล นิพพาน

พระอรรถกถาจารย์[๒] ได้อธิบายพระไตรปิฎกย่อๆ ไว้ดังนี้ว่า

บทที่ ๑

๑. วินัยปิฎก เป็น **อาณาเทศนา** คือการแสดงธรรมในลักษณะตั้งเป็นข้อบังคับโดยส่วนใหญ่

๒. สุตตันตปิฎก เป็น **โวหารเทศนา** คือการแสดงธรรมยักย้ายสำนวนให้เหมาะสมแก่จริต อัธยาศัยของผู้ฟัง

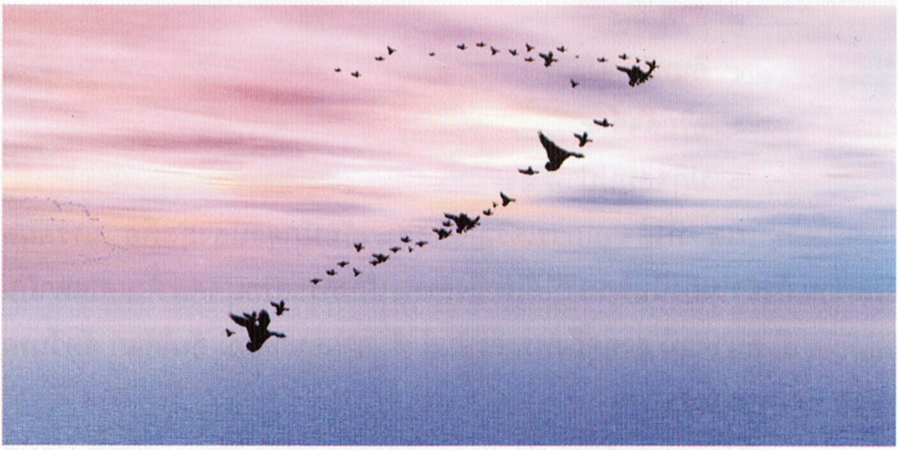
๓. อภิธรรมปิฎก เป็น **ปรมัตถเทศนา** คือการแสดงธรรมเจาะจงเฉพาะประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งเป็นธรมชั้นสูง ไม่เกี่ยวด้วยท้องเรื่อง หรือโวหาร

บทที่ ๒

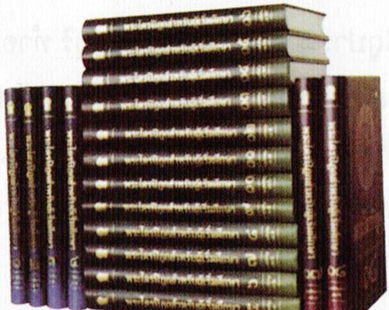
๑. วินัยปิฎก เป็น **อธิศีลสิกขา** คือ ข้อศึกษาเกี่ยวกับ อธิศีล คือสีลชั้นสูง

๒. สุตตันตปิฎก เป็น **อธิจิตตสิกขา** คือ ข้อศึกษาเกี่ยวกับ สมาธิชั้นสูง

๓. อภิธรรมปิฎก เป็น **อธิปัญญาสิกขา** คือ ข้อศึกษาเกี่ยวกับ ปัญญาชั้นสูง

[๒]พระอรรถกถาจารย์ หมายถึง ผู้อธิบายพระไตรปิฎก

สิ่งที่น่ารู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์พระไตรปิฎก

หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานได้ ๓ เดือน จึงมีการทำสังคายนาครั้งที่ ๑ ที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา ณ ภูเขาเวภารบรรพต กรุงราชคฤห์ ทำอยู่ ๗ เดือนจึงสำเร็จ

พระพุทธศาสนาล่วงมาถึง ๑๐๐ ปี จึงได้ทำสังคายนาครั้งที่ ๒ เหตุเพราะภิกษุชาววัชชีทำผิดพระวินัยบัญญัติ ทำสังคายนาที่วาลุการามวิหาร เมืองเวสาลี ทำอยู่ ๘ เดือนจึงสำเร็จ

พระพุทธศาสนาล่วงมาถึง ๒๑๘ ปี ทำสังคายนาครั้งที่ ๓ เหตุเพราะเดียรถีย์ปลอมบวชในพระพุทธศาสนา ทำสังคายนาที่อโศการามวิหาร เมืองปาตลีบุตร ทำอยู่ ๙ เดือนจึงสำเร็จ

พระพุทธศาสนาล่วงมาถึง ๒๓๘ ปี ทำสังคายนาครั้งที่ ๔ เหตุเพราะพระมหินทเถรเจ้า โอรสของพระเจ้าอโศกมหาราชนำพระไตรปิฎกมาสู่ลังกาทวีป ทำสังคายนาที่ มณฑปถูปารามวิหาร กรุงอนุราธบุรี ทำอยู่ ๑๐ เดือนจึงสำเร็จ

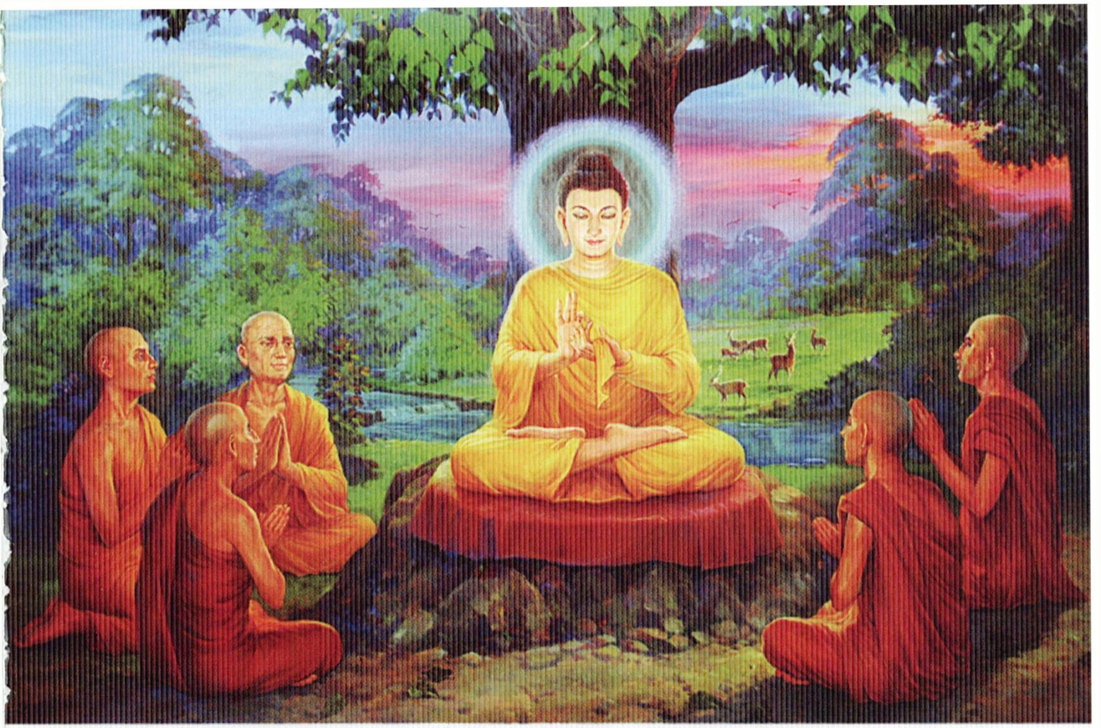
พระพุทธศาสนาล่วงมาถึง ๔๓๓ ปี ทำสังคายนาครั้งที่ ๕ เหตุเพราะพระอรหันต์ในลังกาทวีปเห็นว่าพระพุทธศาสนากำลังจะเสื่อมลง ทำสังคายนาที่อภัยคีรีวิหาร ใกล้เมืองอนุราธบุรี สังคายนาครั้งนี้จารึกลงใบลานเป็นภาษาบาลีและภาษาสิงหลทำอยู่ ๑๒ เดือนจึงสำเร็จ

พระพุทธศาสนาล่วงมาถึง ๙๕๖ ปี ทำสังคายนาครั้งที่ ๖ พระพุทธโฆษาจารย์เถรเจ้าจากอินเดียไปอยู่ศรีลังกา แปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาสิงหลจารึกลงในใบลานใหม่ แปลงเป็นภาษามคธ ทำสังคายนาที่โลหะปราสาท เมืองอนุราธบุรี ทำอยู่ ๑๒ เดือนจึงสำเร็จ

พระพุทธศาสนาล่วงมาถึง ๑,๕๘๗ ปี ทำสังคายนาครั้งที่ ๗ พระมหากัสสปะกับพระสงฆ์ปุถุชนกว่า ๑,๐๐๐ องค์ ชำระพระไตรปิฎกเป็นภาษาสิงหลบ้าง เป็นภาษามคธบ้าง จารึกลงในใบลานใหม่ ทำสังคายนาที่เมืองจลัตถิมหานคร ศรีลังกา ทำอยู่ ๑๒ เดือนจึงสำเร็จ

พระพุทธศาสนาล่วงมาถึง ๒,๐๒๐ ปี ทำสังคายนาครั้งที่ ๘ พระธรรมทินเถระเจ้า เมืองนพิสีนคร คือเมืองเชียงใหม่พิจารณาเห็นพระไตรปิฎกพิรุธมากทั้งบาลี อรรถกถา ฎีกา จึงถวายพระพรพระเจ้าศิริธรรมจักรวรรดิดิลกราชาธิวาสครองเมืองเชียงใหม่ ชำระพระไตรปิฎกให้บริบูรณ์ ทำอยู่ ๑๒ เดือนจึงสำเร็จ

พระพุทธศาสนาล่วงมาถึง ๒,๓๓๑ ปี ทำสังคายนาครั้งที่ ๙ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการทำสังคายนาที่ วัดนิพพานาราม ต่อมาพระราชทานนามใหม่ว่า วัดพระศรีสรรเพชดาราม คือวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ ในปัจจุบัน กับราชบัณฑิต ๓๒ คน ชำระพระไตรปิฎก โดยมีพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก กับพระอนุชาธิราชกรมพระราชวังบวร

มหาสุรสิงหนาท เป็นศาสนูปถัมภก โดยจานจารึกลงในลานใหญ่ ปิดทองทึบทั้งในปกหน้าหลัง เรียกว่าฉบับทอง ทำอยู่ ๕ เดือนจึงสำเร็จ

จากพระโอฏฐ์พระศาสดามาสาวก
เป็นพระไตรปิฎก ดิลก คำสอน
คือ ศีล สมาธิ ปัญญายอดอาภรณ์
เป็นอาภรณ์พุทธศาสตร์ของชาติไทย

กฤษณาสุภาษิต

พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล

ฉัน ก็คือ "ฉัน" ทุกวันนี้

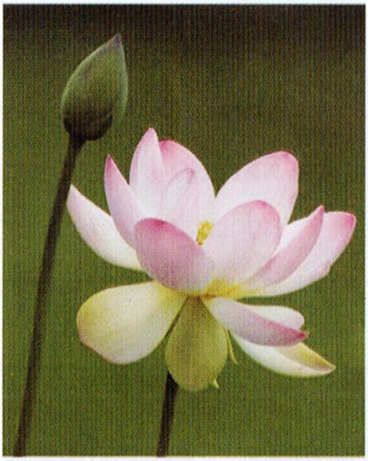
ฉันเลว ฉันดี ก็ฉัน เท่านั้นรู้
ใครติฉิน นินทาบ่น..ฉันทนดู
ฉัน จะอยู่อย่างฉัน ทุกวันนี้

สำนัก	ที่เคย	อยู่
อู่	ที่เคย	นอน
หมอน	ที่เคย	หนุน
พระคุณ	ที่เคย	ให้

ลืมไม่ได้

ยุติธรรม-อยุติธรรม

ยุติธรรม	ยุติปัญหา	สารพัด
อยุติธรรม	ตระบัดสัตย์	วิบัติสิ้น
ผิดเป็นถูก	ทุกวิถี	ที่หากิน
เปรตร้อยลิ้น	กินสินบน	คนจัญไร

เมื่อ**อำนาจวาสนา**ลอยมาเกื้อ
สิ่งเหลือเชื่อ**ก็มีได้**มาให้เห็น
ญาติก็เยือน**เพื่อน**ก็เย้าเช้าจรดเย็น
ทั้ง**เครื่องเซ่นเครื่องไหว้**ขนให้มา
สวมหัวโขนที่เขายื่นยืนยืดอก
เหมือนคางคกขึ้นวอชูคอหรา
หัวโขนหลุดเมื่อไรคงได้ฮา
เขาจะว่า**คนลืม**ตัววัวลืมตีน...... ***ฮา ฮา ฮา***

อำนาจเป็นใหญ่ในโลก

มีอำนาจ	สูงค่า	อาญาสิทธิ์
ชี้ถูกผิด	ตามเหตุผล	คนสรรเสริญ
ใช้อำนาจ	**พลาดผิด**	คิดส่วนเกิน
หลงทางเดิน	หลงอำนาจ	ทาสน้ำเงิน

อำนาจเงิน

ศิลาแลง	แกร่งกล้า	ท้าลมฝน
เหล็กแข็งจน	ตัดเหล็ก	ทั้งเล็กใหญ่
ใจคนแข็ง	กว่าเหล็ก	ศิลาใด
เงินง้างได้	ทั้งหมด	ต้องคดงอ

เกิดเป็นคน ... ต้องทนให้เขาด่า
จะทำดีทำบ้า ... เขาด่าหมด
ทำซื่อๆ ... เขาก็หาว่าไม่คด
ทำเลี้ยวลด ... เขาก็หาว่าไม่ตรง

.... ไอ้บ้า !

ชีวิตนี้ไม่แน่นอน

วันนี้รุ่ง	พรุ่งนี้ร่วง	ดวงไม่แน่
วันนี้แย่	พรุ่งนี้ยัง	กลับดังได้
วันนี้ดัง	พรุ่งนี้ดับ	กลับเปลี่ยนไป
โปรดจำไว้	ทุกชีวิต	อนิจจัง

ยิ้มรับรองผู้มาเยือน

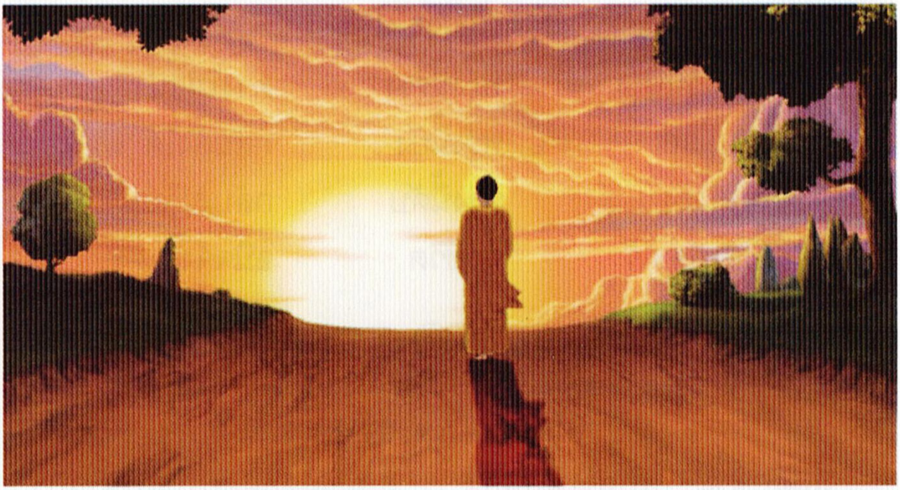
ยิ้มสบตาคราพบประสบพักตร์ ยิ้มทายทักต้อนรับจับใบหน้า
ยิ้มแย้มยามยลสนทนา ยิ้มตรึงตราคราจากไปลืมไม่ลง

ป่วยแต่กาย

ป่วยเพียงกาย แต่ใจเราไม่ป่วย เราอยู่ด้วยสติตริตรองผล
ทำใจเป็นสมาธินิรมล ไม่กังวลหมั่นภาวนา....ว่า พุทโธ

โอวาท แด่ นักเรียนวัดสระแก้ว

๑. ขยันเป็นนิจ
๒. สุจริตทุกวัน
๓. ก้าวทันเทคโนโลยี
๔. จงทำดีและอดทน
๕. เป็นคนกตัญญู

ชีวิตอนิจจัง

ชีวิตคน มีวันดี เด่นดังดับ
มีวันรับ มีวันรุก สุขทุกข์เข็ญ
เดี๋ยวหัวเราะ เดี๋ยวร้องไห้ เช้าจรดเย็น
มีให้เห็น อยู่ทุกวันนั่น...... อนิจจัง

นักพูด

จิตรกร ใช้อารมณ์ ผสมสี
นักดนตรี ใช้อารมณ์ ผสมเสียง
นักพูด ใช้อารมณ์ ผสมสำเนียง
ขอท่านเพียงใช้ปากพูดจากใจ

นี้ คือ ตำรวจ

เป็นตำรวจตรวจตราประชาราษฎร์ สงบสะอาดสว่างทางก้าวหน้า
ขยันประหยัดซื่อสัตย์ต่อประชา อดทนกล้าพูดทำ...เพื่อตำรวจ

รับรองได้

คนหมั่นเรียนรับรองจะต้องรู้ คนหมั่นดูรับรองจะต้องเห็น
คนหมั่นทำรับรองจะต้องเป็น คนดีเด่น เพราะพากเพียร...เรียนรู้ทำ

นักเรียน

ขยันเรียนเพียรฝึกฝน หมั่นฝึกตนเป็นคนดี
น้ำใจสามัคคี มีวินัยใจกตัญญู

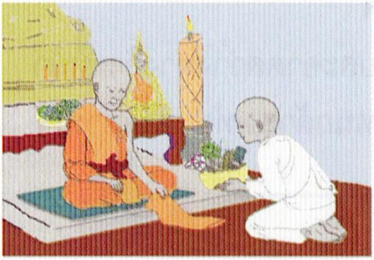
คนดีของสังคม

อยู่ที่ไหนให้ขยัน ทำงานให้อดทน
ไม่เบื่อและไม่บ่น เป็นคนดีของสังคม

บวชเป็นสามเณร

บวชเป็นสามเณร ฉันเช้า ฉันเพล เช้าไม่เอน เพลไม่นอน
บ่ายไม่พักผ่อน เย็นทำวัตร กลางคืนปฏิบัติธรรม

ศีลจาริณี

ศีลจาริณี สีขาวบริสุทธิ์
เป็นพุทธบุตร มีวุฒิธรรม
สวดมนต์ภาวนา สมาธิดื่มด่ำ
สติปัญญานำ สุขเช้าค่ำธรรมจารี

ศีลจาริณี

บวชศีลจาริณี มีศีลแปดข้อ
รู้จักหยุดรู้จักพอ ไม่ท้อแท้แต่อดทน

สามเณร

บวชเป็นสามเณร ไม่เล่นซุกซน
ไม่เบื่อไม่บ่น อดทนปฏิบัติธรรม

เก็บเล็กผสมน้อย

หมั่นเก็บเล็กผสมน้อยค่อยสะสม ใฝ่นิยมเรียนรู้คู่ฝึกฝน
เหมือนปลวกผึ้งสร้างรวงรังปะทังตน ประสบผลสำเร็จดังเพชรงาม

วิสาขโลก

วิสาขะวันมงคลสากลโลก ดับทุกข์โศกสันติสุขทุกทั่วหน้า
สันติภาพด้วยขันติและเมตตา ศีลสมาธิ ปัญญา พาสุขใจ

ต้อนรับขับสู้

การต้อนรับขับสู้อยู่กับมิตร ก็ควรคิดบุคคลกาลสถานที่
ควรต้อนรับอย่างไรจึงจะดี ผูกไมตรีด้วยคำหวานสมานใจ
มีน้ำชา กาแฟ และน้ำดื่ม แขกยิ่งปลื้มมีของหวาน ผลไม้
พูดสาระ บันเทิง สุขฤทัย ชื่อว่าได้ต้อนรับประทับจริง

จริงไหม ?

คนฉลาดเพราะอ่านหนังสือ คนนับถือเพราะมีสัจจะ
คนก้าวหน้าเพราะความรู้ดี คนเป็นเศรษฐีเพราะใช้เงินเป็น
คนอยู่เย็นเพราะมีศีลธรรม คนเมาเช้าค่ำเพราะคนหมดดี
คนเป็นผีเพราะเล่นการพนัน คนเกียจคร้านเพราะกลัวลำบาก

อย่า อยู่ ดู ดาย

อย่าทะนงหลงตนทุกคนอย่า อยู่อุตสาห์สร้างตนทุกคนอยู่
ดูให้เห็นเป็นจริงอย่านิ่งดู ตายให้รู้คุณค่าอย่าดูดาย

เพื่อนแท้

หนังสือคือเพื่อนแท้ ทวยชน
พูนสติปัญญาตน รอบด้าน
รอบรู้เท่าทันคน ทุกเมื่อ
เติบใหญ่ไม่สะทกสะท้าน ทั่วหน้า นับถือ

ตาปัญญา

หนังสือคือดวงตา เป็นครูอาจารย์กัลยาณมิตร
หนังสือคือเข็มทิศ เป็นแว่นขยายดูใกล้ไกล

สุ จิ ปุ ลิ

สุ สดับวากย์ไว้ เสาวณิต
จิ ตริตรองนึกคิด ที่อ้าง
ปุ ถามที่เป็นปริศ- นานั่น เถิดเอย
ลิ ขิตไว้อย่าร้าง เพื่อแท้ กันลืม

วิญญาณครู

ครูที่ดี ต้องมี เมตตาจิต พูดทำคิด ด้วยปัญญา เข้าปราศรัย
มีวิญญาณ ความเป็นครู รู้เข้าใจ สอนศิษย์ให้ มีคุณธรรม นำปัญญา

สามวัย

ปฐมวัย ให้คิดอ่าน การศึกษา
มัชฌิมวัย ให้คิดหา สร้างหลักฐาน
ปัจฉิมวัย ให้สร้างคุณ ทำบุญทาน
เกษมศานต์ ทั้งชาตินี้ และชาติหน้า

มารยา

อันลีลา สตรี นี้รู้ยาก
มารยามาก หากไว้ใจ อาจตายโหง
ปากกับใจ ไม่ตรงกัน พลันลงโลง
เดี๋ยวเป็นหงส์ เดี๋ยวเป็นกา น่าแปลกใจ

ดนตรี กับ ชีวิต

ชีวิตคน เหมือนดนตรี มีจังหวะ
สูงต่ำคละ เคล้าไป ไม่คงที่
แต่บางคน ขึ้นต้น ดีแสนดี
สุดท้าย มีเวรกรรม ช้ำใจตาย

ลีลาศครู

เป็นครูดี ต้องมี ลีลาสอน
เป็นอากร ของศิษย์ สมประสงค์
พูดแจ่มแจ้ง พูดจูงใจ สื่อได้ตรง
จิตมั่นคง พูดให้กล้า และร่าเริง

บัณฑิต

“บัณฑิต” ย่อมบันดาล การนึกคิด
ให้สัมฤทธิ์ สร้างสรรค์ อันล้ำค่า
พูดทำคิด ด้วยสติ และปัญญา
ช่วยนำพา สังคม สู่ก้าวไกล

พิธีกรรม

พิธีกรรม	ทางศาสนา	มาคู่ชาติ
งามสะอาด	เด่นสง่า	ชูราศี
การสวดมนต์	ไหว้พระ	ศาสนพิธี
ประเพณี	วัฒนธรรม	ค้ำชูชาติ

ฟัง พูด คิด ทำ เป็น

รู้จักฟัง ช่วยเสริมพลังปัญญา
รู้จักพูด เป็นการพิสูจน์ปัญญา
รู้จัดคิด ชีวิตจะมีค่า
รู้จักทำ จะเลิศล้ำในหมู่ประชา

ดื่มน้ำใจ

ได้ดื่ม	ปานะ	แก้กระหาย
ชื่นใจ	กายเป็นสุข	ทุกสถาน
น้ำปานะ	คือน้ำใจ	ใสเบิกบาน
ขอเจ้าภาพ	เกษมศานต์	ทุกวันคืน
ให้ร่ำรวย	สวยหล่อ	และเข้มแข็ง
สุขภาพ	แข็งแรง	และสดชื่น
สมปรารถนา	อายุมั่น	และขวัญยืน
หลับและตื่น	เป็นสุข	ทุกเวลา

เงินและผู้หญิง

“เงินหนึ่ง ผู้หญิง” พึงจำไว้
ไม่เข้าใคร ออกใคร ตายทั้งนั้น
ทั้งผองเพื่อน ญาติพี่น้อง ต้องฆ่ากัน
รู้เท่าทัน ป้องกันไว้ ได้แหละดี

โคเขาอ่อน

โคเขาอ่อน ซ่อนเขา ใต้เงาเสื้อ
ร้ายกว่าเสื้อ กว่าสิงห์ กระทิงป่า
แม้พระสงฆ์ หลงทาง พระสัมมา
เซถลา ทับเขาอ่อน นอนระทวย

คนใกล้ตัว

เพราะไว้ใจ คนใกล้ตัว จึงมัวหมอง
เขาค่อยจอง จับผิด คิดใส่ร้าย
บ้างหักหลัง บ้างก็ลัก เงินมากมาย
บ้างก็ตาย ภัยใกล้ตัว อย่ามัวเพลิน

รู้จักพอ

รู้จักพอ นั่นแหละดี ไม่มีทุกข์
ดีเป็นสุข ถ้าพอดี มีเหตุผล
ดีกับพอ ดีพอดี นิรมล
แต่บางคน ดีแตก แปลกสิ้นดี

จริงจริง

ไม่มีมิตร ใดเทียบ เปรียบความรู้
หาศัตรู ใดเทียบ เปรียบเจ็บไข้
รักตัวเอง ดีกว่า รักใครใคร
แรงอะไร ไม่เข้มแข็ง เท่าแรงกรรม

เก็บเล็ก ผสมน้อย

ยาหยอดตา ทีละหยด หมดเปลืองได้
ของกินใช้ ไม่ประหยัด จักขัดสน
จงเก็บเล็ก ผสมน้อย ค่อยฝึกตน
บรรลุผล ดังปลวกผึ้ง จึงมั่งมี

สตรี

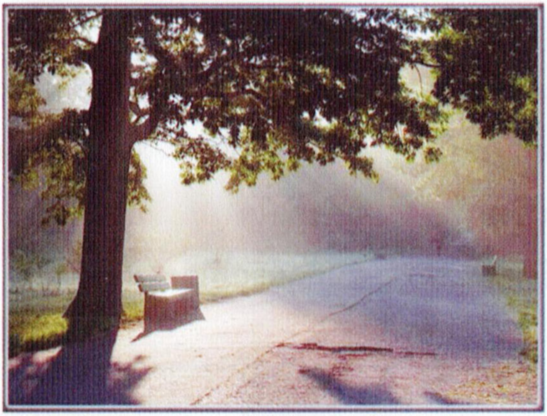
สตรีนี้ เป็นอะไร ได้หลายอย่าง
เป็นลิงค่าง นางพญา ผู้กล้าหาญ
เป็นดอกไม้ เป็นแม่ และเป็นมาร
เป็นสายธาร เป็นงูพิษ มิตรเรือนใจ

ความวิบัติ

เหตุสตรี ที่จะต้อง ครองวิบัติ
ดูนักษัตร อยู่ต่างถิ่น หมิ่นบ้านผัว
อยู่ลำพัง ห่างสามี ชอบเมามัว
คบเพื่อนชั่ว สุรุ่ยสุร่าย ตายทั้งเป็น

จริงนะ

ร้อนไฟใด ไหนเล่า เท่าไฟรัก
โทษใดหนัก เท่าโทสะ ร้ายมหันต์
ทุกข์ขันธ์ห้า ทุกข์กว่า สารพัน
สุขใดนั้น เท่าสงบ ไม่พบเลย

สามอยาก

เพราะอยากมี อยากเป็น เห็นอยากได้
สามอยาก ให้แสวงหา พาทุกข์เข็น
ไม่อยากได้ ไม่อยากมี ไม่อยากเป็น
อยู่ร่มเย็น เป็นสุข ทุกวันคืน

ลีลาชีวิต

ชีวิตคน เหมือนดนตรี มีจังหวะ
บ้างรุ่ง ระเริงรื่น ชื่นหรรษา
บ้างก็ทุกข์ ระทม ตรมอุรา
คือลีลา ของชีวิต... อนิจจัง

ศิษย์มีครู

เป็นนักเรียน นักศึกษา นักค้นคว้า
ทางก้าวหน้า "อิทธิบาทสี่" สมประสงค์
ฟังผู้อื่น แล้วทำใจ ให้มั่นคง
จะยิ่งยง "มีกัลยาณมิตร" ศิษย์มีครู

ภาษาลาววันละคำ

๑. ปลากับ ปลากระป๋อง
๒. แคมโขง ริมฝั่งโขง
๓. น้ำแตก น้ำพุ
๔. ยนต์เหาะ เครื่องบิน
๕. โดดจ้อง โดดร่ม
๖. บริษัท ไทยกลึง ไท ยก ลึง

ข่าวลือ

อันข่าวลือ คือข่าว เขาเล่าว่า
เขานินทา ใส่ร้าย และป้ายสี
คนนี้ ยังงั้น คนนั้นยังงี้
แต่ไม่มี ความจริง สักสิ่งเดียว

หัวใจพระพุทธศาสนา

สามปิฎก	เปรียบได้	ไตรสิขา
ศีลสมาธิ	ปัญญา	หมดทั้งสาม
เป็นหัวใจ	พุทธศาสนา	อันเรืองนาม
สง่างาม	ปฏิบัติได้.....	สวัสดี

พระไตรปิฎก

เพชรมณี	มีค่า	มุกดาหยก
ฤๅจะเทียบ	พระไตรปิฎก	สิ่งนี้ได้
เพชรว่างาม	น้ำดี	ยังมีภัย
แต่พระไตร	ปิฎก	ปกป้องตน

ภาษิตจีน

จงทำตน	ให้เหมือน	พญามังกร
เดี๋ยวก็	แสดงตน	ให้ปรากฏ
เดี๋ยวก็หลบ	หายเข้า	กลีบเมฆ
จงอยู่	ท่ามกลาง	ประโยชน์
กับไร้ประโยชน์	ปรับตัว	ให้เข้า
กับธรรมชาติ	สามารถ	ยืดหยุ่นได้
ไม่ทำตัว	เด่นจน	เขาอิจฉา
ไม่ทำตัว	ไร้ค่า จนเขา	ต้องทำลาย

คติธรรมจากขงจื้อ

๑. มีคนถามขงจื้อว่า จะปกครองรัฐอย่างไรจึงจะดี

๒. ขงจื้อตอบว่า

๑. ต้องให้ประชาชนมีกินมีใช้อย่างสมบูรณ์

๒. ต้องให้ประเทศชาติมีกองทัพเข้มแข็ง

๓. ต้องให้ประชาชนมีความเชื่อถือรัฐบาล

๓. มีคำถามต่อว่า

ถ้าจำเป็นต้องตัดออก ๑ ข้อ จะตัดข้อใด

ขงจื้อตอบว่า ตัดข้อ ๒ ออก

๔. ถ้าตัดออกอีก ๑ ข้อ จะตัดข้อใด....

ขงจื้อตัดข้อ ๑ ออก

๕. ขอคำอธิบาย

ขงจื้อตอบว่า รัฐบาลไม่มีคุณธรรม ประชาชนก็หมดศรัทธา ซึ่งร้ายแรงกว่าปากท้อง

บัณฑิตย่อมเห็นแก่คุณธรรม มากกว่าจะเห็นเรื่องปากท้อง

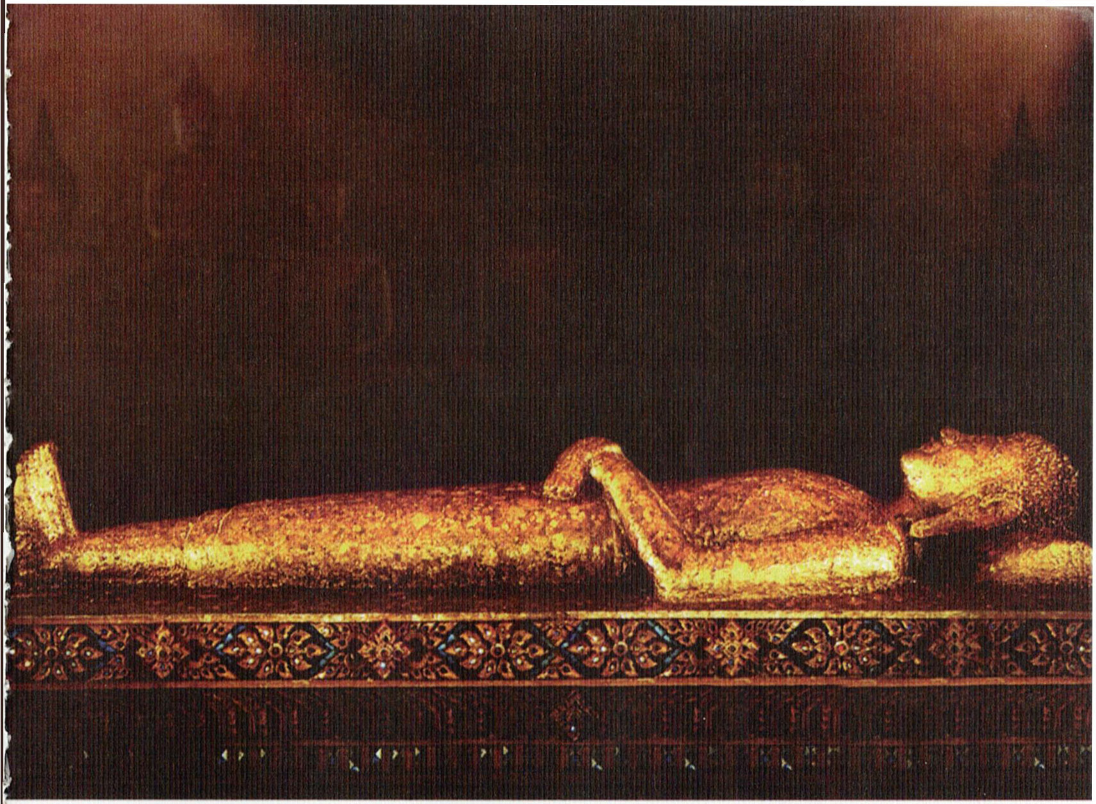
มีคนถามขงจื้อว่า

ชาย ๔ คนมีอะไรดีกว่าท่าน? แล้วทำไมจึงยอมเป็นศิษย์รับใช้ท่าน?

ขงจื้อถามต่อคนนั้นว่า

เขาดีอย่างไร

คนนั้นตอบว่า

๑. เขาพูดเก่งกว่าท่าน .... ชายคนที่ ๑

๒. เขามีเมตตาดีกว่าท่าน ... ชายคนที่ ๒

๓. เขามีท่าทางสง่างามกว่าท่าน.... ชายคนที่ ๓

๔. เขามีความหาญมากกว่าท่าน.... ชายคนที่ ๔

ขงจื้อ ได้ฟังดังนั้นจึงตอบว่า

๑. ชายคนแรกพูดเก่งแต่ไม่สำรวมปาก

๒. ชายคนที่ ๒ มีเมตตา แต่บางครั้งก็มีเมตตามากเกินไป เมตตาเกินขอบเขตนำความทุกข์มาให้

๓. ชายคนที่ ๓ มีท่าทางสง่างาม แต่ไม่รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน

๔. ชายคนที่ ๔ มีความกล้าหาญมาก แต่กล้าจนบ้าบิ่น

ดังนั้น ชาย ๔ คนจึงยอมเป็นศิษย์ของข้าพเจ้า

สันติภาพโลก

วิสาขะ	วันสำคัญ	สันติภาพโลก
ดับทุกข์โศก	สูญสิ้น	เกษมศานต์
วันประสูติ	ตรัสรู้	และนิพพาน
อดทนทาน	เมตตา	และอภัย

ที่พึ่งของตน

อุฏฺฐาเนนปฺปมาเทน สญฺญเมน ทเมน จ
ทีปํ กริยาถ เมธาวี ยํ โอโฆ นาภิกีรติ

ผู้มีปัญญา ย่อมทำที่พึ่งแก่ตนที่น้ำท่วมไม่ถึง ๔ ประการ

๑. ความขยันหมั่นเพียร
๒. ความไม่ประมาท
๓. ความมีสติสำรวมระวัง
๔. ความฝึกใจตนเองด้วยปัญญา

ผู้อยู่ครองเรือน

ยสฺเสเต จตฺตาโร ธมฺมา สทฺธสฺส ฆรวาสิโน
สจฺจํ ทโม ขนฺติ จาโค สเว เปจฺจ น โสจติ

ฆราวาสผู้อยู่ครองเรือน มีศรัทธาในหลักธรรม 4 ประการ

๑. สัจจะ ๓. ขันติ
๒. ทมะ ๔. จาคะ

บัณฑิต

อญฺชนานํ ขยํ ทิสฺวา   วมฺมิกานญฺจ สญฺจนํ
มธูนญฺจ สมาหารํ   ปณฺฑิโต ฆรมาวเส

บัณฑิต ผู้อยู่ครองเรือน   ย่อมเห็นความสิ้นเปลืองของยาหยอดตา
เห็นการสร้างรังของปลวก   เห็นการสะสมน้ำหวานของแมลงผึ้ง

ยาหยอดตา   ทีละหยด   หมดเปลืองได้
ของกินใช้   ไม่ประหยัด   จักขัดสน
จงเก็บเล็ก   ผสมน้อย   ค่อยฝึกตน
บรรลุผล   ดังปลวกผึ้ง....   จึงมั่งมี

คติธรรมนำชีวิต

นตฺถิ วิชฺชาสมํ มิตฺตํ   นตฺถิ พฺยาธิสโม ริปุ
นตฺถิ อตฺตสมํ เปมํ   นตฺถิ กมฺมสมํ พลํ

ไม่มีมิตร   ใดเทียบ   เปรียบความรู้
หาศัตรู   ใดเทียบ   เปรียบเจ็บไข้
รักตัวเอง   เหนือกว่า   รักใดใด
แรงอะไรไม่   เข็มแข็ง   เท่าแรงกรรม

ชีวิตคือการเปลี่ยนแปลง

ชีวิตคือการเปลี่ยนแปลง   ทุกชีวิตล้วนเป็นนักแสดง
และแสดงไปตามกฎเกณฑ์   ของสังคมและกฎแห่งกรรม
ดังนั้น กรรมเป็นเครื่องกำหนด   อย่าได้ฝืนกฎแห่งกรรม

ความสบายทำลายคน
แต่ความจนทำคนให้ก้าวหน้า

มา ทั้งที

เราเกิดมา   ทั้งที   ทำดีเถิด
จะก่อเกิด   ก้าวหน้า   พาสดใส
รีบทำดี   ทำหน้าที่   ระวังระไว
อยู่ที่ใด   ลาภยศสุข   สรรเสริญมา

เบื่อจริง

ฉันเบื่อคน   จู้จี้   และขี้บ่น
ฉันเบื่อคน   ใส่ร้าย   และป้ายสี
ฉันเบื่อคน   สองหน้า   ช่างพาที
เบื่อคนที่   คอยจับผิด   คิดอันธพาล

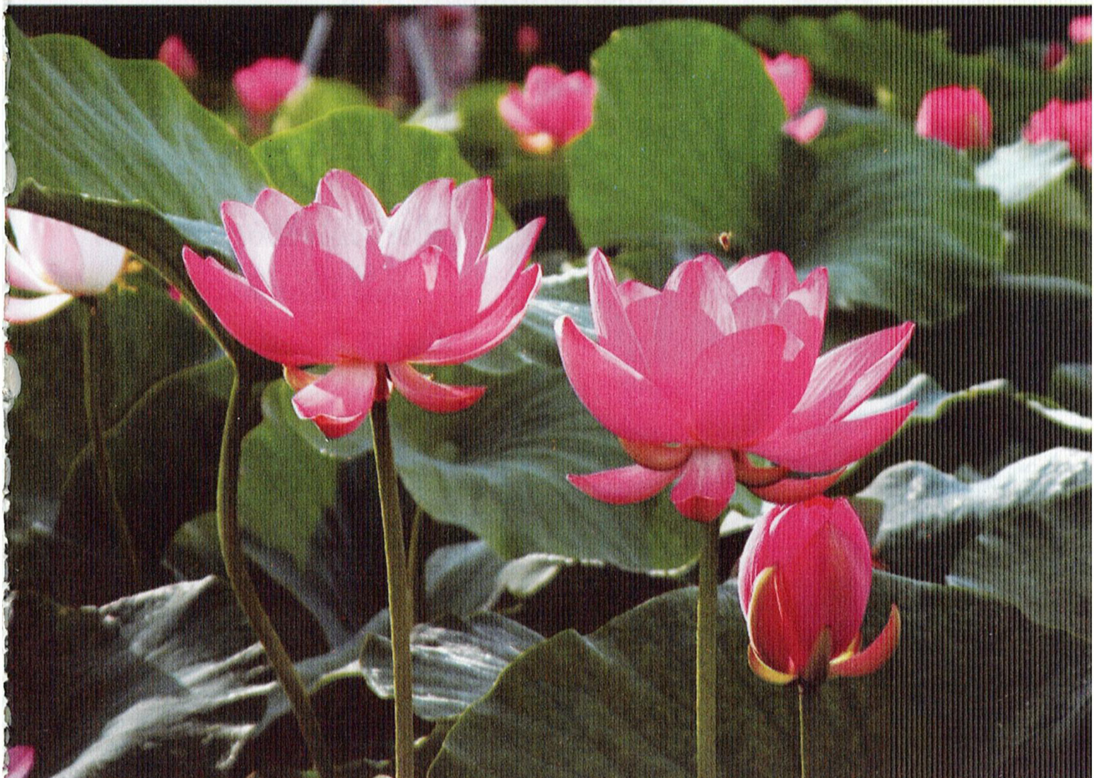
ไหว้พระก่อนนอน

สวดมนต์   ไหว้พระ   ประจำ
เช้าค่ำ   สรรเสริญ   คุณพระศรี
จิตสะอาด   สว่าง   สงบดี
พัฒนา   ชีวี   นี่เจริญ

ร่มเย็น เป็นสุข ทุกเมื่อ
ก่อเกื้อ พระพุทธ ศาสนา
เข้าเฝ้า แด่องค์ พระศาสดา
ชาตินี้ ชาติหน้า สุขนิรันดร์

ดวงชะตา

ดวงชะตา ราศี ที่กำหนด
ยังแพ้กฎ แห่งกรรม ที่ทำไว้
จะชั่วดี ที่กาย วาจาใจ
มันมิใช่ ดาวดวง อย่าห่วงเลย

เปิดประตูดูโฉมหน้าประเทศอินเดีย

อินเดีย คือแดนดินถิ่นพระเจ้า

อินเดีย มีหลายเผ่าหลายศาสนา

อินเดีย มีแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์ชื่อคงคา

อินเดีย แดนภูผาหิมาลัย

อินเดีย เมืองที่สุดของที่สุด

อินเดีย เป็นเมืองพุทธอันยิ่งใหญ่

อินเดีย มีสาวสวยกว่าประเทศใด

อินเดีย เมืองอาถรรพ์ไปตลอดกาล

อินเดีย เมืองที่สุดแห่งปัญญา

อินเดีย แหล่งเกิดปัญญามหาศาล

อินเดีย เป็นบ่อเกิดศรัทธาธาร

อินเดีย คือสุสาน ตำนานอารยธรรม

ศัพท์น่ารู้

ธรรมขันธ์ คือ กองธรรม, ข้อธรรม (กำหนดข้อธรรมในพระไตรปิฎกว่ามี ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์)

ธรรมขันธ์ (Dhammakkhath)

พระธรรมขันธ์ ๕ (กองธรรม, หมวดธรรม, ประมวลธรรมทั้งปวงเข้าเป็นหัวข้อใหญ่ - bodies of doctrine; categories of the Teaching)

นิวรณ์, นิวรณธรรม, นิวรณูปกิเลส ธรรมที่กั้นจิตไม่ให้บรรลุความดี, กิเลส (สิ่งขุ่นมัว) ที่ขัดขวางจิตไม่ให้ก้าวหน้าในธรรม, สิ่งขุ่นมัวหรือกิเลสที่ทำให้เกิดทุกข์ขึ้นนั่นเอง มี ๕ อย่าง คือ

๑. *กามฉันท์* ความพอใจ,ความกำหนัด หรือราคะ คือ ความพอใจ ความยินดีใน รูป รส กลิ่น เสียง *โผฏฐัพพะ* หรือ*กามคุณ ๕*

๒. *พยาบาท* คิดร้ายผู้อื่น ความอาฆาต พยาบาท ความขุ่นเคือง ความขัดข้อง

๓. *ถีนมิทธะ* ความหดหู่ซึมเซา ความง่วงเหงาหาวนอน ความง่วงงุน ความซึมเซา

๔. *อุทธัจจกุกกุจจะ* ความฟุ้งซ่านและรำคาญใจ

๕. *วิจิกิจฉา* ความลังเลสงสัย ความลังเลสงสัยในธรรมต่างๆ ในการปฏิบัติ ฯ.

อสุภะ ๑๐ (อสุภ แปลว่า ไม่สวย ไม่งาม **คือความน่าเกลียด น่ากลัว**)

๑. อุทธุมาตกอสุภ ซากศพที่ขึ้นพองน่าเกลียด
๒. วินีกอสุภ ซากศพที่ขึ้นเป็นสีเขียวน่าเกลียด
๓. วิปุพพกอสุภ ซากศพที่มีแต่หนองแตกพลักน่าเกลียด
๔. วิจฉิททกอสุภ ซากศพที่ถูกตัดเป็นท่อนๆ น่าเกลียด
๕. วิกขายิตกอสุภ ซากศพที่ถูกสัตว์กัดกระจุยกระจายน่าเกลียด
๖. วิกขิตตกอสุภ ซากศพที่ทิ้งไว้เรี่ยราดน่าเกลียด
๗. หตวิกขิตตกอสุภ ซากศพที่ถูกสับฟันทิ้งกระจัดกระจายน่าเกลียด
๘. โลหิตกอสุภ ซากศพที่มีโลหิตไหลออกน่าเกลียด
๙. ปุฬุวกอสุภ ซากศพที่เต็มไปด้วยหนอนน่าเกียด และ
๑๐. อัฏฐิกอสุภ ซากศพที่เป็นกระดูกน่าเกลียด

กสิณ คือวิธีการปฏิบัติสมาธิแบบหนึ่งใน*พระพุทธศาสนา* มีความหมายว่า เพ่งอารมณ์ เป็นสภาพหยาบ สำหรับให้ผู้ฝึกจับให้ติดตาติดใจ ให้จิตใจจับอยู่ในกสิณใดกสิณหนึ่งใน ๑๐ อย่าง ให้มีอารมณ์เป็นหนึ่งเดียว จิตจะได้อยู่นิ่งไม่ฟุ้งซ่าน มีสภาวะให้จิตจับง่ายมีการทรง*ฌาน*ถึงฌาน ๔ ได้ทั้งหมด กสิณทั้ง ๑๐ เป็นพื้นฐานของ*อภิญญาสมาบัติ*

กสิณ ๑๐ คือ การเพ่ง ได้แก่

๑. ปถวีกสิณ กสิณสำเร็จด้วยดิน
๒. อาโปกสิณ กสิณสำเร็จด้วยน้ำ
๓. เตโชกสิณ กสิณสำเร็จด้วยไฟ
๔. วาโยกสิณ กสิณสำเร็จด้วยลม
๕. นีลกสิณ กสิณสำเร็จด้วยสีเขียว
๖. ปีตกสิณ กสิณสำเร็จด้วยสีเหลือง
๗. โลหิตกสิณ กสิณสำเร็จด้วยสีแดง
๘. โอทาตกสิณ กสิณสำเร็จด้วยสีขาว
๙. อาโลกกสิณ กสิณสำเร็จด้วยตา
๑๐. อากาสกสิณ กสิณสำเร็จด้วยจิต

อนุสติ ๑๐

"อนุสติ" หมายถึง ความระลึกถึง หรืออารมณ์ที่ควรระลึกถึงเนืองๆ ซึ่ง "พจนานุกรมพุทธศาสน์" โดย พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ระบุว่า **อนุสติ ๑๐** ประการคือ

๑. พุทธานุสสติ ระลึกถึงพระคุณพระพุทธเจ้า

๒. ธัมมมนุสสติ ระลึกถึงคุณของพระธรรม

๓. สังฆานุสสติ ระลึกถึงคุณพระอริยสงฆ์

๔. สีลานุสสติ ระลึกถึงศีลของตน

๕. จาคานุสสติ ระลึกถึงการบริจาคที่ตนบริจาคแล้ว

๖. เทวตานุสสติ ระลึกถึงคุณธรรมที่ทำให้เป็นเทวดา

๗. มรณานุสสติ ระลึกถึงความตาย

๘. กายคตาสติ ระลึกถึงร่างกายที่ล้วนแต่ไม่สะอาด

๙. อานาปานสติ ระลึกถึงกำหนดลมหายใจเข้าออก และ

๑๐. อุปสมานุสสติ ระลึกถึงนิพพานอันเป็นที่ดับทุกข์ทั้งปวง

พรหมวิหาร ๔ แปลว่า ธรรมของพรหมหรือของท่านผู้เป็นใหญ่ พรหมวิหารเป็นหลักธรรมสำหรับทุกคน เป็นหลักธรรมประจำใจที่จะช่วยให้เราดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์ หลักธรรมนี้ได้แก่

๑. *เมตตา* ความรักที่มุ่งช่วยทำประโยชน์

๒. กรุณา ความสงสารที่มุ่งช่วยบำบัดทุกข์

๓. มุทิตา ความพลอยยินดีต่อสมบัติ และ

๔. อุเปกขา ความเป็นกลางที่ไม่เข้าฝ่ายใด

ฌาน ความหมายคือ ภาวะที่จิตสงบแน่วแน่เนื่องมาจากการเพ่งอารมณ์,

การเพ่งอารมณ์จนจิตแน่วแน่เป็นสมาธิ, เรียกลักษณะการทำจิตให้สงบตามหลักทางศาสนาว่า เข้าฌาน เช่น พระเข้าฌาน ฤษีเข้าฌาน, โดยปริยายหมายถึงนั่งหลับหรือนั่งเหม่อใจลอยไม่รับรู้อะไร เรียกว่า เข้าฌาน, ฌานนั้นจัดเป็น ๔ ชั้น เรียกชื่อตามลำดับที่ประณีตขึ้นไปกว่ากัน คือ ปฐมฌาน ได้แก่ ฌานที่ ๑ มีองค์ ๕ คือ ยังมีตรึก ซึ่งเรียกว่า วิตก มีตรอง ซึ่งเรียกว่า วิจาร เหมือนอารมณ์แห่งจิตของคนสามัญ มีปีติ คือความอิ่มใจ มีสุข คือความสบายใจอันเกิดแต่วิเวก คือความเงียบ และประกอบด้วยจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่งลงไปซึ่งเรียกว่า เอกัคตา, ทุติยฌาน ได้แก่ ฌานที่ ๒ มีองค์ ๓ คือ ละวิตกวิจารเสียได้ คงอยู่แต่ปีติและสุขอันเกิดแต่สมาธิกับเอกัคตา, ตติยฌาน ได้แก่ ฌานที่ ๓ มีองค์ ๒ คือ ละปีติเสียได้ คงอยู่แต่สุขกับเอกัคตา, จตุตถฌาน ได้แก่ ฌานที่ ๔ มีองค์ ๒ เหมือนกัน ละสุขเสียได้กลายเป็นอุเบกขาคือเฉย ๆ กับเอกัคตา, ฌานทั้ง ๔ นี้จัดเป็นรูปฌาน เป็นรูปสมาบัติ มีรูปธรรมเป็นอารมณ์ สงเคราะห์เข้าในรูปาวจรภูมิ. (ป.; ส. ธฺยาน)

ฌาน (บาลี) หรือ **ธยาน** (สันสกฤต) หมายถึง การเพ่งอารมณ์จนใจแน่วแน่เป็นอัปปนาสมาธิ ภาวะจิตสงบประณีต ซึ่งมีสมาธิเป็นองค์ธรรมหลัก

ฌานออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. **รูปฌาน** ๔ ฌานมีรูปธรรมเป็นอารมณ์ ฌานที่เป็นรูปาวจร

๒. **อรูปฌาน** ๔ ฌานมีอรูปธรรมเป็นอารมณ์ ฌานที่เป็นอรูปาวจร

อรูปฌาน ๔ หมายถึง การเพ่งสิ่งไม่มีรูปเป็นอารมณ์ มี ๔ คือ

๑. อากาสานัญจายตนะ อากาศไม่มีที่สุด

๒. วิญญาณัญจายตนะ วิญญาณไม่มีที่สุด

๓. อากิญจัญญายตนะ ความไม่มีอะไร และ

๔. เนวสัญญานาสัญญายตนะ สัญญาละเอียด ซึ่งจะว่ามีสัญญาก็ไม่ใช่ไม่มีก็ไม่ใช่

อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ คือ ความหมายรู้ในอาหารโดยเป็นสิ่งที่น่าเกียด

อาหาเรปฏิกูลสัญญา แปลว่า พิจารณาอาหารให้เห็นเป็นของน่าเกลียด

จตุธาตุววัฏฐาน ๑ คือ การกำหนดแยกคนออกเป็นธาตุ ๔

จตุธาตุววัฏฐาน แปลว่า ธาตุ ๔ คือธาตุดิน ๑ ธาตุน้ำ ๑ ธาตุไฟ ๑ ธาตุลม ๑ **ธาตุ ๔** นี้เป็นโครงร่างเป็นที่อาศัยของเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ และจิตที่มีอำนาจบัญชาการในความคิดอ่านต่างๆ เป็นเรื่องของจิต ความรับรู้ ที่เรียกว่า หนาว ร้อน หิว กระหาย เปรี้ยว เค็ม หวาน เผ็ด รู้การสัมผัส ว่าอ่อน แข็งนิ่ม อย่างนี้เป็นต้น

๑. ขันธ์ ๕ หรือ เบญจขันธ์ หมายถึง กองแห่งรูปธรรมและนามธรรม ห้าหมวดที่ประชุมกันเข้าเป็นชีวิต ขันธ์ 5 ประกอบด้วย รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์

๑. กองรูป (รูปขันธ์ คือธาตุทั้งสี่ประชุมกันเป็นกาย พร้อมทั้งรูปที่อาศัยธาตุทั้งสี่ปรากฏ เช่น ความเป็นหญิง ความเป็นชาย เป็นต้น)

๒. กองเวทนา (เวทนาขันธ์ คือความรู้สึกเป็นสุข เป็นทุกข์ หรือไม่ทุกข์ไม่สุข)

๓. กองสัญญา (สัญญาขันธ์ คือความจำได้หมายรู้ เช่น จำรูป จำเสียง)

๔. กองสังขาร (สังขารขันธ์ คือความคิด หรือเจตนา ที่ดีบ้าง ชั่วบ้าง)

๕. กองวิญญาณ (วิญญาณขันธ์ คือความรู้อารมณ์ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เช่น รู้สึกว่า เห็น, ได้ยิน, ได้กลิ่น เป็นต้น)

นี้เรียกว่าขันธ์ ๕.

วิภังค์ อภิธัมมปิฎก ๓๕/๕๔๒

๒. อายตนะ ๑๒ คือ สิ่งที่เชื่อมต่อกันให้เกิดความรู้ แดนต่อ หรือแดนเกิดแห่งความรู้

๑. อายตนะภายใน ๖ ได้แก่

๑. ที่ต่อคือตา (จักขายตนะ)

๒. ที่ต่อคือหู (โสตายตนะ)

๓. ที่ต่อคือจมูก (ฆานายตนะ)

๔. ที่ต่อคือลิ้น (ชิวหายตนะ)

๕. ที่ต่อคือกาย (กายายตนะ)

๖. ที่ต่อคือใจ (มนายตนะ)

๒. อายตนะภายนอก ๖ คือ สิ่งที่เชื่อมต่อกันให้เกิดความรู้ แดนต่อความรู้ฝ่ายภายนอก

๗. ที่ต่อคือรูป (รูปายตนะ)

๘. ที่ต่อคือเสียง (สัททายตนะ)

๙. ที่ต่อคือกลิ่น (คันธายตนะ)

๑๐. ที่ต่อคือรส (รสายตนะ)

๑๑. ที่ต่อคือสิ่งที่ถูกต้องได้ (โผฏฐัพพายตนะ)

๑๒. ที่ต่อคืออารมณ์ของใจ (ธัมมายตนะ)

วิภังค์ อภิธัมมปิฎก ๓๕/๕๔๒

๓. ธาตุ ๑๘ คือ

๑. ธาตุ คือ ตา (จักขุธาตุ)

๒. ธาตุ คือ รูป (รูปธาตุ สิ่งที่เห็นได้ด้วยตา)

๓. ธาตุ คือ ความรู้อารมณ์ทางตา (จักขุวิญญาณธาตุ)

๔. ธาตุ คือ หู (โสตธาตุ)

๕. ธาตุ คือ เสียง (สัททธาตุ)

๖. ธาตุ คือ ความรู้อารมณ์ทางหู (โสตวิญญาณธาตุ)

๗. ธาตุ คือ จมูก (ฆานธาตุ)

๘. ธาตุ คือ กลิ่น (คันธธาตุ)

๙. ธาตุ คือ ความรู้อารมณ์ทางจมูก (ฆานวิญญาณธาตุ)

๑๐. ธาตุ คือ ลิ้น (ชิวหาธาตุ)

๑๑. ธาตุ คือ รส (รสธาตุ)

๑๒. ธาตุ คือ ความรู้อารมณ์ทางลิ้น (ชิวหาวิญญาณธาตุ)

๑๓. ธาตุ คือ กาย (กายธาตุ)

๑๔. ธาตุ คือ สิ่งที่ถูกต้องได้ด้วยกาย (โผฏฐัพพธาตุ)

๑๕. ธาตุ คือ ความรู้อารมณ์ทางกาย (กายวิญญาณธาตุ)

๑๖. ธาตุ คือ ใจ (มโนธาตุ)

๑๗. ธาตุ คือ สิ่งที่รู้ได้ด้วยใจ (ธัมมธาตุ)

๑๘. ธาตุนี้ความรู้อารมณ์ทางใจ (มโนวิญญาณธาตุ)

นี้เรียกว่าธาตุ ๑๘.

วิภังค์ อภิธัมมปิฎก

๔. อินทรีย์ ๒๒ คือ

อินทรีย์ (ธรรมที่เป็นใหญ่ในหน้าที่ของตน) ๒๒ คือ

๑. อินทรีย์ คือ ตา (จักขุนทรีย์)

๒. อินทรีย์ คือ หู (โสตินทรีย์)

๓. อินทรีย์ คือ จมูก (ฆานินทรีย์)

๔. อินทรีย์ คือ ลิ้น (ชิวหินทรีย์)

๕. อินทรีย์ คือ กาย (กายินทรีย์)

๖. อินทรีย์ คือ ใจ (มนินทรีย์)

๗. อินทรีย์ คือ หญิง (อิตถินทรีย์)

๘. อินทรีย์ คือ ชาย (ปุริสินทรีย์)

๙. อินทรีย์ คือ ชีวิต (ชีวิตินทรีย์)

๑๐. อินทรีย์ คือ สุข (สุขินทรีย์-สุขกาย)

๑๑. อินทรีย์ คือ ทุกข์ (ทุกขินทรีย์ - ทุกข์กาย)

๑๒. อินทรีย์ คือ โสมนัส (โสมนัสสินทรีย์-สุขใจ)

๑๓. อินทรีย์ คือ โทมนัส (โทมนัสสินทรีย์-ทุกข์ใจ)

๑๔. อินทรีย์ คือ อุเบกขา (อุเปกขินทรีย์-เฉยๆ ไม่ทุกข์ไม่สุข)

๑๕. อินทรีย์ คือ ความเชื่อ (สัทธินทรีย์)

๑๖. อินทรีย์ คือ ความเพียร (วิริยินทรีย์)

๑๗. อินทรีย์ คือ ความระลึกได้ (สตินทรีย์)

๑๘. อินทรีย์ คือ ความตั้งใจมั่น (สมาธินทรีย์)

๑๙. อินทรีย์ คือ ปัญญา (ปัญญินทรีย์)

๒๐. อินทรีย์ คือ อัธยาศัยที่มุ่งบรรลุมรรคผลของผู้ปฏิบัติ (อนัญญตัญญัสสามีตินทรีย์)

๒๑. อินทรีย์ คือ การตรัสรู้สัจจธรรมด้วยมรรค (อัญญินทรีย์)

๒๒. อินทรีย์ของพระอรหันต์ผู้ตรัสรู้สัจจธรรมแล้ว (อัญญาตาวินทรีย์)

นี้เรียกว่าอินทรีย์ ๒๒.

วิภังค์ อภิธัมมปิฎก ๓๕/๕๔๓

๕. อริยสัจจ์ ๔

สัจจะ ๔ คือ

๑. ความจริง คือ ทุกข์ (ทุกขสัจจ์)

๒. ความจริง คือ เหตุให้ทุกข์เกิด (สมุทยสัจจ์)

๓. ความจริง คือ ความดับทุกข์ (นิโรธสัจจ์)

๔. ความจริง คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ (มัคคสัจจ์)

นี้เรียกว่าสัจจะ ๔

วิภังค์ อภิธัมมปิฎก

๖. ปฏิจสมุปปาท ๑๒

ปฏิจสมุปบาท /ปะติดจะสะหุมุบบาด/ เป็นหลักธรรมข้อหนึ่งในพุทธศาสนา อธิบายถึง การเกิดขึ้นพร้อมแห่งธรรมทั้งหลายเพราะอาศัยกัน,การที่สิ่งทั้งหลายอาศัยกัน จึงเกิดมีขึ้น

การที่ทุกข์เกิดขึ้นเพราะอาศัยปัจจัยต่อเนื่องกันมา มีองค์หรือหัวข้อ ๑๒ ดังนี้ คือ อวิชชา สังขาร วิญญาณ นามรูป สฬายตนะ ผัสสะ เวทนา ตัณหา อุปทาน ภพ ชาติ ชรามรณะ

*****ปัจจัยสูตร พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๖*

พระอรรถกถาจารย์ หมายถึง ผู้อธิบายพระไตรปิฎก

จากพจนานุกรมพุทธศาสตร์

อรรถกถา หมายถึง ปกรณ์ที่พระอาจารย์ทั้งหลายในภายหลังแต่งแก้อรรถแห่งบาลีคัมภีร์ อธิบายความในพระไตรปิฎก

อรรถกถาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้แต่งอรรถกถา

อรรถกถานัย หมายถึง เค้าความในอรรถกถา, แนวคำอธิบายในอรรถกถา, แง่แห่งความหมายที่แสดงไว้ในอรรถกถา

ประวัติผู้เขียน

พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล

ผู้อำนวยการ สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เจ้าอาวาสวัดสระแก้ว และ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนวัดสระแก้ว รูปปัจจุบัน
(ตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๐)

- เกิดที่ บ้านเลขที่ ๑๑๙ หมู่ที่๕ บ้านหนองผักนาก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
- เกิด ปีมะเส็ง วันพุธ ที่ ๙ เมษายน ๒๔๘๔ ขึ้น ๑๓ ค่ำ
- **อุปสมบท** เมื่อ ๘ เมษายน ๒๕๐๔ **ที่วัดหนองผักนาก** อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี
- ย้ายมาอยู่ที่**วัดสุวรรณภูมิ** อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อ ๑ พฤษภาคม ๒๕๐๔
- สอบได้นักธรรมเอก เปรียญธรรม ๓ ประโยค
- ย้ายจากวัดสุวรรณภูมิ มาอยู่**วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์** เมื่อ **๑ พฤษภาคม ๒๕๑๐**
- มารับตำแหน่ง **เจ้าอาวาสวัดสระแก้ว** และผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนวัดสระแก้ว (รุ่งโรจน์ธนกุลอุปถัมภ์) **เมื่อ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๐**

ดร.พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล

- สอบได้ **เปรียญธรรม ๔ ประโยค**
- จบ**ปริญญาตรี** มหาวิทยาลัยนาลันทา ประเทศอินเดีย
- จบ**ปริญญาโท** มหาวิทยาลัยมคธ ประเทศอินเดีย
- จบ**ปริญญาเอก** มหาวิทยาลัยสันสกฤต ประเทศอินเดีย
- เป็น **อาจารย์สอนปริญญาตรี** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ท่าพระจันทร์
- เป็น **อาจารย์สอนปริญญาโท** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **อาจารย์พิเศษปริญญาเอก** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- เป็น **กรรมการทางวิชาการ** ของ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **ผู้อำนวยการ** ธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **ผู้อำนวยการ** อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **ผู้อำนวยการ** โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **ผู้อำนวยการ** สำนักส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **ประธาน** ฝ่ายสวัสดิการงานปราสาทปริญญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **ประธาน** ฝ่ายสวัสดิการงานวิสาขะบูชาโลก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **กรรมการ** ฝ่ายสวัสดิการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **กรรมการ** มหาจุฬาอาศรม ปากช่อง จ.นครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **กรรมการ** ศูนย์พัฒนาศาสนาแคมป์สน จ.เพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **กรรมการ** ตรวจสอบนักธรรมสนามหลวง
- เป็น **กรรมการ** คัดเลือกและอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศทั่วโลก
- เป็น **กรรมการ** คัดเลือกบุคลากรประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **นักเผยแผ่ธรรมะทางวิทยุกระจายเสียง** สถาบันการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์
- เป็น **พระวิทยากร อบรมบรรยายธรรมทางวิทยุ**

คลื่นวิทยุ AM ๙๖๓ รายการ "ธรรมวิจัย" และรายการ "อภิธรรมนำสุข"

คลื่นวิทยุ AM ๙๑๘ รายการ "เวทีธรรม" และรายการ "บันเทิงธรรม"

- เป็น **พระวิทยากร อบรมบรรยายธรรมทางทีวี**

ช่อง ๕ รายการ "ส่องธรรม" ทุกวันเสาร์ เวลา ๐๖.๐๐ น.

ช่อง ๙ รายการ "ดูดีวาไรตี้โชว์" ทุกวันจันทร์ เวลา ๐๔.๐๐ น.

ช่อง ๗ และ ช่อง ๑๑ รายการ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- เป็น **ประธาน** วิทยากร สายมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เป็น **วิทยากร** ฝึกอบรมประจำพุทธมณฑล
- เป็น **วิทยากรพิเศษ** มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เป็น **วิทยากรพิเศษ** มหาวิทยาลัยมหิดล
- เป็น **วิทยากรพิเศษ** มหาวิทยาลัยศิลปากรทับแก้ว นครปฐม
- เป็น **วิทยากรพิเศษ** กระทรวงพาณิชย์
- เป็น **วิทยากรพิเศษ** กระทรวงอุตสาหกรรม
- เป็น **วิทยากรพิเศษ** อบรมทหาร ๓ เหล่าทัพ
- เป็น **พระธรรมกถึก** ประจำวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์
- เป็น **พระธรรมกถึก** ปาฐกถาบรรยายธรรมทางราชการและหน่วยงานเอกชน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย โรงเรียนต่างๆ ทั่วทั้งประเทศไทย
- เป็น **พระธรรมทูต** อบรมกรรมฐานสายต่างประเทศ วัดไทยลอสแองเจลิส ประเทศสหรัฐอเมริกา
- เป็น **พระธรรมทูต** อบรมกรรมฐาน เมืองเพิร์ธ ออสเตรเลีย
- เป็น **กรรมการ** ประชุมชาวพุทธทั่วโลกที่ ประเทศมาเลเซีย
- เป็น **กรรมการ** ประชุมชาวพุทธทั่วโลก ๖๔ ประเทศ ๓ ครั้งในประเทศไทย
- เป็น **กรรมการ** ไปดูงานด้านพระพุทธศาสนา และไปอบรมบรรยายธรรม ให้ชาวพุทธ

ประเทศ อินเดีย
ประเทศ เนปาล
ประเทศ ศรีลังกา
ประเทศ เมียร์ม่า
ประเทศ มาเลเซีย
ประเทศ สิงคโปร์
ประเทศ ญี่ปุ่น
ประเทศ ไต้หวัน
ประเทศ จีน
ประเทศ เกาหลี
ประเทศ เวียตนาม
ประเทศ ลาว
ประเทศ เขมร
ประเทศ อิสราเอล
ประเทศ โอมาน
ประเทศ เยอรมัน
ประเทศ ปากีสถาน
ประเทศ อังกฤษ
ประเทศ ฝรั่งเศส
ประเทศ อิตาลี
ประเทศ สวิสเซอร์แลนด์
ประเทศ เบลเยี่ยม
ประเทศ เนเธอร์แลนด์

ผลงานเขียน

- คุณแม่นี้ใหญ่หลวงนัก
- ถ้าจะมีรักขอทักสักนิด
- ขาดพ่อเหมือนถ่อหัก
- สุภาษิตกฤษณาวดี
- พระพุทธศาสนา
- ย้อนร้อยอารมณ์
- ไม่รักสักนิดแต่กลับคิดถึง
- ค่าของคน
- อย่าคำนึงถึงวัยถ้าใจรัก
- กฤษณาสุภาษิต
- เกร็ดธรรมะจากดร.พระมหาไพเราะ

- **ประสบการณ์ในอินเดีย** : อบรมธรรมให้ชาวพุทธอินเดียทุกวันอาทิตย์ เป็นเวลา ๕ ปี
- **นำเสด็จ** เพื่อถวายความรู้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จทอดพระเนตรกรุงราชคฤห์ ประเทศอินเดีย
- **นำเสด็จ** เพื่อถวายความรู้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามมกุฎราชกุมารี เสด็จทอดพระเนตรมหาวิทยาลัยนาลันทา และ เขาคิชกูฏประเทศอินเดีย

- เจ้าเมืองอโยธยานำเครื่องบินส่วนพระองค์ รับนิมนต์ ไปที่พระราชวัง ๒๐๐ ห้อง เพื่อถวายความรู้ด้านพระพุทธศาสนา
- **รางวัล** : ปี ๒๕๔๘ ได้รับพระราชทานรางวัล**เสาเสมาธรรมจักร**ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา ประเภท ส่งเสริมการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา สาขา การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ จาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามมกุฎราชกุมารี
- **อุปนิสัย** : น้ำใจดี มีเมตตา ธรรมหรรษา จินตกวี
- **อุดมคติ** : ความอดทนทำให้คนเป็นคนดี อดทนถึงที่ได้ดีทุกคน

ติดต่อ : มือถือ ๐๘๖-๗๙๕-๕๕๕๘

Email : phairoh_2009@hotmail.com

www.watsakaew.net

www.watsrakaew.org

บรรณานุกรม

สุชีพ ปุญญานุภาพ. **พระไตรปิฎก** ฉบับสำหรับประชาชน ย่อมาจากพระไตรปิฎก ฉบับภาษาบาลี ๔๕ เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, โรงพิมพ์มหามงกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์,กรุงเทพฯ,๒๕๓๙.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,** พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด, กรุงเทพฯ, ๒๕๕๑.

สุเทพ พรมเลิศ. **พระไตรปิฎกศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ ๒,หจก.ไทยรายวันการพิมพ์, กรุงเทพฯ, ๒๕๕๒.

พระสุธีวรญาน (ณรงค์ จิตฺตโสภโณ). **พุทธศาสตร์ปริทรรศน์ เล่ม๒.** โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ,๒๕๔๙.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกแก่นธรรม ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระอภิธรรมปิฎก**. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, ๒๕๕๑.

รายนามผู้ร่วมสร้างหนังสือ

ถวาย...พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล
เนื่องในงานอายุวัฒนะมงคล ๙ เมษายน ๒๕๕๓

ที่	รายชื่อ	จำนวนเงิน (บาท)
๑	ดร.พระมหาไพเราะ ฐิตสีโล	ผู้สร้างหนังสือ
๒	พระมหาศุภชัย ปิยธมฺมชโย	๕,๐๐๐
๓	พระมหาพุทธศักดิ์ ฐานิสฺสโร	๑,๐๐๐
๔	พระครูโกศลสุวรรณาทร	๑,๐๐๐
๕	พระวรชัย กิตติปญฺโญ	๑,๐๐๐
๖	คุณกานดา ไพบูลย์พูนผล	๑๕๐,๐๐๐
๗	คุณพิภัสพร-คุณธรสันต์-คุณเจนารัชต์ อุดมพลภูนิตย์	๒๐,๐๐๐
๘	นายแสวง จิตร์เนื่อง และนางทองคำ จิตร์เนื่อง และคณะครูโรงเรียนวัดสระแก้ว	๕,๐๐๐
๙	คุณชฎาภา บุญธรรม	๕,๐๐๐
๑๐	คุณฉัตรแฉล้ม พานทอง	๕,๐๐๐
๑๑	คุณวิภาดา พัฒนกิตติพงศ์, คุณแม่ไซงิ้ม แซ่อึ้ง และ คุณเยาวนิจ แซ่อ๊วน	๕,๐๐๐
๑๒	คุณชาญชัย-คุณสุภรณ์ พัฒนกิตติพงศ์ และครอบครัว	๕,๐๐๐
๑๓	คุณรุ่งสุนีย์ เลอศิริพงศ์	๒,๐๐๐
๑๓	คุณสุวรรณ ภาคกินนร	๒,๐๐๐
๑๔	คุณพ่อหมอแถม ทรัพย์บำรุง, คุณสุวรรณา ทรัพย์บำรุง, จ.ท.ศุภกร ถิระโชติ	๒,๐๐๐
๑๕	คุณพิรญาณ์ - คุณอัญชลี - ด.ญ.ธัญชนก น่วมด้วง	๒,๐๐๐

ที่	รายชื่อ	จำนวนเงิน (บาท)
๑๖	คุณบรรเทิง-คุณภัทยา-คุณพุฒิพงษ์ ไตรสัจจะ	๒,๐๐๐
๑๗	คุณสรศักดิ์ - คุณแม่ประมวล อร่ามศักดิ์	๒,๐๐๐
๑๘	คุณชาญศักดิ์-คุณมุกดา พัฒนกิตติพงศ์ และครอบครัว	๒,๐๐๐
๑๙	คุณรัชนี ผ่องสมรูป	๑,๖๐๐
๒๐	คุณอดุลย์รัตน์ องอาจยุทธ	๑,๐๐๐
๒๑	คุณเฉลี่ย และคุณจินตนา โกศลสิทธิ์	๑,๐๐๐
๒๒	คุณกรกมล เหมทานนท์	๑,๐๐๐
๒๓	คุณปรานี แจ่มฟ้าและครอบครัว	๑,๐๐๐
๒๔	คุณกำนันมังกร-คุณบุษบา ศรีโหมด	๑,๐๐๐
๒๕	คุณไพบูลย์-คุณวัลภา ศรีสุบรรณ์	๑,๐๐๐
๒๖	คุณชม้อย โพธิ์มณี	๑,๐๐๐
๒๗	คุณศิริพงศ์-คุณสุดาพร กิติวงศ์ไพศาล	๑,๐๐๐
๒๘	อาจารย์ รัชนี ผ่องสมรูป และครอบครัว	๑,๐๐๐
๒๙	คุณพรวิภา พัฒนกิตติพงศ์	๑,๐๐๐
๓๐	คุณนวลจันทร์ จินาพงษ์	๑,๐๐๐
๓๑	คุณชาตรี สุวรรณิน	๑,๐๐๐
๓๒	คุณบุญทิ้ง คุณสำอางค์ โชติช่วง และครอบครัว	๑,๐๐๐
๓๓	กำนันอมร คุณสุทธินี หงษ์อุปถัมภ์ไชย	๑,๐๐๐
๓๔	อาจารย์ วัลภา ศรีสุบรรณ์ และครอบครัว	๑,๐๐๐
๓๕	คุณพรวิภา พัฒนกิตติพงศ์	๑,๐๐๐
๓๖	กัปตันมนู อาษา สายการบินไทย	๑,๐๐๐
๓๗	คุณสุนิสา สายอุบล	๑,๐๐๐
๓๘	คุณพิมชไม พึ่งกุศล	๑,๐๐๐
๓๙	คุณถาวร พึ่งกุศล	๑,๐๐๐
๔๐	นาวาเอกสุรนิตย์ ถาวรพานิช	๑,๐๐๐
๔๑	คุณญาณพันธ์	๑,๐๐๐
๔๒	คุณอภิเชษฐ-คุณรัตติยา สุกาวาสน์	๕๐๐

ที่	รายชื่อ	จำนวนเงิน (บาท)
๔๓	คุณกรรมาธิการ จิตตะมาก	๕๐๐
๔๔	คุณมณฑาทิพย์ เมาลีทอง	๕๐๐
๔๕	คุณภาวิณี ซูเซิด	๕๐๐
๔๖	คุณวัจรินทร์ ซูซม	๕๐๐
๔๗	คุณบุษราคัม ปิ่นประดับ	๕๐๐
๔๘	คุณวุฒิ จันผ่อง	๕๐๐
๔๙	คุณนิกร ตั้งพร้อมจิต	๕๐๐
๕๐	คุณสมศักดิ์ กิจกัญจนาสน์	๕๐๐
๕๑	พ่ออรุณ-แม่ทองคำ จันทร์ตรี	๕๐๐
๕๒	คุณนงลักษณ์ จันทร์ตรี	๕๐๐
๕๓	คุณปัญญา วชิรอาภา	๕๐๐
๕๔	คุณสมคิด รัตนดิลกกุล	๕๐๐
๕๕	คุณวรรณา ม่วงเลย และครอบครัว	๕๐๐
๕๖	คุณโอด-สมพงษ์ ยืนนาน และครอบครัว	๕๐๐
๕๗	คุณรตี พึ่งกุศล	๕๐๐
๕๘	คุณสอิ้ง-คุณบุญชู ฉัตรอภิวันท์, คุณวรวุฒิ-คุณสุทธิพงษ์ ฉัตรอภิวันท์	๕๐๐
๕๙	คุณสำเนียง พิสมัย และครอบครัว	๕๐๐
๖๐	คุณกฤษฎา บุณยสมิต	๕๐๐
๖๑	คุณบรม ศรีสุข	๕๐๐
๖๒	คุณจุล-อุดมพร มีมาก	๕๐๐
๖๓	คุณจิตนภา-คุณฉัตรชัย มีมาก	๕๐๐
๖๔	คุณจำรัส วรรณดี ปั้นงาม	๕๐๐
๖๕	คุณจำลอง คุณบังอร นัยทรัพย์ และครอบครัว	๕๐๐
๖๖	คุณธวัช-คุณลิ้นจี่ เศรณฐนันท์	๕๐๐
๖๗	คุณวิฑูรย์-คุณสมจิต กิระนันทวัฒน์	๕๐๐
๖๘	คุณรตี พึ่งกุศล	๕๐๐

ที่	รายชื่อ	จำนวนเงิน (บาท)
๖๙	ผู้ใหญ่บุญทรัพย์ สารชาติอนุรักษ์ และครอบครัว	๕๐๐
๗๐	คุณแม่เขียวหวาน ซูชม	๔๐๐
๗๑	คุณนิพนธ์ โห้งาม	๓๐๐
๗๒	คุณสุณีย์ มีเงิน	๓๐๐
๗๓	คุณสุจิตรา ทับประสิทธิ์	๓๐๐
๗๔	คุณปัญญา เกื้อกิจ	๓๐๐
๗๕	คุณมะลิ ชมนิล	๓๐๐
๗๖	คุณอังคริมา ทับประสิทธิ์	๓๐๐
๗๗	คุณณัฐนันท์ วงศ์ปัญญา	๓๐๐
๗๘	คุณสุรีย์ ศรัทธาพุทธ	๓๐๐
๗๙	คุณเสริมสุข ทับประสิทธิ์	๓๐๐
๘๐	คุณมณีรัตน์ อุทาหรณ์	๓๐๐
๘๑	คุณสุรศักดิ์ อุทาหรณ์	๓๐๐
๘๒	คุณพงษ์ศักดิ์ อุทาหรณ์	๓๐๐
๘๓	คุณอัญชลี จีนเย่ และครอบครัว	๓๐๐
๘๔	คุณลัดดาและคุณโกเมท ทองภิญโญชัย	๓๐๐
๘๕	คุณภควรรณ-คุณอรอุมา-คุณนัสทวุฒิ ขำเสงี่ยม	๓๐๐
๘๖	คุณกาญจนา นัยทรัพย์	๓๐๐
๘๗	คุณมะลิ ชมนิล	๓๐๐
๘๘	คุณนิคม รักษาศีล	๒๐๐
๘๙	คุณธีรภัทร แซ่เฮ่อ	๒๐๐
๙๐	คุณสุกัญญา ด่านประสิทธิผล	๒๐๐
๙๑	ครูน้ำเงิน ครูสมคิด	๒๐๐
๙๒	คุณจำรัส-จารุวรรณ จันทร์โอ และครอบครัว	๒๐๐
๙๓	คุณสุนีย์ สุขอำไพจิตร	๒๐๐
๙๔	คุณสมหมาย พยัคฆเดช	๒๐๐
๙๕	คุณวันดี ผลิศักดิ์	๒๐๐

ที่	รายชื่อ	จำนวนเงิน (บาท)
๙๖	คุณก่อง ผูกจิตร์	๒๐๐
๙๗	คุณศรีธร พึ่งกุศล	๒๐๐
๙๘	คุณลัดดารัตน์ อัญญลีเวช	๒๐๐
๙๙	คุณสุนีย์	๒๐๐
๑๐๐	คุณสมหมาย	๒๐๐
๑๐๑	คุณปรวิทย์ มะกรวัฒนะ	๒๐๐
๑๐๒	คุณเสาวลักษณ์ ปุตระเศรณี	๒๐๐
๑๐๓	คุณนาถสินี ยุติธรรมดำรง	๒๐๐
๑๐๔	คุณสมบัติ กัลล์ประวิทย์ และครอบครัว	๒๐๐
๑๐๕	คุณเกษิณี - ด.ช.ศิวกร นัยทรัพย์	๒๐๐
๑๐๖	คุณศรีธร พึ่งกุศล	๒๐๐
๑๐๗	คุณสุนีย์ เกตุศิริ	๒๐๐
๑๐๘	คุณเม่งเตียว แซ่คู	๒๐๐
๑๐๙	คุณบัวเผื่อน-คุณง่วน สว่างศรี	๒๐๐
๑๑๐	คุณจำลอง - จินตนา กฤษณา	๒๐๐
๑๑๑	คุณวิเชียร - คุณจำเนียร กฤษณา	๒๐๐
๑๑๒	คุณสมปอง สว่างศรี	๒๐๐
๑๑๓	คุณศิริลักษณ์-คุณเจี๊ยบ สว่างศรี และครอบครัว	๒๐๐
๑๑๔	ครูน้อย โรงเรียนบ่อพลอย	๒๐๐
๑๑๕	คุณคมสัน กฤษณา และครอบครัว	๒๐๐
๑๑๖	คุณอุมาพร - คุณพวงแก้ว กฤษณา	๒๐๐
๑๑๗	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๑๓๘
๑๑๘	คุณสุมาลี แซ่ลี	๑๐๐
๑๑๙	คุณกิ่ม เหินอากาศ	๑๐๐
๑๒๐	คุณยุพิน ชัยชนะ	๑๐๐
๑๒๐	คุณสันติภาพ รูปงาม	๑๐๐
๑๒๒	คุณสุมาลี วลีเดช ลูกศิษย์ ชาวบางซื่อ	๑๐๐

ที่	รายชื่อ	จำนวนเงิน (บาท)
๑๒๓	คุณสุมาภรณ์ ลาดโนนเมือง	๑๐๐
๑๒๔	คุณน้ำวุ้น กาแก้ว และครอบครัว	๑๐๐
๑๒๕	คุณทองเชิญ คุณสวง สังข์ทอง	๑๐๐
๑๒๖	คุณสังเวียน รอดมายุ	๑๐๐
๑๒๗	คุณจำรุณ ไพธุรี และครอบครัว	๑๐๐
๑๒๘	คุณสมศรี เทศชาตรี	๑๐๐
๑๒๙	คุณละมูล สุขนิยม	๑๐๐
๑๓๐	คุณรินทร์ เยี่ยมสมบัติ	๑๐๐
๑๓๑	คุณลินา เลี้ยงหทัยธรรม	๑๐๐
๑๓๒	คุณเพ็ญทวี ศักดิ์ทองโรจน์	๑๐๐
๑๓๓	คุณสุนันทา พุ่มพฤกษ์	๑๐๐
๑๓๔	คุณทองใบ ป้อมเสน	๑,๐๐๐
๑๓๕	คุณรัตนา อุนะพำนัก	๑,๐๐๐
๑๓๖	คุณดวงเดือน วัยครุฑ	๑,๐๐๐
๑๓๗	ผอ.วินัย ปานแดง	
๑๓๘	คุณเสาวรีย์ จิตรแสวงทรัพย์ และครอบครัว	
๑๓๙	คุณณัชดา ธนวัฒน์ชยกุล	
๑๔๐	คุณจำเนียร - คุณอุดม กุหลาบ	
๑๔๑	คุณทองคำ เขียวพรหมมาส	
๑๔๒	คุณวันดี ผลิศักดิ์	
๑๔๓	คุณสมปอง-คุณสมศักดิ์ สุภิสิงห์	
๑๔๔	คุณสุชาติ สุภิสิงห์ และครอบครัว	
๑๔๕	คุณภัทรพี ธรไพศาลพิพัฒน์	
๑๔๖	คุณเอกชัย ไทรสอนพิทักษ์	
๑๔๗	คุณวนิดา เกตุ ณ อยุธยา	
๑๔๘	มูลนิธิท่านผู้หญิงจันทรจรัสศรี ยุคล	
๑๔๙	คุณลักษณี พานิชปฐม	
๑๕๐	คุณวิชาญ ฤทธิ์รงค์	
๑๕๑	คุณกนกวรรณ และคุณสกุณ โกมลิทธิพงศ์	

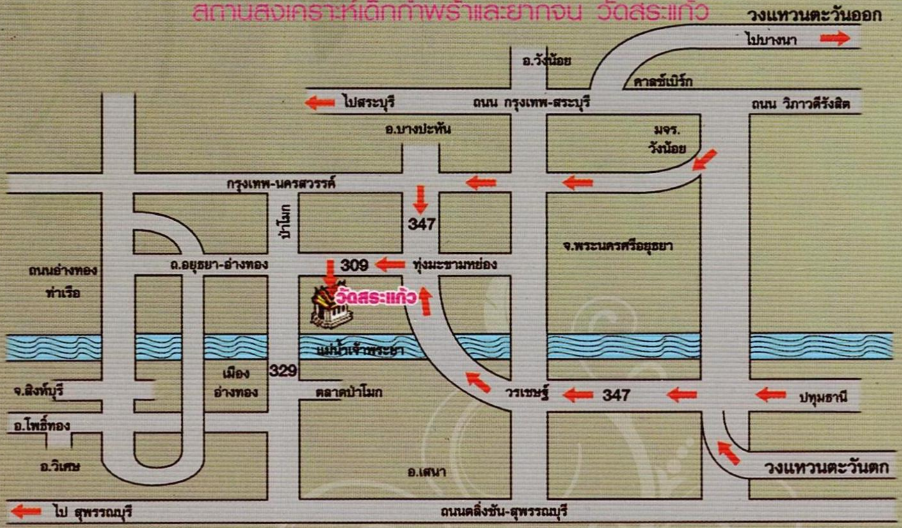
วัดสระแก้ว
ตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
สถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าและยากจน

วัดสระแก้ว

๑/๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลบางเสด็จ อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง
โทร. ๐-๓๕๖๖-๑๑๖๙ โทรสาร. ๐-๓๕๘๖-๘๒๒๒

แผนที่วัดสระแก้ว - โรงเรียนวัดสระแก้ว

สถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าและยากจน วัดสระแก้ว

การเดินทาง (จากกรุงเทพฯ)		ระยะทางรวม
เส้นทางที่ 1	ทางหลวง# 32 (พหลโยธิน) -> บางปะอิน -> อยุธยา -> บางปะหัน (ทล.#347) -> อ่างทอง (ทล.#309)	105 กิโลเมตร
เส้นทางที่ 2	ข้ามสะพานพระปิ่นเกล้า -> ตลิ่งชัน -> นนทบุรี -> ปทุมธานี -> อยุธยา -> สุพรรณบุรี -> อ่างทอง	150 กิโลเมตร
เส้นทางที่ 3	กรุงเทพ-> ปทุมธานี -> ปากเกร็ด -> เสนา -> อยุธยา (ทล.#3263) -> อ่างทอง	140 กิโลเมตร

เชิญร่วมบริจาคได้ที่...

วัดสระแก้ว หรือ โอนเงินเข้าบัญชีกระแสรายวัน “วัดสระแก้ว”
ธนาคารกรุงเทพ (สาขาอ่างทอง) # 384-3-01611-8